

Kvalitetsstudie av statistiken

Användarstudie 2012

2012-10-11

Sammanfattning

Denna användarundersökning gjordes i syfte att kartlägga statistikanvändarnas nuvarande och framtida behov, samt eventuella fel och problem med statistiken. Underlaget för undersökningen utgörs av frågor som användarna ställt till Jordbruksverkets Statistikenhet via e-post och telefon, statistik över besök och nedladdningar på de statistiska delarna av Jordbruksverkets webbplats och från statistikdatabasen, samt telefonintervjuer med 56 statistikanvändare från olika organisationer.

En beskrivning av jordbruksstatistiken ges innan resultaten av undersökningen presenteras. Fokus ligger på telefonintervjuernas resultat som redovisas utifrån både svaren på de enskilda frågorna och tendenser hos olika grupper av användare. De statistiska ämnesområdena *Husdjur*, *Priser och prisindex*, *Arealer* och *Livsmedel* visade sig vara de populäraste hos användarna men det varierar en del beroende på vilket underlag som granskas. Till exempel är *Livsmedel* ett ämnesområde som är mycket populärt i publikationsform men inte i databasen. Allt material har sina användare, men inom vissa ämnesområden är de få.

Intresset för Jordbruksstatistik är starkt hos de befintliga användarna och många spår att behoven av den kommer att växa i framtiden. Statistikdatabasen är omtyckt och många vill se den utökad med mer data och fler funktioner. Många användare säger sig vara nöjda överlag med statistiken och antalet e-postmeddelanden och telefonsamtal om fel minskar över tid, trots att antalet frågor ökar i övrigt. Trots att statistiken tycks uppskattad framfördes det en hel del förbättringsförslag och andra idéer i samband med intervjuerna. Många av dem handlade om marknadsföring av statistiken och utbildningar i hur den kan användas, då användarnas kunskaper kunde vara begränsade.

Underlaget från telefonintervjuerna har vissa brister och även dessa redovisas, så långt de är kända, i rapporten. Svagheter till trots kan ett flertal säkra slutsatser dras, däribland att statistik på länsnivå är mycket viktigt för många aktörer. Särskilt aktörer på regional nivå är beroende av det och skulle egentligen behöva ha tillgång till jordbruksstatistik på kommunnivå inom de flesta ämnesområden. Många uttalanden gjordes också som tyder på att användarna skulle välkomna mer landsbygdsstatistik från Jordbruksverket.

Användningsområdena är många och disparata, dessutom utgör många av användarna själva statistikkällor och sprider data vidare till andra aktörer. Slutligen framkom under intervjuerna flera faktorer som försvårar olika organisationers användning av jordbruksstatistik men som inte har med Jordbruksverket att göra. I allmänhet beskrivs dessa mycket kortfattat, men de problem som kantar kommunernas statistikanvändning beskrivs förhållandevis utförligt.

Summary

The following report is an analysis of the users of statistics on agriculture and the patterns of their use. It was written with the purpose of charting user needs of the present and the near future as well as the occurrence of problems with and errors in the agricultural statistics. The survey is based on material from multiple sources, including questions asked by users to the Statistics Division of the Swedish Board of Agriculture through telephone and e-mail, visitor statistics for the webpage and online database, as well as interviews with 56 representatives of different organizations that use the statistics.

Before the survey results are presented, the report describes the Swedish Board of Agriculture's current range of statistics publications available. The main focus when describing the results are the interviews which are analyzed and discussed from multiple perspectives, including dividing the answers by the different types of organizations the respondents represent. Overall, the statistics fields *Livestock*, *Prices and Pricetrends*, *Areas* and *Food* proved to be the most popular with users, but there are some variations depending on the source of the data from which the conclusions are drawn. Food is probably the best example of this, as it has proved popular as a statistical message but is rarely looked up in the online database. All statistics fields have their users, although in some cases they are few.

Users seem to have a strong interest in the agricultural statistics and many of them predict increased future needs. Many users appreciate the online database and would like to see it extended with more data and augmented functions. It was also common that users claimed to be very content with the agricultural statistics overall and were of the opinion that they are of high quality. This notion is supported by the fact that the number of calls and e-mails regarding flaws in the statistics have declined during recent years, in spite of the overall number of calls and e-mails increasing. Even as the statistics please many of the users, there are still areas where improvement is possible and a lot of suggestions were made during the interviews. Quite a few of them concerned promoting the statistics more or teaching users how to utilize it to its full potential, as many users felt their knowledge was limited.

The data gathered from the interviews are not without its flaws and these flaws are discussed to their known extent as well. Several conclusions can be drawn despite the weaknesses, including concerning the importance of statistics on the regional level for many official users. A lot of them would benefit greatly if more statistics were made available on a local level, as it would enhance their abilities to accomplish their tasks. There were also a lot of remarks and statements in support of the Board of Agriculture producing more statistics concerning the countryside. The many and disparate fields of application were striking and a large number of users are themselves both producers and secondary suppliers of agricultural statistics of some kind.

Finally, the interviews revealed a number of factors complicating the use of agricultural statistics by organizations, factors that do not immediately concern the Board of Agriculture but are still useful to be aware of. Generally these are not described in extensive detail in the report, with the exception of some of the problems faced by municipalities.

Innehåll

Sammanfattning	2
Summary	3
1. BAKGRUND.....	5
<i>Förkortningar som används i rapporten:</i>	9
2. SYFTE	10
3. METODBESKRIVNING	11
<i>Sammanställning av e-postfrågorna</i>	11
<i>Sammanställning av telefonfrågorna</i>	12
<i>Statistiken över webbplatsbesök och nedladdningar från databasen</i>	12
<i>Intervjuundersökningen</i>	13
4. RESULTAT	16
<i>Besök på webbplatsen/databasen och beskrivning av statistiken</i>	16
<i>Resultat av e-postfrågorna</i>	24
<i>Resultat av telefonfrågorna</i>	28
<i>Resultat av intervjuundersökningen</i>	29
<i>Statistikanvändningen hos olika användarkategorier</i>	41
<i>Statistikanvändningen hos respondenter beroende på användningsfrekvens</i>	50
5. SLUTSATSER OCH ANALYS	54
<i>Sammanfattning av underlagen om användningen av jordbruksstatistik</i>	54
<i>Slutsatser av e-postfrågor</i>	55
<i>Slutsatser av besöksiffror för webbsida och statistikdatabas</i>	56
<i>Slutsatser av telefonfrågor</i>	56
<i>Slutsatser av telefonintervjuerna</i>	57
6: SAMMANFATTNING	62
Referenser.....	64
Bilaga 1: Frågematerialet	65
Bilaga 2: förbättringsförslag.....	71

1. Bakgrund

Jordbruksverket är en av Sveriges statistikansvariga myndigheter. Vi producerar och publicerar statistik inom ett antal områden, enligt tabellen nedan. EU kan ses som den användare av statistiken som ställer mest detaljerade krav på innehåll och kvalitet. Övriga förmodade användare är privatpersoner/jordbrukare, media, den akademiska världen, jordbrukets organisationer, det statistiska systemet, Jordbruksverket och övriga myndigheter samt Regeringskansliet. Det är viktigt att statistiken motsvarar behoven hos dessa användare och det är därför som Jordbruksverkets statistikenhet genomfört denna användarundersökning.

Jordbruksstatistiken fördelas på nedanstående områden		
Animalieproduktion	Arealer	Djurhälsa
Företag och företagare	Husdjur	Jordbrukets ekonomi
Livsmedel	Priser och prisindex	Sysselsättning
Trädgårdsodling	Utrikeshandel	Vegetabilieproduktion
Vattenbruk	Övrig statistik	Jordbruksstatistisk årsbok*

* *Jordbruksstatistisk årsbok* är en sammanställning av alla övriga ämnesområden.

Tabell 1: Jordbruksstatistikens ämnesområden

Eftersom EU:s jordbrukspolitik är harmoniserad är också den officiella statistiken det. Det innebär att merparten av den statistik som produceras inom jordbruksområdet är reglerad av EU:s direktiv, förordningar eller gentlemen's agreements. Som en följd av det är också den mesta av statistiken jämförbar mellan medlemsländerna i EU.

Den officiella statistiken regleras av Lagen om den officiella statistiken och förordning (SFS 2001:100) om den officiella statistiken av vilken det framgår att det är Jordbruksverkets ansvar att ta fram statistik inom statistikgrenarna *Jordbrukets struktur, Jordbrukets produktion, Sysselsättningen inom jordbruket, Djurhälsa, Jordbrukets ekonomi* och *Prisutvecklingen inom jordbruket*. Inom var och en av grenarna finns en eller flera statistikprodukter för vilka det publiceras årliga, månatliga eller intermittenta statistiska meddelanden. Utöver detta skickas månatligen, årligen eller intermittent statistik till EU:s statistikmyndighet Eurostat och DG-Agri. Officiell statistik ska enligt 3§ lag 2001:99 om den officiella statistiken "finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Den ska vara objektiv och allmänt tillgänglig". Statistiken publiceras som webbrapporter och i databaser vid SCB och Jordbruksverket samt i den skriftliga sammanfattande publikationen *Jordbruksstatistisk årsbok*.

Jordbruksverket får i egenskap av statistikansvarig myndighet anslag för att ta fram jordbruksstatistik. Av Jordbruksverkets regleringsbrev framgår att målet är att ta fram "en relevant och lättillgänglig jordbruksstatistik av god kvalitet". Målet preciseras ytterligare i regleringsbrevet genom att "Statistikanslaget skall användas för statistik inom jordbruks- och livsmedelsområdet och i första hand för statistik som är reglerad av EU".

Framställningen av statistiken sker i ett samspel mellan användare, producenter och uppgiftslämnare. Användarråd organiseras årligen där nationella användare bjuds in.

Uppgiftslämnarna består av två grupper, dels jordbruksföretag och dels företag inom livsmedelsbranschen. Jordbruksföretagen kännetecknas av att vara många och små, medan företagen i livsmedelsbranschen är få men stora. En stor del av uppgiftsinsamlingen sker från administrativa register, främst de register avseende stöd och djurhållning som förs vid Jordbruksverket. Lagen om den officiella statistiken (2001:99), ett antal förordningar samt riktlinjer styr de statistikansvariga myndigheternas insamling av uppgifter från bl.a. företag. I lagen om den officiella statistiken, §§8-9 framgår vilka uppgifter som näringsidkare som bedriver jordbruk, skogsbruk eller trädgårdsodling är skyldiga att lämna. Även myndigheter är skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för framställning av officiell statistik.

I förordningen om den officiella statistiken (2001: 100; §4) framgår att ”Uppgifter för den officiella statistiken skall samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet blir så enkelt som möjligt”. De statistikansvariga myndigheterna ska samråda med Näringslivets regelnämnd (NNR) vid nya undersökningar och vid icke obetydliga ändringar i befintliga undersökningar. Konsekvensanalyser ska också göras. På uppdrag av Jordbruksdepartementet deltar Jordbruksverket och SCB i olika arbetsgrupper och kommittéer där regelverket för uppgiftsinsamling arbetas fram, förändras och beslutas. I detta arbete strävar Sverige efter att på olika sätt förenkla regelverket bl.a. med syfte att minska uppgiftslämnarbördan.

I figuren på nästa sida visas vilka EU-förordningar och direktiv som styr de olika statistiska publikationerna.

Regelverk	Europa- parlamentets och rådets förordning (EG) nr 138/2004	Europa- parlamentets och rådets förordning (EG) nr 1165/2008	Europa- parlamentets och rådets förordning (EG) nr 1166/2008.	Europa- parlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009	Rådets förordning nr 79/65/EEG; Kommissionens beslut 90/36/EEG	Rådets direktiv 2001/109/EEG	*Rådets direktiv 93/23/EEG; 93/24/EEG; 93/25/EEG; 97/77/EG
Animalieproduktion		X					
Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn	X			X			
Företag och företagare i jordbruket			X				
Husdjur		X	X				
Höstsådda arealer				X			
Jordbruksekonomiska undersökningen			X		X		
Jordbruksföretagens kombinationsverksam het			X				
Jordbruksmarkens användning							
Nötkreatur i december							X
Skörd av potatis				X			
Skörd av slättervall				X			
Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter				X			
Skörd av trädgårdsväxter				X			
Skördeprognos för spannmål och oljeväxter				X			
Sysselsättning i jordbruket			X				
Trädgårdssektorn			X			X	

Tabell 2: EU-förordningar och direktiv

Jordbruksverkets officiella statistik

Under 2011 publicerade Jordbruksverket 34 Statistiska meddelanden som ingick i Sveriges officiella statistik, SOS, fördelade på 11 statistikgrenar. Strax under hälften, 15 stycken, av dessa Statistiska meddelanden är baserade på registerdata, vanligtvis från Lantbruksregistret (LBR). Ytterligare tre är delvis registerbaserade. Av de resterande publikationerna baseras 15 stycken huvudsakligen på insamlade data, där 13 är urvalsundersökningar och två är totalundersökningar. De fyra kvarvarande utgörs av skattade data, varav två genom regressionsmodeller. I två undersökningar utgör också databasutdrag en stor del av underlaget.

Variabler med data för hela riket sammanlagt finns i alla publikationer, men på de övriga nivåerna ser det annorlunda ut. Bara 19 av de 34 publikationerna presenterar data på länsnivå. Det är främst inom statistikgrenarna *Jordbrukets ekonomi*, *Priser och prisindex* och *Trädgård* som länsuppdelningen inte används. Ingen av publikationerna har data på kommunnivå, men för de som tillhör statistikgrenarna *Arealer* och *Husdjur* finns kommundata i statistikdatabasen. Ytterligare en geografisk nivå används, "Tätortsgrupper". Dock används den bara för att beskriva fördelningen av hästar och hästanläggningar. I tre publikationer finns variabler med data för andra EU-länder för jämförelser, men denna nivå används bara ett fåtal gånger.

EU:s system för regionindelning, NUTS, används i sin andra nivå i tre publikationer; "Hästar och anläggningar med häst", "Arrendepriser på jordbruksmark" och "Priser på jordbruksmark". En annan geografisk indelning är stödområden, men den används bara i "Jordbruksmarkens användning" och "Husdjur i juni".

Inom alla statistikgrenar utom *Animalieproduktion* används också ett flertal "egna" geografiska indelningar. Tre av dem, "Riksområden", "Länsgrupper" och "Skördeområden", används bara i en publikation vardera. "Produktionsområden", däremot, är desto vanligare och återfinns i 17 publikationer. Uppdelningar av variablerna efter "Storleksgrupp åkermark/jordbruksmark" är också ganska vanliga och "Jordbruksmark"-varianten förekommer något oftare än "Åkermark".

Flera publikationer handlar om jordbruksföretag eller berör dem på något sätt och variablerna innehåller olika slags information om företagens verksamhet och inriktningar. "Brukningsform" berättar om företagen brukar sin egen eller arrenderad jord; 39 av de 170 variablerna från *Företag och företagare* innehåller sådan information. I publikationen "Husdjur i juni" finns 16 variabler med där "Besättningsstorlek" används för att redovisa antalet djur och företag med djur.

Desto vanligare är kategorierna "Företagsform" (förekommer i 70 av variablerna i publikationerna "Jordbruksföretag och företagare 2010" och "Sysselsättning i jordbruket 2010") och "Driftsform" (med 329 variabler från ett flertal publikationer även om de flesta återfinns i "Jordbruksföretagens driftsinriktning 2010").

Slutligen är det några publikationer som tar upp företagarnas och arbetskraftens individuella egenskaper och tillhörande variabler innehåller då information om ålder och kön. Anställningsform redovisas också för arbetskraften i ett 20-tal variabler. De publikationer som

innehåller denna information är främst ”Jordbrukarhushållens inkomster 2009” och ”Sysselsättning i jordbruket 2010”, men även ”Vattenbruk 2010”.

Sveriges officiella statistik på jordbruksområdet			
Statistikgren	Antal Publikationer	Antal variabler	Typ av undersökning
Animalieproduktion	1 (12)	36	Databas-, Total-, Urval
Arealer	4	230	Register-, Urval-
Djurhälsa	1	26	Databas-
Företag och företagare	4	170	Register-, Urval-
Husdjur	4	102	Register-, Urval-
Jordbrukets ekonomi	6	536	Register-, Sekundär statistik, Urval-
Priser och prisindex	3 (14)	298	Skattningar, Urval-
Sysselsättning	1	12	Register-
Trädgårdssektorn	3	1194	Skattningar, Total-
Vattenbruk	1	47	Total-
Vegetabilieproduktion	7	660	Skattningar-, Total-, Urval-
Totalt	35	3311	-

Tabell 3: Officiell statistik på jordbruksområdet, publicerad av Jordbruksverket

Jordbruksverket producerar även statistik under områdesrubrikerna *Livsmedelskonsumtion*, *Utrikeshandel* och ”Övrigt”, men den ingår inte i den officiella statistiken.

Förkortningar som används i rapporten:

Nedanstående förkortningar används i rapporten:

Förkortning	Betydelse
ARARAT	Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd
CDB	Centrala nötkreatursregistret
DAWA	Data Warehouse, en stor databas där registerdata och statistik om EUs stödprogram samlats
DG-Agri	Directorate-General for Agriculture and rural development
EAA	Economic Accounts for Agriculture
EU	Europeiska unionen
LBR	Lantbruksregistret
LRF	Lantbrukarnas riksförbund
SCB	Statistiska centralbyrån
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
SOS	Sveriges officiella statistik
UC	UC AB, ett företag som huvudsakligen sysslar med kreditupplysning

Tabell 4: Förkortningar

2. Syfte

EU-kommissionen och Eurostat är som sagt de främsta användarna av jordbruksstatistiken och deras krav på den ska alltid uppfyllas. Då kraven är tydligt angivna för att standardisera medlemsländernas statistik är detta inget problem. Men om de övriga användarna, deras krav och behov vet vi mindre. Vilka är de och vad vill de ha? Utan sådana kunskaper är risken att viktig statistik rationaliseras bort medan energi läggs på sådan som inte används. Problem och svaga sidor går förstås inte att åtgärda och förbättra om de inte är kända heller. Kring dessa frågor går det att göra kvalificerade gissningar, men med en användarundersökning blir underlaget säkrare.

Jordbruksverkets statistikenhet har visst lättillgängligt underlag för att bedöma vilka användarna är: besökssiffror för de olika statistikdelarna av webbplatsen, sparade loggar över alla frågor enheten får via e-post och data över hur databasen används. Under våren 2012 har enhetens medarbetare också fört loggar över de frågor de får via telefon under en valfri vecka. Detta underlag ska kombineras med resultaten av telefonintervjuer med ett urval av respondenter ur olika användargrupper och utgöra stommen i användarundersökningen.

Syftet med undersökningen är att forma en helhetsbild av statistikanvändarna: vilka de är, vad de använder, vilka problem och svårigheter de ställs inför, vad de behöver och inte minst hur deras användning kan underlättas. Tanken är inte bara att bedöma nuläget utan även att få en föräning om vilka behov de stora användarna tror sig få de kommande åren. Förhoppningen är att denna bild ska göra det lättare att prioritera vilken statistik som tas fram, upptäcka hittills okända problemområden och genomföra anpassningar och ändringar. Med hjälp av användarnas synpunkter ska statistiken helt enkelt göras bättre.

3. Metodbeskrivning

Det finns många kategorier av användare utöver de inom EU. Flertalets användningsmönster kommer att analyseras indirekt genom att undersöka vilka statistikområden som får flest besök på webbplatsen, klickas fram oftast i statistikdatabasen och vilka frågor olika typer av användare brukar ställa. Hur privatpersoner, studenter och utländska organisationer använder statistiken kommer enbart att undersökas med de indirekta metoderna. Men användningsmönstren hos jordbruksdepartementet, media, kommuner, länsstyrelser, övriga myndigheter, forskare och olika lantbruks- och jordbruksorganisationer kommer även att undersökas mer direkt, genom att telefonintervjuer genomförs med ett urval av dem.

Sammanställning av e-postfrågorna

Alla e-postfrågor som kommit in, antingen direkt till Statistikenheten eller via diariet sedan början av år 2006 har sparats. Som del av denna användarundersökning har de kategoriserats efter både typ av fråga och frågeställare, med förhoppning att informationen i kombination med andra data ska kunna avslöja något om jordbruksstatistikens användare.

Kategoriseringen av frågorna komplicerades av att många av dem berörde flera olika områden. I de flesta fall var det dock möjligt att urskilja ett huvudområde och frågorna kategoriserades därefter så långt det var möjligt. I ett fåtal fall fungerade inte detta, varför några kategorier består av kombinationer av områden, till exempel "Arealer och företag". Andra kategorier är kombinationer av snarlika områden för att hålla antalet kategorier lågt och undvika att vissa av dem bara består av ett fåtal frågor, "EU-stöd och andra bidrag" är ett exempel på det.

Även metoden för att kategorisera frågeställare är värd att ha i åtanke när resultatet tolkas. Frågeställare har kategoriserats som privatpersoner om inget tytt på motsatsen. När en fråga ställts av en student eller en representant för en organisation har det så vitt känt oftast framkommit väldigt tydligt. Att särskilja lantbrukarna från övriga privatpersoner som ställer frågor är dock markant svårare och sannolikt finns ett betydande antal lantbrukare i kategorin "privatpersoner". I vissa fall har det varit tydligt att frågeställaren inte ställt frågan i egenskap av privatperson, men ändå inte gått att avgöra vilka personen företräder. I sådana fall har frågeställaren sorterats under kategorin "okänd". Sådana fall utgör ungefär 1,6 % av frågorna.

För varje fråga har också information sparats om huruvida den rör import och export eller ekologiska produkter, då sådana frågor var vanligt förekommande. Vanligtvis rörde dessa frågor ämnen som kunde passa i en annan kategori också, varför separata kolumner använts för att registrera om frågan rör export, import eller ekologiskt. Likaså har det registrerats om det efterfrågas information på en annan geografisk nivå än för hela riket. Det var vanligt att frågeställarna tillhörde antingen LRF eller SLU; dessa organisationer har dock sorterats under frågeställarkategorierna "Branschorganisationer" respektive "Akademi". Men även här har separata kolumner använts så att det ska gå att räkna frågor kopplade till dessa organisationer. Slutligen har information registrerats om huruvida frågan kommer från en utländsk organisation eller person, huvudsakligen som kuriosum.

Sammanställning av telefonfrågorna

Under en fritt vald vecka våren 2012 loggförde medarbetarna på Statistikenheten de statistikrelaterade frågor de fick via telefon. Vissa fick inga frågor under perioden, andra fick fler än vanligt. Mellan den 12/1 och 31/1 loggfördes även alla samtal till Statistikenhetens enhetstelefon. När frågorna sorterats ut från samtalen och adderats till de 30 frågor medarbetarna mottagit direkt uppgick de till totalt 79 stycken. En svaghet i att telefonsamtalen till medarbetarna endast registrerades under en vecka är att ifall denna vecka sammanfaller med att samma person publicerar något inom sitt statistikområde kan frågorna kring detta område överrepresenteras under just den veckan. Detta verkar dock inte ha hänt. Under de veckor som samtalen till enhetstelefonen loggfördes skedde en publicering, inom området *animalieproduktion*.

Frågorna samlades i ett Exceldokument där de kategoriserades efter frågeställare, ämnesområde, typ av fråga och geografiskt sammanhang i frågan. Sedan räknades frågorna i de olika kategorierna och en analys genomfördes utifrån resultaten.

Statistiken över webbplatsbesök och nedladdningar från databasen

Besökssiffrorna för webbplatsen togs fram av Jordbruksverkets webbredaktion. De visade antalet unika besökare sidorna hade under år 2011, hur många gånger sidorna visades och hur lång tid den genomsnittliga besökaren vistades på sidan. I det dokument webbredaktionen tillhandahöll var sidorna rangordnade efter popularitet. Dock förekom vissa sidor flera gånger i listan på grund av att Jordbruksverkets webbplats ligger på två servrar; sidorna räknades separat beroende på vilken server de laddats från. Listan strukturerades därför om; för de sidor som förekom flera gånger kombinerades besökssiffrorna och en ny rangordning gjordes där siffror och sidor bara förekom en gång. Ämnesområdena *Utrikeshandel* och *Vattenbruk* fanns inte tillgängliga på Jordbruksverkets webbplats under hela året, varför ingen besöksstatistik kunde tas fram för dem.

Nedladdningsstatistiken för databasen togs fram internt av Statistikenheten och behövde inte bearbetas i någon större utsträckning innan den kunde analyseras. Det räckte att rangordna de olika områdena efter antal besök. Resultatet kunde sedan jämföras med de från intervjuerna och besöken på webbplatsen. Tyvärr är inte benämningarna och indelningarna exakt desamma i denna statistik som i webbesöksstatistiken och rubrikerna på webbplatsen, men det gick ändå att se gemensamma beröringspunkter. Dessutom finns inte alla ämnesområden med i statistikdatabasen; vissa sorters data finns bara i publikationsform. I nedanstående tabell listas de huvudrubriker statistikdatabasen innehåller.

Ämnesområden i Jordbruksverkets statistikdatabas			
Animalieproduktion	Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn (EAA)		Ekologisk produktion
Historisk statistik	Husdjur	Jordbrukshushållens inkomster	
Jordbruksekonomiska undersökningar (JEU)		Företag och företagare i jordbruket	
Konsumtion av livsmedel	Jordbruksmarkens användning		Priser och prisindex
Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter		Sysselsättning	Trädgårdsodling

Tabell 5: Ämnesområden i statistikdatabasen

Intervjuundersökningen

För att få ett underlag av god kvalitet beslöts att göra telefonintervjuer. De offentliga aktörerna är både många och enkla att hitta och nå, samtidigt som det är tydligt vilka som bör använda jordbruksstatistik. Därför beslöts att genomföra intervjuer med representanter för alla Sveriges länsstyrelser och en kommun i varje län. Hos Länsstyrelserna söktes i första hand lantbruksdirektörerna men sådana fanns inte alltid tillgängliga, varför intervjuer genomförts bland annat även med landsbygdsansvariga med flera. Då de ombads svara för hela sin organisation bör detta i teorin ha haft mindre betydelse, men i praktiken kan de ha haft olika bilder av statistikanvändningen. När det gäller kommunerna kan organisationsstrukturen skilja sig kraftigt från kommun till kommun. Gavs ingen ledtråd om vilken enhet som kunde tänkas använda jordbruksstatistik på kommunens webbplats kontaktades växeln. Därifrån hänvisades oftast till ett flertal potentiella användare men i slutändan var det bara en eller, ännu oftare, ingen alls som kunde ställa upp på en intervju. En kommun valdes ut slumpmässigt för varje län, men innan de kontaktades kontrollerades ifall det fanns jordbruksmark i den aktuella kommunen, vilket det lyckligtvis gjorde i samtliga fall.

De myndigheter vars uppdrag nödgar dem att använda jordbruksstatistik kontaktades också; antingen gick kontakten via växeln eller via kända statistikanvändare.

Landsbygdsdepartementet deltog också i undersökningen; flera av dess medarbetare fick möjlighet att svara på och ställa frågor om jordbruksstatistiken i samband med ett möte och via e-post. Dock fick de en nedkortad version av frågeformuläret.

I den privata sektorn finns ett flertal intresseorganisationer varav Lantbrukarnas riksförbund, LRF, är den största. LRF:s regionala förbund har liknande geografiska ansvarsområden som Länsstyrelserna och är nästan lika många till antalet, varför det ansågs intressant att jämföra de båda organisationstyperna. I första hand söktes kontakt med förbundens regionchefer och i de flesta fall var det också de som svarade. Ibland delegerade de dock intervjun till en medarbetare. Kontakt söktes också med branschorganisationer med blandat resultat. Även en handfull nyhetsredaktioner utvalda för att de ofta skriver om jordbruk och jordbruksstatistik fick möjlighet att delta. Slutligen kontaktades några av SLU:s institutioner samt Agrifood, som får representera den svenska forskarvärlden. Återstår gör övriga forskare, studenter, privatpersoner och privata företag. Att genomföra intervjuer med ett urval av dem hade blivit både svårt och omfattande, varför slutsatser om deras användarvanor bara kan dras från besöksstatistiken och de frågor som Statistikenheten mottagit.

Frågeformuläret innehöll 24 frågor fördelade på tre olika frågeområden i sitt standardutförande. Två av de 24 hade både "a" och "b" -delar. Det första frågeområdet innehöll sju frågor och berörde organisationens användningsvanor, d.v.s vilken statistik de använde, varifrån de hämtade den, hur ofta den användes, vad den användes till, med mera. Det andra frågestycket handlade om vilka svårigheter respondenten och dennes organisation råkat ut för i sin användning av statistiken och även det bestod av sju frågor. Resterande tio frågor gav respondenten möjlighet att berätta om sina önskemål och förbättringsförslag. Tanken med att dela upp frågorna i tre avdelningar på ovanstående sätt var att kunna styra intervjun så att först användningen, sedan problemen och sist förbättringsförslagen avhandlades och att respondenten skulle vara medveten om detta om denne läst igenom frågorna i förväg. För att ytterligare förhindra utsvävningar formulerades frågorna så att bara

ett område togs upp i taget, i den utsträckning det var möjligt. Samtidigt var det många områden som behövde diskuteras, vilket förklarar det höga antalet frågor. Detta till trots fanns risken att frågorna inte skulle täcka in allt som respondenten upplevt och ville berätta om, varför den sista frågan gav respondenten möjlighet att ta upp vad denne ville. Respondenterna uppmuntrades också att ge kommentarer om saker de kom att tänka på i samband med varje fråga, efter att det huvudsakliga svaret lämnades. Innan frågeformuläret skickades ut till respondenter testades det internt och med individ i målgruppen som redan hade kontakt med Statistikenheten.

För att minimera bortfallet lades stor möda vid att anpassa intervjun efter respondentens förutsättningar. I ett första steg kontaktades de önskade respondenterna via telefon. Användarundersökningen och dess syfte förklarades innan respondenten tillfrågades om denne ville delta. Vid ett positivt svar bokades om möjligt en intervjutid vid ett framtida tillfälle in omedelbart. Därefter skickades omgående ett bekräftande e-postmeddelande med bakgrundsinformation till studien, kontaktuppgifter och en fil med intervjufrågorna så att respondenten kunde förbereda sina svar och konsultera sina kollegor. Endast i de fall när respondenten trots upprepade försök inte kunde nås via telefon togs den första kontakten via e-post istället.

Vid överenskommen tidpunkt, som kunde vara flera veckor efter det första telefonsamtalet, ringdes sedan respondenten upp. Ifall denne inte hade frågorna framför sig lästes de upp under intervjun. Vissa av frågorna behövde ofta också förklaras ytterligare innan respondenterna kunde besvara dem, då de olyckligtvis formulerats aningen otydligt. Respondenterna gavs möjlighet att svara hur utförligt de ville och även att hoppa över frågor de inte trodde sig kunna besvara. Intervjuerna spelades in och finns lagrade på fil, bortsett från en av dem då batterierna i inspelningsutrustningen utan förvarning tog slut mitt under intervjun. Ett fåtal respondenter ville hellre skicka in sina svar via e-post och då är förstås ingen intervju inspelad.

Anteckningar fördes under intervjuerna och utifrån dessa och det inspelade materialet överfördes respondenternas svar till ett Exceldokument kort efter telefonsamtalen. Allt de sade transkriberades, men vissa kommentarer utgjorde egentligen svar på en annan fråga än den som diskuterades just då och i de fallen flyttades de till den lämpligare frågan. I övrigt gjordes inga justeringar av svaren. När väl intervjuperioden var över tog analysen av svaren vid och då behövde de kategoriseras på olika sätt. Till exempel delades svaren på den första frågan, om hur ofta statistiken användes, in i olika grupper beroende på frekvens. På andra frågor, som till exempel fråga nummer två om vilka källor statistiken hämtas från, räknades helt enkelt förekomsten av olika svar. Rangordningsfrågorna bearbetades genom att rangordningen omvandlades till poäng som sedan summerades för de olika svarsalternativen, varvid de populäraste gick att se. Det frågeformulär som användes, inklusive informationsmaterialet, bifogas i bilaga 1.

Underlag för intervjuundersökningen	
Respondent	Resultat av kontakterna
Länsstyrelserna (21)	22*/21 Intervjuade
LRF (14)	14/14 Intervjuade
LRF Konsult (1)	1 Intervju
Kommuner (21)	5 intervjuade, 16 använder ej statistiken
SLU:s institutioner (4)	1 Intervju, 3 använder ej statistiken
Hushållningssällskapet (1)	Kontaktades men återkom aldrig
Skogsstyrelsen (1)	Använder ej statistiken
LI Livsmedelsindustrin (1)	Använder ej statistiken
Naturvårdsverket (1)	1 Intervju
Livsmedelsverket (1)	1 Intervju
Energimyndigheten (1)	1 Intervju
KemI (1)	Använder ej statistiken
Agrifood (1)	1 Intervju
Tidningarnas Telegrambyrå (1)	1 Intervju
SR Ekot Jönköping (1)	1 Intervju
Land Lantbruk (1)	1 Intervju
ATL (1)	Kunde ej nås
Jordbruksaktuellt (1)	Kunde ej nås
Svensk mjölk (1)	1 Intervju
Köttbranschens riksförbund (1)	Kunde ej nås
KSLA (1)	Kontaktades men återkom aldrig
Landsbygdsdepartementet	1 Skriftligt svar från flera medverkande
Utredningsenheten, Jordbruksverket (1)	1 Skriftligt svar

*21 län, men ett län valde att svara med två olika representanter

Tabell 6: Underlag för intervjuundersökningen

4. Resultat

I denna del av rapporten presenteras vad de olika underlagen visar och vad resultatet av telefonintervjuerna blev. Till att börja med beskrivs de olika statistikområdena, deras egenskaper och hur populära de ter sig utifrån besökssiffrorna för webbplatsen och databasen. Därefter beskrivs de frågor som användare ställt till Statistikenheten via telefon och e-post. Sedan presenteras resultaten av telefonintervjuerna, först fråga för fråga, sedan för olika användargrupper och slutligen hur svaren ter sig beroende på hur ofta respondenterna använder statistiken.

Besök på webbplatsen/databasen och beskrivning av statistiken

Följande beskrivning bygger på en inventering av den statistik Jordbruksverket har som är SOS-klassad. Resultatet av inventeringen har kombinerats med besökssiffrorna för statistikens webbplats och antalet nedladdningar från databasen för att kunna berätta om ämnesområdena och deras popularitet. Generellt sker flest nedladdningar från databasen under höst och tidig vinter, medan aktiviteten är lägst under sommarmånaderna. Dock varierar detta mellan ämnesområdena. Tyvärr går sådana mönster inte att utröna ur webbesöksstatistiken. Alla de ämnesområden som utgör del av den svenska officiella statistiken finns beskrivna i detta kapitel, men de övriga saknas på grund av att underlaget är för litet. Därmed är inte sagt att de inte är välbesökta; livsmedelsområdet rankas som det fjärde mest besökta. I tabellen nedan visas hur besöken på Jordbruksverkets statistikwebbsidor och nedladdningarna från statistikdatabasen fördelade sig år 2011.

Besökssiffror för webbplatsen och nedladdningar från databasen				
Ämnesområde	Jordbruksverkets webbplats			Statistik-databasen
	Antal unika besök	Antal visningar	Genomsnittlig visningstid, sekunder	Antal nedladdningar av tabeller
Statistik: huvudsidan*	12 251	18 402	138	-
Jordbruksstatistisk årsbok: huvudsidan*	2 153	3 110	21	-
Priser och prisindex	2 043	2 779	556	6239
Livsmedel**	1 615	2 115	301	2312
Husdjur	1 610	2 147	239	3411
Arealer	1 345	1 799	249	3090
Animalieproduktion	922	1 256	126	1387
Jordbruket i siffror	890	1 151	142	-
Jordbruksstatistisk årsbok 2010*	888	1 117	238	-
Jordbruksstatistisk årsbok 2011*	838	1 005	318	-
Företag och företagare	709	990	129	1067
Vegetabilieproduktion	684	890	171	1192
Övrig statistik**	673	859	88	454
Jordbrukets ekonomi	661	901	118	953
Trädgårdsodling	433	537	214	Ingen data
Publiceringsplanen*	414	532	226	-
Arkiverad officiell statistik*	353	566	15	-
Sysselsättning	353	461	98	175
Om Sveriges officiella statistik*	333	391	39	-
Djurhälsa	326	423	85	Ingen data
Vattenbruk	Ingen data	Ingen data	Ingen data	Ingen data
Utrikeshandel**	Ingen data	Ingen data	Ingen data	Ingen data

*Ej ämnesområden

**Ej Sveriges officiella statistik

Tabell 7: Besökssiffror för webbplatsen och nedladdningar från databasen

Även SCB har gjort en användarundersökning för sitt jordbruksstatistiska material och har då räknat antalet nedladdningar av PDF-filer under ett kalenderår från varje publikations publiceringsdatum. Det tycks som att ämnesområdena har ungefär lika många besökare hos SCB som de har hos Jordbruksverket, med vissa mindre variationer i båda riktningarna. Dock är resultaten inte helt jämförbara, eftersom SCB har något annorlunda indelningar i sina statistikområden och saknar motsvarigheter till vissa av Jordbruksverkets.

Arealer

Arealer är det fjärde mest besökta statistikområdet på Jordbruksverkets webbplats. Under 2011 hade webbsidan 1 345 unika besökare och visades 1 799 gånger med en genomsnittlig visningstid om 138 sekunder. Det rymmer fyra publikationer som alla publiceras på årsbasis; ”Ekologisk växtodling”, ”Höstsådda arealer”, samt ”Jordbruksmarkens användning” i preliminär och slutlig version. Data från den sistnämnda publikationen är den fjärde vanligaste informationen som besökare plockar fram i statistikdatabasen. ”Höstsådda arealer” är en urvalsundersökning som besvarades via telefon och Internet, men de övriga tre är registerbaserade.

Tillsammans har de fyra publikationerna 230 variabler. Många av dem beskriver förstas hur stora arealer som olika typer av grödor odlas på, men också hur många företag som använder arealerna till olika ändamål och hur mycket jordbruksmark som till exempel är omställd respektive under omställning. Generellt är variablerna relativt okomplicerade, men en del innehåller ganska mycket information. Äldre data finns i alla fyra publikationerna, men det finns ingen gemensam standard vad gäller hur gamla data som presenteras.

För samtliga variabler finns data på både riks- och länsnivå. I statistikdatabasen finns även data på kommunnivå för ”Ekologisk växtodling” och ”Jordbruksmarkens användning”. Den sistnämnda presenteras också på stödområdesnivå. Förutom för Ekologisk växtodling finns i alla publikationerna också data efter produktionsområden och storleksgrupper jordbruks- respektive åkermark. Företags- eller individrelaterad information finns inte i någon av publikationerna.

Animalieproduktion

Statistikområdet *Animalieproduktion* omfattar endast publikationen ”Animalieproduktion, års- och månadsstatistik” som ges ut en gång per månad. I den finns 36 variabler om produktion av mjölk och ägg samt slakt av husdjur. Data för de olika variablerna hämtas inte med samma metod, utan kommer från olika källor. För produktionen av mjölk samlas data in från landets mejerier. Det är en totalundersökning. Även data över antalet slaktade fjäderfä kommer från en totalundersökning, men den genomförs av Livsmedelsverket. Vad gäller antal slaktade nöt, svin, hästar och får hämtas data från Jordbruksverkets slaktdatabas, dit alla slakterier rapporterar veckovis. Slutligen kommer uppgifterna om äggproduktionen från en månadsvis insamling av data från ett urval av företag. I publikationen finns också variabler som visar EU:s och enskilda EU-länders produktion av mjölk, nöt, svin och får. Dessa data hämtas från Eurostat.

De variabler som bara gäller produktionen i Sverige och inte EU finns bara på riksnivå. Det finns inga data med någon annan geografisk indelning och inte heller data uppdelad på olika företagstyper eller liknande. Alla värden anges i antingen tusental producerade ton eller tusental slaktade djur.

Animalieproduktion är den femte mest besökta statistiksida, exklusive huvudsida, med 922 unika besökare, 1256 visningar och en genomsnittlig visningstid om 126 sekunder år 2011. Det är också det sjätte mest populära området i statistikdatabasen, med 5,6 % av nedladdningarna.

Djurhälsa

Även detta statistikområde omfattar endast en publikation, "Djurhälsa", som publiceras en gång per år. Dess fyra tabeller innehåller 26 variabler med data rörande främst överlevnadsstatistik för kalvar samt sjukdomsstatistik för nötdjur. Även förekomsten av kolik hos hästar redovisas, men inga andra djursorter tas upp. Data kommer från Jordbruksverkets Centrala nötkreatursregister, CDB, samt från veterinärernas journaler. Den enda geografiska nivå data redovisas på är riksnivå. Inga indelningar förekommer.

Djurhälsa är det minst besökta statistikområdet av de 12 rankade. År 2011 hade det 326 unika besökare, visades 423 gånger och hade en genomsnittlig visningstid på 85 sekunder. Ämnesområdet finns inte med i statistikdatabasen.

Företag och företagare

Fyra årliga publikationer innehållande sammanlagt 170 variabler samsas under denna rubrik. De är "Heltidsjordbruket i Sverige", "Jordbruksföretag och företagare", "Jordbruksföretagens driftsriktning" och "Jordbruksföretagens kombinationsverksamheter". Förutom den sistnämnda, som baseras på en urvalsundersökning, är de alla registerundersökningar. Variablerna beskriver bland annat markarealer som brukas i olika slags arrangemang, antalet företag med olika driftsriktningar, behovet av arbetskraft i jordbruket och företagarnas egenskaper, samt förstås vilka kombinationsverksamheter jordbrukarna ägnar sig åt. Alla data presenteras på riksnivå och mycket även på länsnivå, efter produktionsområden och storleksgrupper åker- respektive jordbruksmark. Viss information finns också om företagets och jordbrukarnas individuella egenskaper.

Denna del av Jordbruksverkets webbplats är det sjätte mest besökta statistikområdet, med 709 unika besökare och 990 visningar under år 2011. Den genomsnittliga visningstiden var 129 sekunder. Det är det åttonde mest framklickade dataområdet i statistikdatabasen.

Husdjur

Detta statistikområde omfattar de tre årliga publiceringarna "Antal nötkreatur i december" och en preliminär och en slutlig version av "Husdjur i juni". Det ingår även en intermitterande utgiven publikation kallad "Hästar och anläggningar med häst". Sammanlagt har 102 variabler räknats i dessa publikationer. Variablerna i den sistnämnda beskriver antalet hästar och antalet platser för dessa djur. De övriga berör främst antalet djur av olika slag, men i viss mån även antalet jordbruksföretag med en viss typ av djurhållning. I "Antal nötkreatur i december" finns bara en tabell och variablerna i den presenterar bara data på riksnivå. I de båda publikationerna om antal husdjur i juni, däremot, visas data även på länsnivå, för produktionsområden och storleksgrupper åker- och jordbruksmark. I statistikdatabasen finns data också för kommuner och stödområden. Utöver de geografiska uppdelningarna finns viss information om företag uppdelad på besättningsstorlekar. I "Hästar och anläggningar med häst" presenteras data på riks- och NUTS II-nivå. Lite av det även fördelat på län och tätortsgrupper. *Husdjur* är det tredje mest besökta statistikområdet med 1 610 unika besökare år 2011. Webbsidan visades 2 147 gånger och den genomsnittliga visningstiden var 239 sekunder. Det är också det tredje mest populära området i statistikdatabasen med 13,76 % av nedladdningarna.

Jordbrukets ekonomi

Jordbrukets ekonomi är ett statistikområde som innehåller två olika slags publikationer. Tre publikationer handlar om just den ekonomiska situationen för jordbruken med intäkter, kostnader och dylikt. Ytterligare tre publikationer innehåller kalkyler som visar jordbrukssektorns ekonomiska utveckling, värdet och kostnaderna av jordbruksproduktionen. Kalkylerna görs i ett system kallat Economic Accounts for Agriculture (EAA) enligt regler som Eurostat fastslagit. Tillsammans innehåller de båda publikationstyperna 523 variabler, varav 177 finns i de tre publikationerna om *Jordbrukets ekonomi* och resterande 346 variabler i de tre EAA-kalkylerna. Alla sex ges ut på årlig basis. Statistikområdet i sin helhet är det nionde mest besökta av ämnesområdena och den 13:e mest besökta av alla Statistikenhetens webbsidor med 661 unika besökare, 901 visningar och en genomsnittlig visningstid om 118 sekunder år 2011. Det är också ett av de minst populära ämnesområdena i statistikdatabasen; även om alla dess många tabeller kombineras utgör antalet laddningar av dem mindre än 1 % av det totala. Många av tabellerna laddas bara någon handfull gånger per år, med stor sannolikhet då av personal på Statistikenheten eller inom Jordbruksverket. SCB noterade samma sak i sin användarundersökning om jordbruksstatistiken; särskilt de arbetsintensiva statistikprodukterna har väldigt få besök. Den jordbruksekonomiska undersökningens olika tabeller är de överlägset minst efterfrågade även hos dem.¹

Variablerna i de tre publikationerna om *Jordbrukets ekonomi* är uppdelade på olika sorters jordbruksföretag och beskriver bland annat intäkter, kostnader, nuvärden, antal djur, markanvändning och arbetsinsatser för dem. Följaktligen finns information om driftsinriktning. Många variabler presenteras också fördelade på kön, åldersgrupper och anställningsformer bland jordbrukarna. Alla data presenteras på riksnivå. Geografiska indelningar som förekommer i mindre utsträckning är per län, länsgrupper, riksområden och storleksgrupper åkermark. Rådata är hämtade från register och urvalsundersökningar.

EAA-kalkylernas data är däremot sekundär statistik, baserad på befintligt underlag. I dessa tre publikationer anges beräknade värden, volymer, priser och värdeindex för olika slags vegetabiliska och animaliska jordbruksprodukter, samt kostnaderna för insatsvaror och tjänster. Värdena anges endast på riksnivå, men vissa av volym-, pris-, värde- och värdeindexvariablerna anges uppdelat på driftsinriktning.

Priser och prisindex

Priser och prisindex är med sina tre publikationer ”Arrendepriser på jordbruksmark”, ”Priser på jordbruksmark” och ”Prisindex och priser på livsmedelsområdet” det mest besökta statistikområdet. Dock besöks *Jordbruksstatistik årsbok* oftare. 2011 besöktes webbsidan av 2 043 unika besökare och visades 2 779 gånger med en genomsnittlig visningstid av 556 sekunder. Det är också det populäraste av statistikdatabasens områden, då 23,21 % av alla tabeller som laddas hör till det.

”Arrendepriser på jordbruksmark” är en intermitterande urvalsundersökning som genomförs med enkäter. Variablerna är 13 till antalet och berör priser och arealer. De geografiska indelningarna är riksnivå, NUTS II-nivå och produktionsområden. Storleksgrupp åkermark förekommer också i begränsad mån. ”Priser på jordbruksmark” kan i stort sett beskrivas

¹ SCB (2012)

likadant; de enda skillnaderna är att publikationen ges ut årligen och är baserad på skattningar av marknadspriser. ”Prisindex och priser på livsmedelsområdet” är med de resterande 274 variablerna mycket större. Dessa visar främst priser och index och vägningstal för livsmedel. Data presenteras bara på riksnivå. Publikationen ges ut månatligen och data kommer från en enkätbaserad urvalsundersökning. Tillsammans har de tre publikationerna exakt 300 variabler.

Sysselsättning

Sysselsättningsstatistikens webbsida är en av de sällan besökta sidorna. År 2011 hade den 353 unika besök och visades 461 gånger med en genomsnittlig visningstid om 98 sekunder, vilket gör den till det 11:e mest besökta statistikområdet. Det består av en enda publikation, ”Sysselsättning i jordbruket”, som ges ut en gång per år och data hämtas från Lantbruksregistret. De tolv variablerna beskriver antalet årsverken och sysselsatta fördelat på åldersgrupper och företagsform. Data presenteras främst på riks- och länsnivå, men även en del på produktionsområden och storleksgrupper åker- och jordbruksmark. Föga förvånande är det även det minst populära av statistikdatabasens ämnesområden. Totalt tillhörde bara 175 av de 24 786 tabellnedladdningarna under 2011 området.

Trädgårdsodling

Trädgårdsodling är det 10:e mest besökta statistikområdet med 433 unika besökare, 537 visningar och en genomsnittlig visningstid om 214 sekunder år 2011. Tre av statistikområdets publikationer finns med i Variabelregistret med sammanlagt 1 194 variabler. En fjärde publikation, ”Antalet fruktträd”, listas också på Jordbruksverkets webbplats, men den utgavs senast 2008 och har därför inte inkluderats. Data om *Trädgårdsodling* lades till statistikdatabasen först under sommaren 2012, så det finns ingen nedladdningsstatistik för ämnesområdet.

”Skörd av trädgårdsväxter” är en liten publikation med 26 identifierade variabler som beskriver växthusarealer, vanliga arealer och skörd av olika trädgårdsodlade grödor. Data finns bara på riksnivå och hämtas från Lantbruksregistret LBR. Det är en totalundersökning och resultaten publiceras med årlig frekvens.

”Trädgårdsproduktion” är en mycket större publikation. Det är en totalundersökning där data inhämtas både via enkäter och via skattningar. Några av de 875 variablerna innehåller data på länsnivå, men de flesta visar bara riksnivå. Variablerna visar värden för skörd, antal företag och arealer för olika blommor och grödor, både frilandsodlade och växthusodlade. Även förbrukningen av insatsvaror är en relativt stor del.

Den sista av de tre publikationerna är den intermittent utgivna ”Trädgårdsundersökningen” vars data består av skattningar och sammanställningar av sekundärstatistik. De 293 variablerna visar produktionsvärden, priser och kvantiteter för grödor och blommor på riksnivå.

Vattenbruk

Jordbruksverket tog över delar av Fiskeriverkets ansvarsområden när den senare myndigheten lades ned i mitten av 2011. Först därefter tillkom statistikområdet *Vattenbruk* på Jordbruksverkets webbplats. Då den inte funnits med hela året finns ingen besöksstatistik för

Vattenbrukets del av webbplatsen eller för statistikdatabasen. Den enda publikationen utgörs av "Vattenbruk" med 47 variabler som beskriver produktionen av odlad fisk, utplanteringen av fisk, antalet odlingar och antalet sysselsatta i branschen. Statistiken presenteras på riksnivå, i några fall även på länsnivå och efter driftsinriktning. Publikationen ges ut årligen och data hämtas från en enkätundersökning som genomförs i hela populationen.

Vegetabilieproduktion

Vegetabilieproduktion är ett omfattande statistikområde med 660 variabler fördelade på sju publikationer. År 2011 var området det sjunde mest besökta med 684 unika besökare, 890 visningar och en genomsnittlig visningstid om 171 sekunder. *Vegetabilieproduktion* är inte ett ämnesområde i statistikdatabasen. Följande publikationer sorterar under statistikområdet: "Normskördar för skördeområden, län och riket", en årligt utgiven samling regressionsskattningar med 73 variabler. "Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2011", också den en årlig publicering baserad på regressionsskattningar med 71 variabler. "Skörd av potatis. Preliminära uppgifter" baseras på en årlig urvalsenkät och innehåller 14 variabler. "Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära uppgifter för länet och riket" innehåller 120 variabler och är också den en årlig publikation baserad på en enkätundersökning till ett urval respondenter. "Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära uppgifter för riket" är i stort sett likadan, men innehåller bara hälften så många variabler. I "Skörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slåttervall. Slutlig statistik" ges den slutliga statistiken för alla ovanstående preliminära publikationer. Den innehåller 169 identifierade variabler. Den sista publikationen är "Skörd av ekologisk och konventionell odling. Slutlig statistik", också årligen utgiven och baserad på en urvalsenkät.

Variablerna i detta statistikområde beskriver bland annat prognosticerade och genomsnittliga skördar, odlade arealer, arealer med miljöstöd, obärgade arealer, normskördar och jämförelser mellan ekologiskt och konventionellt odlade arealer. Riksnivå och per produktionsområden är de vanligaste geografiska indelningarna, men vissa variabler presenterades istället på länsnivå och skördeområden.

Jordbruksstatistiska ämnesområden, publikationer, variabler och datauppdelningsnivåer. (Endast SOS)															
0 = uppdelnings nivå finns inte. 1 = uppdelningsnivå finns.															
Statistikområde	Publikation	Antal variabler	Företagsinformation	Individinformation	EU-länder	Riksnivå	Länsnivå	Kommun, stadsområden	Tätortsgrupper	NUTS II	Riksområden	Produktionsområden	Länsgrupper	Skördeområden	Storleksgrupper/ Jordbruksmark
Animalieproduktion	Animalieproduktion. Års- och månadsstatistik	36	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arealer	Ekologisk växtodling 2010	101	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	Höstsådda arealer 2011	6	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	Jordbruksmarkens användning. Slutlig statistik	82	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1
	Jordbruksmarkens användning. Preliminära uppgifter	41			0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Djurhälsa	Djurhälsa	21	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Företag och företagare	Heltidsjordbruket i Sverige 2010	24	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
	Jordbruksföretag och företagare	111	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
	Jordbruksföretagens driftsinriktning	32	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
	Jordbruksföretagens kombinationsverksamheter	3	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Husdjur	Antal nötkreatur i december	12	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Husdjur i juni. Slutlig statistik	52	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1
	Husdjur i juni	32	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1
	Hästar och anläggningar med häst	6	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Jordbrukets ekonomi	EAA- preliminär utveckling	112	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	EAA-ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn.	122	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	EAA-ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Prognos för utvecklingen	112	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Jordbrukarhushållens inkomster	94	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1
	Jordbruksekonomiska undersökningen. Slutlig statistik	79	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0
	Jordbruksekonomiska undersökningen. Preliminär statistik	4	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Priser och prisindex	Arrendepriser på jordbruksmark	13	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
	Priser på jordbruksmark	13	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1
	Prisindex och priser på livsmedelsområdet	274	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sysselsättning	Sysselsättning i jordbruket	12	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Trädgårdssektorn	Skörd av trädgårdsväxter	26	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trädgårdsproduktion	875	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trädgårdsundersökningen 2010. Kvantiteter och värden avseende 2010 års produktion	293	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vattenbruk	Vattenbruk	47	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Vegetabilieproduktion	Normskördar för skördeområden, län och riket	73	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0
	Skörd av potatis. Preliminära uppgifter	14	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära uppgifter för länet och riket	120	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Preliminära uppgifter för riket	60	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Skörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slättervall. Slutlig statistik	120	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	Skörd för ekologisk och konventionell odling. Slutlig statistik	153	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
	Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2011	71	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 8: Jordbruksstatistiska ämnesområden

Resultat av e-postfrågorna

Jordbruksverkets statistikenhet får hundratals frågor varje år, från alla möjliga avsändare och med alla möjliga typer av frågor. De frågor som ingår i analysen inkom under drygt fem år och har sparats i aningen skilda format, varför underlaget har vissa brister. Dessa anges dock antingen i detta kapitel eller i metodstycket tidigare i rapporten.

Totalt ingår 926 frågor i analysen. Nära hälften, 414 stycken, av dessa ställdes av representanter för det offentliga, studenter eller den övriga akademiska världen. Ytterligare 232 ställdes av privatpersoner eller personer vars organisationstillhörighet inte kunde fastslås. Endast 148 frågor, eller cirka 16 %, kan med säkerhet konstateras komma från lantbrukare eller privata företag. Media stod för 43 frågor och resterande 89 kom från branschorganisationer eller andra ickeoffentliga organisationer utan vinstintresse.

De tre vanligaste frågeställarna var privatpersoner (216 frågor), studenter (111) och forskare och andra från den akademiska världen (84). De tre vanligaste frågorna rörde antal levande eller slaktade husdjur (103); produktion och skörd av olika varor i växtriket (86); samt konsumtion och försäljning (85). Tabellerna i slutet av kapitlet ger mer detaljerad information om frågorna och frågeställarnas antal.

En av de vanligaste enskilda frågorna, om inte den vanligaste, rörde dock antalet hundar i Sverige. Därför avskildes frågor om sällskapsdjur från de övriga djurrelaterade frågorna och utgör en egen kategori bestående av 18 frågor. Adresser och andra uppgifter om individuella lantbrukare eller lantbruksföretag efterfrågades också relativt ofta, varför de särskildes från övriga frågor om lantbrukarna. I 29 frågor efterfrågades sådana uppgifter.

Sysselsättningen i jordbruket är förmodligen det statistikområde som det ställs frågor om allra mest sällan; endast 15 frågor berörde ämnet. Detta skulle kunna betyda att den statistiken är så väl utformad att frågor sällan behöver ställas om den, men med tanke på besöksstatistiken är förklaringen förmodligen att intresset för ämnesområdet är litet.

57 frågor (cirka 6 %) gällde innehåll och publiceringsdatum för Statistiska meddelanden och andra publikationer samt förfrågningar om prenumerationer. Dessa är kategoriserade som ”publikationsfrågor”. Ytterligare 16 frågor är snarare konstateranden av fel i statistiken och problem med webbplatsen.

I genomsnitt inkom 154 frågor per år via e-post, men antalet har varierat kraftigt. Till exempel inkom 201 frågor år 2009, men bara 117 året efter. En förklaring till detta är att samma metod inte använts för att registrera frågorna alla år; bland annat har begäranden om prenumerationer på Statistiska meddelanden utelämnats vissa år men inkluderats under andra. Dessutom är det okänt hur många frågor som skickats direkt till personal på Statistikenheten. I tabellen nedan redovisas antalet registrerade frågor under åren 2006-2011.

E-postfrågor			
År	Frågor via diariet	Frågor direkt till statistik	Totalt
2006	59	90	149
2007	35	79	114
2008	33	87	120
2009	0	201	201
2010	0	117	117
2011	0	182	182
Totalt	127	756	883

Tabell 9: Frågor inkomna via e-post

Till ovanstående siffror skall läggas de 43 frågor som fram till den 10/2 registrerats under 2012, de ingår också i sammanställningen. Vid samma tidpunkt på året hade 19 frågor inkommit 2011, 14 år 2010 och 31 år 2009. Detta utgör en svag indikation på en fortsatt växande trend vad gäller antalet frågor, men kan förstås likaväl bero på speciella publiceringar eller ha andra orsaker.

Förändringar i frågorna över tid

För att undersöka ifall det går trender i själva frågorna har de 225 från 2011 och 2012 även analyserats separat och jämförts med den totala mängden. Eftersom dessa frågor utgör 24 % av alla behandlade frågor har de en relativt stor inverkan på den totala frågemängdens egenskaper, men trendförändringar bör ändå kunna skönjas.

Några små kategorier av frågor och frågeställare finns inte representerade i frågorna från 2011 och början av 2012, men i övrigt är det många kategorier som uppvisar stabila andelar. De vanligaste kategorierna av frågor som gäller produktion, konsumtion, lantbrukare, arealer och priser har i stort sett oförändrade andelar. I de fall andelarna förändrats rör det sig oftast om kategorier med få frågor, där alla förändringar får stora utslag. Ett undantag är frågorna om grödor och andra vegetabiliska produkter; andelen sådana frågor är 9,29 % i hela mängden men bara 4,88 % av de senaste frågorna. Antalet sådana frågor är 86 respektive elva, så det är möjligt att det rör sig om en faktisk nedgång och inte en tillfällighet. Även i kategorierna markpriser och arrendepriiser är frågorna relativt många och deras andel är cirka 40 % större bland frågorna från 2011 och framåt. Det faktum att två liknande kategorier uppvisar samma mönster tyder på att det rör sig om en faktisk förändring.

Även de största kategorierna av frågeställare är relativt oförändrade; privatpersoner, studenter, den akademiska världen och branschorganisationer står för mer än hälften av frågorna. Den enda trenden värd att nämna är att antalet frågor från lantbrukare utgör en större andel av frågorna från och med 2011. Samtidigt har antalet frågor från övriga branschföretag/företagare minskat med motsvarande andel, så förklaringen kan vara så enkel som att det varit lättare att urskilja lantbrukarna ur branschföretagarna under denna period. Totalt består dessa två kategorier bara av 14 av den senare periodens frågeställare, så egentligen är de för små för att någon säker slutsats ska kunna dras.

I den övriga informationen om frågorna är det få förändringar som går att skönja över tid. Andelarna frågor som berör import och export, ekologisk produktion, geografiska indelningar andra än riksnivå samt antalet frågor ställda av LRF är i stort sett desamma för frågorna från 2011 och framåt som i hela frågemängden. Undantagen är andelen frågor som på något sätt härrör från SLU, som är mer än 50 % större i de förstnämnda frågorna. Samtidigt har frågorna från utländska frågeställare minskat kraftigt; andelen är cirka 30 % lägre bland de senaste frågorna.

Frågor och vanligaste frågeställare			
Frågekategori	Antal frågor	Vanligaste frågeställare	Andel av frågorna
Adresser och andra uppgifter	29	Privatpersoner	8
Animalieproduktion	46	Privatpersoner	10
Antal djur & antal slaktade djur	103	Privatpersoner	21
Arealer	76	Kommuner	15
Arealer & företag	6	Akademi	3
Arealer & djur	4	Branschorganisationer. Kommuner. Media. Privatpersoner.	1/1/1/1
Arrendepriser	28	Privatpersoner	18
Djurhälsa & djurförsök	14	Privatpersoner	4
Ekonomi	20	Privatpersoner	6
Enkät & undersökningsfrågor	10	Lantbrukare	7
EU-stöd & andra bidrag	22	Privatpersoner	8
Fel & problem, webbplats/statistik	16	Akademi	4
Företag & lantbrukare	44	Privatpersoner	8
Vegetabilisk produktion & skörd*	86	Studenter	21
Juridiska frågor	9	Privatpersoner	4
Konsumtion & försäljning	85	Privatpersoner	17
Livsmedel	15	Gymnasieelever. Privatpersoner. Studenter.	3/3/3
Markpriser	30	Privatpersoner	14
Miljöstöd	24	Kommuner	18
Priser & index	57	Privatpersoner	16
Produktionsfaktorer, insatsvaror & miljöpåverkan	24	Privatpersoner	5
Publikationsfrågor	57	Myndigheter	9
Statistik-tekniska frågor	40	Privatpersoner	12
Sysselsättning	15	Privatpersoner	4
Sällskapsdjur	18	Privatpersoner	8
Övergripande jordbruksstatistik	33	Privatpersoner	8
Övrigt/okänt	15	Privatpersoner	4
Totalt:	926	Andel av frågorna från mest de vanligaste frågeställarna	265 (28,6 %)
Import och export: 49 (5,3 %)			
Ekologiskt: 44 (4,8 %)			
Annan geografisk indelning än riket: 224 (24,2%)			

*Alla frågor som berör produktion och skörd av grödor, spannmål och trädgårdsodlade produkter.

Tabell 10: Frågor och vanligaste frågeställare

Frågeställare och vanligaste frågor						
Frågeställare	Antal frågor	Vanligaste fråga	Andel av frågorna			
Akademi	84	Arealer. Vegetabilisk produktion & skörd*	12/12			
Branschföretag	43	Konsumtion & försäljning	8			
Branschorganisation	70	Antal djur & slaktade djur. Arealer	12/12			
Departement	4	Antal djur & slaktade djur				
EU-kommissionen	2	Animalieproduktion. Övergripande jordbruksstatistik	1/1			
Företag, ej i branschen	60	Konsumtion & försäljning. Markpriser	7/7			
Grundskoleelev	4	Företag & jordbrukare. Livsmedel. Priser & index. Övergripande jordbruksstatistik.	1/1/1/1			
Gymnasieelev	20	Antal djur & slaktade djur	5			
Jordbruksverket	11	Vegetabilisk produktion & skörd*	3			
Kommuner	75	Miljöstud	18			
Konsultföretag, i branschen	17	Arealer	3			
Konsultföretag, ej i branschen	13	<i> Två olika </i>	1			
Landstinget	11	Konsumtion & försäljning	4			
Lantbrukare	15	Enkät & undersökningsfrågor	7			
Länsstyrelsen	19	Antal djur & slaktade djur	6			
Media	43	Konsumtion & försäljning	8			
Museum	2	Adresser och andra uppgifter. Statistik-tekniska frågor	1/1			
Myndigheter	36	Publikationsfrågor	9			
Naturskydd- och djurrättsorganisationer	12	Antal djur & slaktade djur	4			
Okänt	15	Ekonomi. Vegetabilisk produktion & skörd.* Priser & index. Statistik-tekniska frågor.	2/2/2/2			
Privat organisation, ej i branschen	7	Publikationsfrågor	2			
Privatpersoner	216	Antal djur & slaktade djur	21			
Riksdag	4	Arealer	3			
Statlig nivå, övrigt	7	Publikationsfråga	2			
Studenter	111	Vegetabilisk produktion & skörd*	21			
Utländska myndigheter	16	Konsumtion & försäljning. Priser & index. Övergripande jordbruksstatistik	2/2/2			
Övrigt offentligt	8	Antal djur & slaktade djur	2			
Skräppost	1	Spam	1			
Totalt:	926	Andel av de vanligaste frågorna i den totala mängden:	200 (21,6 %)			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Antal frågor från LRF: 33 (3,6 %)</td> <td style="width: 33%;">Antal frågor från SLU: 43 (4,6 %)</td> <td style="width: 33%;">Antal frågor från utlandet: 77 (8,3 %)</td> </tr> </table>				Antal frågor från LRF: 33 (3,6 %)	Antal frågor från SLU: 43 (4,6 %)	Antal frågor från utlandet: 77 (8,3 %)
Antal frågor från LRF: 33 (3,6 %)	Antal frågor från SLU: 43 (4,6 %)	Antal frågor från utlandet: 77 (8,3 %)				

*Alla frågor som berör produktion och skörd av grödor, spannmål och trädgårdsodlade produkter.

Tabell 11: Frågeställare och vanligaste frågor

Resultat av telefonfrågorna

Det ämnesområde som oftast var föremål för telefonfrågorna var *Husdjur*. Det följs i ordning av *Priser och prisindex*, *Livsmedel*, *Arealer*, *Företag och företagare* och *Jordbrukets ekonomi*. Ingen fråga kategoriserades som *Animalieproduktion*, men det stora intresset för *Husdjur* kan vara en följd av publiceringen inom *Animalieproduktion* som skedde under perioden och att den fått frågeställarna intresserade av att undersöka antalet djur.

Vad gäller typen av frågor var det tyvärr allra vanligast att det inte gick att uttyda exakt vad frågan gällde baserat på texten i loggen. Näst vanligast var att frågan rörde något som inte kunde besvaras, i alla fall inte fullständigt, av Statistikenheten och att kontakt med någon som kunde det fick förmedlas. Därefter följde frågor rörande ekonomi eller antal av något, exempelvis djur, företag eller arealer. Relativt vanligt var också att frågeställaren behövde hjälp med att hitta eller tyda statistik inom något område.

Tyvärr förefaller det av loggarna att döma som att frågeställaren är okänd i mer än hälften av frågorna, men i de fall organisationstillhörigheten är känd rör det sig om privata företag, andra enheter inom Jordbruksverket, media och privatpersoner, i den ordningen. För majoriteten av frågorna är det ej heller loggat vilken geografisk indelning som frågan avser, men i de fall det går att uttyda är riksnivå vanligast, följt av läns- och därefter kommunnivå. Andra geografiska indelningar förekom också, men i mycket små numerärer.

Resultat av intervjuundersökningen

Resultaten av intervjuundersökningen kommer att presenteras i tre delstycken. I det första stycket redovisas de summerade svaren fråga för fråga. I stycket därefter presenteras olika grupper av respondenter och hur de svarat. Det tredje och sista stycket redogör för hur respondenter som använder statistiken lika ofta har svarat och om det finns några trender i svaren ur den synvinkeln. Totalt deltog 56 personer i denna del av användarundersökningen, varav 49 lämnade sina svar under en telefonintervju på det sätt som från början avsetts. Resterande sju respondenter svarade antingen skriftligt, via e-post eller bara på några av frågorna omedelbart över telefon utan att samtalet spelades in. I vissa fall uteblev svar på vissa frågor även från deltagare i intervjuerna, men det anges i så fall i den tabell som sammanställer svaren för varje fråga.

Frågesvaren

De första sju frågorna rörde respondenternas användning av statistiken och andelen som inte kunde besvara dem var låg. Antalet uteblivna svar kommer att anges för varje fråga under benämningen ”ej svar”, men under den rubriken döljer sig många olika orsaker. De uppenbara är förstas att respondenten inte svarade alls på just den frågan, eller i vissa fall inte fick den heller (Landsbygdsdepartementet fick till exempel inte ett lika utförligt frågeformulär). Men under ”ej svar” ryms även anledningar såsom att respondenten avstod från att svara eftersom frågan inte var relevant för denne, att de inte förstod den eller trots att de förstod den lämnade ett svar som inte hade med frågan att göra.

Fråga 1: Hur ofta använder ni jordbruksstatistik?

Användningsfrekvens:	Minst en gång per vecka	Mindre än en gång per vecka, men minst en gång per månad	Mindre än en gång per månad, men minst en gång per år	Sporadiskt (osäkert svar)
Antal svar:	19	16	12	5

Respondenterna fick svara fritt på denna fråga och svaren sorterades i kategorier i efterhand. Fyra respondenter besvarade inte frågan, av de resterande 52 svarade 19 att deras organisation, institution eller regionala kontor använder statistiken minst en gång per vecka, 16 minst en gång per månad och tolv minst en gång per år. Fem respondenter använde statistiken sporadiskt och var osäkra på hur frekvent. Det är frestande att dra slutsatsen att jordbruksstatistiken hämtas väldigt ofta men i begreppet ”användning” ryms här även återanvändning av redan hämtad statistik och användning av statistik från andra källor än Jordbruksverket. Många respondenter talar också för relativt stora organisationer. Intressant i det här sammanhanget är att svaren kan skilja så mycket inom en till synes homogen grupp respondenter; både bland Länsstyrelserna och LRF:s olika regionala förbund varierar svaren kraftigt. Även bland övriga statliga respondenter varierar frekvensen mycket, beroende på att de använder statistiken till väldigt olika arbetsuppgifter. Genomsnittligt tycks det vara LRF som använder statistiken mest.

Det gick också att skönja en koppling mellan samtalstid och användningsfrekvensen. De intervjuer som tog mindre än 20 minuter var de som genomfördes med ”sällananvändare”; de som använde statistiken mindre ofta än en gång per månad. De intervjuer som var längre än så

genomfördes med respondenter med alla möjliga användningsfrekvenser; där de som svarade ”sporadiskt” stod för de längsta samtalen.

Fråga 2: Från vilka källor hämtar ni er jordbruksstatistik?

Källa:	Jordbruksverket	SCB	DAWA	Eget material	Övriga källor
Antal omnämningar:	43	20	12	12	56

Två respondenter har inte besvarat denna fråga, men bland de som gjorde det var Jordbruksverket den överlägset vanligaste källan för jordbruksstatistik som nämndes. Av de olika kanaler via vilka Jordbruksverket tillhandahåller statistik var den *jordbruksstatistiska årsboken* den som nämndes oftast. Därefter följde i turordning databasen, publikationerna och personliga kontakter med personal på myndigheten. Statistiska centralbyrån nämndes också ofta; det tycks vara ganska vanligt att respondenterna hämtar sin statistik därifrån och aldrig övervägt att skaffa den från Jordbruksverket. Utöver dessa källor var det DAWA samt ”egenproducerat datamaterial” som nämndes oftast. DAWA används dock exklusivt av Länsstyrelserna. Totalt nämndes hela 38 olika statistikkällor, de flesta av dem visserligen bara någon enstaka gång men det förringar inte det faktum att det finns många aktörer att hämta jordbruksstatistik ifrån.

Fråga 3: Vilka av jordbruksstatistikområdena tittar ni mest på?

Statistikområde:	A: Företag och företagare	B: Arealer	C: Husdjur	D: Sysselsättning	E: Animalieproduktion
Poäng (ranking):	154,5 (2)	195 (1)	130 (3)	98,5 (4/5)	98,5 (4/5)

I den här frågan ombads respondenterna att rangordna de fem statistikområden de använde oftast. I resultatet blev *Arealer* klart populärast, följt av *Företag och företagare* och *Husdjur*. *Sysselsättning* och *Animalieproduktion* rankades båda lika högt och kom på en delad fjärdeplats. *Vattenbruk* var det minst populära området; det nämndes endast sex gånger och då alltid som det femte vanligaste området. Olyckligtvis har inte fullständiga alternativ presenterats för samtliga respondenter; alternativet *Vegetabilieproduktion* fanns inte tillgängligt för de fyra första som deltog i intervjuerna på grund av att detta missats. Även om alternativet funnits med från början och då rankats högst av de fyra första respondenterna hade inte detta fått någon stor effekt på slutresultatet. Vad värre är att även alternativet *Livsmedelskonsumtion* föll bort och detta upptäcktes inte förrän en respondent påpekade att det saknades i ett sent skede av intervjuprocessen. Vid den tidpunkten var det för sent att korrigera misstaget. Trots att det dröjde så länge innan någon tänkte på att påpeka det indikerar svaren i övrigt att *Livsmedelskonsumtion* är ett relativt populärt statistikområde, särskilt bland LRF:s förbund i arbetet med deras livsmedelsstrategi. Slutligen kastar det faktum att bara hälften av respondenterna kunde besvara frågan som det var tänkt ytterligare tvivel över resultaten.

Många av de som använde statistiken ofta ville rangordna alla alternativ med siffrorna 1 till 5, andra använde och rangordnade bara ett fåtal av dem. Att de nämnda områdena är de populäraste bedöms ändå som troligt, men i övrigt bör inte allt för stor vikt fästas vid resultaten.

Fråga 4: Vilka typer av variabler använder ni oftast?

Typ av variabel:	Antal djur, företag m.m.	Arealer	Ekonomi	Produktion & Skörd	Förbrukning av insatsvaror	Ej svar
Antal omnämningar:	39	25	16	17	11	7

Den variabeltyp som nämndes överlägset oftast var ”antals”-variabler; grunddata såsom antal djur, företag och sysselsatta var populära. Även arealvariablerna nämndes väldigt ofta. Priser, indexvärden, företagsdata och andra ekonomiska variabler återkom också i många svar, liksom produktion och förbrukning av insatsvaror, men inte alls lika ofta som arealer och antal. Sju respondenter svarade inte på den här frågan. Två av kategorierna av respondenter utmärkte sig här då de inom kategorin ”media” främst tittade på konsumtionsrelaterade variabler medan SLU var mest intresserade av företagsrelaterade sådana. Sällananvändarna avvek också i större utsträckning än andra användare från detta mönster.

Fråga 5: Vilka indelningar och nivåer i statistikens presentationer intresserar er mest?

Geografisk indelning:	Län	Kommun	Stödområden	Övriga
Antal omnämningar:	40	28	10	24
Icke-geografisk indelning:	Besättningsstorlek	Driftsinriktning	Storlek på åker- eller jordbruksmark	Övriga
Antal omnämningar:	12	12	10	47

Föga förvånande med tanke på att så stor andel av respondenterna är regionala aktörer var länsnivån den oftast nämnda geografiska indelningen med 40 omnämningar. Dock var det även många som svarade att kommunnivån var intressant och användes mycket, hela 28 respondenter. Med tanke på att utbudet av statistik på kommunnivå är betydligt mindre var detta lite oväntat, men det är en antydning om något som därefter skulle löpa som en röd tråd genom många av intervjuerna. Övriga geografiska indelningar nämndes också, men då vid ytterst få tillfällen. ”Stödområden” stack ut lite genom att nämnas 10 gånger, men resten förekom bara enstaka gånger.

Bland de icke-geografiska presentationsindelningarna var det inte lika tydligt vilka som var populärast. Till stor del beror det på att många respondenter undvek att svara på den delen av frågan. Oavsett om det var medvetet eller ej ansåg sig många vara klara med frågan efter de geografiska nivåerna och utvecklade ogärna vilka övriga indelningar de tittade på. När detta mönster utkristalliserats ändrades intervjuernas upplägg något och svaren blev lite bättre. Besättningsstorlek, driftsinriktning och storlek på åker- eller jordbruksmark var tre nästan lika vanligt förekommande indelningar. Ålderskategorier och typ av gröda eller djur var också relativt vanliga. Många övriga nämns, men bara någon enstaka gång. Sju respondenter uppgav sig använda alla icke-geografiska indelningar som angivits som exempel i frågan. Fem stycken besvarade inte frågan alls.

Fråga 6: Vilken statistik ni främst är intresserade av; den allra senaste, äldre, eller både den senaste och äldre statistik?

Alternativ:	A: Bara den allra senaste	B: Äldre statistik	C: Både den senaste och den äldre	Ej svar
Antal svar:	12	1	40	3

I den sjätte frågan erbjöds tre alternativ. Var A –den allra senaste statistiken; B –äldre statistik; eller C –både den senaste och äldre statistik mest intressant för respondenterna? Alternativ C var det vanligaste svaret; 40 respondenter valde det och de behövde både aktuell och äldre statistik för att förstå nuläget. Tolv av svaren blev alternativ A; flera av respondenterna gjorde inga trendanalyser och i åtminstone ett fall hade de redan äldre statistik som de kompletterade med den senaste från Jordbruksverket. Alternativ A var relativt vanligt hos sällananvändarna. Alternativ B blev bara svaret i ett fall och valdes då av en respondent som analyserar långsiktig utveckling och inte nödvändigtvis behöver den allra senaste statistiken. Bland de som valde alternativ A och C finns i övrigt inget särskilt mönster; de är jämt fördelade över de olika kategorierna av respondenter. Tre respondenter svarade inte på denna fråga.

Fråga 7: Till vad använder din organisation jordbruksstatistiken?

Användningsområde:	Presentationer & redovisningar	Underlag	Analyser	Uppföljningar	Besvara frågor	Ej svar
Antal svar:	27	24	16	14	12	2

Denna fråga har alla utom två respondenter besvarat och det visade sig att jordbruksstatistiken användes i många olika syften. Vanligast var att den användes till presentationer, redovisningar och publikationer av olika slag, tätt följt av som underlag för strategier, beslut planering och diskussioner. Relativt vanligt var också analyser och uppföljningar. Lite mindre väntat är kanske det fjärde vanligaste användningsområdet, nämligen att i sin tur besvara frågor från andra parter. Jordbruksverkets statistik används alltså inte bara av de direkta användarna utan även av de andrahandsanvändare som dessa förser med statistik. Det femte vanligaste skälet till att hämta jordbruksstatistik var för organisationens egen kunskaps skull. I övrigt stod inget användningsområde ut. Dock stod LRF:s regionförbund ut som organisationskategori, då det bara var de som använde statistiken till lobbying och annat påverkansarbete. Det fanns också ett mönster i svaren beroende på användningsfrekvens. De som använde statistiken ofta hade också en relativt ”bred” användning, där statistiken fyllde många olika syften. De med medelmåttigt frekvent användning använde den i hög grad som underlag för olika informationsåtgärder och presentationer. Sällananvändarna tycktes däremot i större utsträckning använda den till nulägesanalyser.

Fråga 8-14: problem med jordbruksstatistiken och användningen av den

Gemensamt för dessa frågor är att respondenterna oftast svarar ”nej”, att de inte upplevt ett specifikt problem. I många fall verkade det bero på att de inte använder statistiken på en så avancerad nivå att de kan ställas inför problem, till exempel med sammanhängande med annan statistik. Därmed är förstås inte sagt att de skulle ställas inför problem bara de använde statistiken på ett mer avancerat sätt. I vissa fall, som med frågorna 13 och 14, kan det också bero på att frågan var klumpigt utformad och inte förstods. Överlag var det många som

påpekade att statistiken upplevdes som bra och att den blivit bättre på senare tid än den var tidigare.

Fråga 8: Har ni upplevt problem med att hitta den jordbruksstatistik ni behöver?

Svar:	Ja, allmänna problem	Ja, specifika problem	Nej	Ej svar
Antal svar:	11	22	19	4

Fyra respondenter har inte svarat alls på denna fråga och 19 svarade att de inte haft några sådana problem. Det innebär att hela 33 stycken har uppgett att de har problem med att hitta statistik, vilket låter som ett underbetyg för jordbruksstatistikens tillgänglighet. Men vid en närmare studie av svaren nyanseras bilden. 22 av dessa 33 uppger att de haft problem med att hitta specifik statistik, oftast vill de ha något på kommunnivå eller liknande som helt enkelt inte finns. Detta var ett vanligt svar hos de LRF-anknutna respondenterna. Av de kvarvarande elva respondenterna är det flera som är sällan användare som aldrig eller bara någon enstaka gång har besökt Jordbruksverkets webbplats och då inte omedelbart hittade det de var ute efter. Länsstyrelserna var klart överrepresenterade i denna grupp. Följaktligen är problemet med svårtillgänglig statistik, som var det frågan från början skulle mäta, inte alls så stort som det vid en första anblick kan te sig, även om det förekommer.

Fråga 9: Har bristfälliga definitioner av värden och variabler försvårat er statistikanvändning?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	15	37	4

Även denna fråga var det fyra respondenter som inte svarade alls på. 37 svarade nej, men minst sju av dessa var osäkra på vad de upplevt och vad frågan innebar. Kvarstår gör 15 ”ja” och dessa berodde främst på att definitionerna för olika variabler ändrats över tiden, vilket gör det svårt att använda långa tidsserier. De flesta övriga orsaker var bristfälliga angivelser i DAWA och statistikdatabasen. Vad gäller databasen var det flera som föreslog att variabler och tabeller borde ha tydligt angivna definitioner, vilket inte alltid är fallet nu. Särskilt de statliga respondenterna och de som använde statistiken ofta upplevde detta som ett problem, medan svaret generellt var ”nej” hos de övriga

Fråga 10: Händer det att ni upplever problem med samvärdbarheten hos jordbruksstatistiken gentemot annan statistik?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	12	37	7

På denna fråga svarade 37 respondenter nej, varav åtta var osäkra. Bara 12, flertalet från LRF, svarade ja och då berodde det främst på två olika typer av problem. Det första var att indelningar och kategoriseringar inte alltid är desamma om till exempel Jordbruksverkets och SCB:s statistik jämförs. Den andra typen av problem är att data från Jordbruksverket och SCB, respektive DAWA och ARARAT inte visar samma siffror för samma sak. Osäkerhet uppstår då användaren inte vet vilken, om någon, data denne skall lita på. Sju respondenter, de flesta statliga, svarade av olika anledningar inte på denna fråga.

Fråga 11: Hur uppfattar ni kvaliteten i jordbruksstatistiken i övrigt? Har ni noterat några brister?

Svar:	Ja, brister finns	Nej, inga brister	Nej. Statistiken är bra	Ej svar
Antal svar:	11	31	9	5

Elva respondenter svarade ja, att de hade noterat brister i kvaliteten. Kritiken rör främst data från SCB och i Länsstyrelsernas fall DAWA. Den enda av Jordbruksverkets publikationer som kritiserades var skattningen av antalet hästar, vilken de tyckte gav orealistiska svar. Men det förekom också att respondenter kritiserade kvaliteten när de upplevde att data inte var färsk nog eller att den helt enkelt inte överensstämde med deras verklighetsuppfattning. 40 svarade nej, att de inte noterat några kvalitetsbrister. Fem av dessa var visserligen osäkra, men det var också många av dem som påpekade att kvaliteten tycktes god och att den blivit bättre de senaste åren. Att inga kvalitetsbrister upplevts var, kanske något överraskande, vanligare hos de som använde statistiken ofta. Kvarstår gör fem respondenter som inte svarade alls på frågan.

Fråga 12: Har ni stött på någon annan typ av problem som försvårat er användning?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	13	38	5

Denna fråga var avsedd att ge respondenterna möjlighet att ta upp problemområden som inte täcktes in av resten av frågorna. Av de 13 som svarade ”ja”, ofta respondenter med medelhög användningsfrekvens, valde dock flera att ta upp sådant som egentligen hörde andra frågor till. Till exempel tog de upp att nödvändig statistik på kommunnivå saknas eller att statistiken kommer ut för sent. Övriga problem som nämndes kan delas upp i sådana som Jordbruksverket kan påverka och sådana som inte går att göra något åt. De påverkbara utgjordes av att vissa upplevde problem med att hantera statistiken när den publicerades i PDF- och Excelformat samt att DAWA upplevdes som svårt att använda. Bland de som är svårare för Jordbruksverket att göra något åt fanns kompetensbrist inom respondentens organisation samt sekretessreglerna. Några av de få svarande kommunerna upplevde det som ett stort problem att de inte längre hade tillgång till jordbruksstatistik de tidigare haft; nu är den överflyttad till Länsstyrelserna och kommunerna måste antingen betala för den eller så får de den inte alls på grund av statistiksekretessen. Ett problem som var specifikt för Länsstyrelsen i Uppsala var att Heby kommun numera tillhör länet, men i DAWA sorterar den fortfarande under Västmanlands län. Detta medför mycket merarbete, eftersom de måste tillföra data för Heby kommun manuellt i alla beräkningar. Slutligen var det även på denna fråga fem respondenter som inte svarade alls. Resterande 38 svarade ”nej”, sex av dem med viss osäkerhet.

Fråga 13: Publiceras jordbruksstatistik om något av era intresseområden som ni trots det inte har användning för?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	8	39	9

Denna fråga var inte bra formulerad och innebörden blev otydlig för respondenterna. Förtydliganden gjordes om att det rörde statistik de skulle behöva använda men inte kunde på grund av irrelevanta kategoriseringar, konstiga definitioner eller dylikt. Trots förtydligandena är det hela nio respondenter som inte svarat på frågan. 39 av de återstående svarade ”nej” men minst sju av dessa var klart osäkra. Åtta respondenter svarade ”ja” och hänvisade då oftast till att statistiken de behöver bara finns på riksnivå och inte regional eller lokal nivå som de behöver. Många av dessa var sällananvändare. Kanske skulle de använda statistiken mer om den fanns med en för dem lämplig geografisk indelning i presentationen.

Fråga 14: Är det något ni skulle vilja använda jordbruksstatistiken till men som inte är möjligt?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	24	26	6

Ett förtydligande gjordes här att skälen inte behövde ha med statistiken i sig att göra, utan att det var hinder av alla möjliga slag som var det intressanta. Sex respondenter svarade inte på frågan och sex av 26 som svarade ”nej” var osäkra. Av de som svarade ”nej” var en oproportionerligt stor andel de med medelhög användningsfrekvens. Hela 24 respondenter svarade ”ja”. Det de ville göra var oftast inget speciellt och hindren de tog upp var återigen sådant som framkommer i samband med andra frågor, främst avsaknaden av statistik på tillräckligt detaljerade geografiska nivåer. I övrigt angavs tidsbrist någorlunda ofta som skäl till att de inte kunde göra något de önskade. Dock gavs just ”tidsbrist” som exempel de gånger frågan behövde förklaras ytterligare, vilket säkerligen påverkat frekvensen av detta svar.

Fråga 15-24: Önskemål och förbättringsförslag

I frågeformulärets tredje och sista del gavs respondenterna möjlighet att utförligt framföra sina egna idéer och förslag på förbättringar, utifrån sin egen användning och hur de såg på sin framtida användning. Mycket av det kom att handla om behovet av mer statistik på kommunnivå, men det kom också en hel del andra sorters förslag vilka kommer att presenteras i följande stycken.

15a: Har ni nytta av statistik på länsnivå? Finns det andra geografiska indelningar ni skulle behöva?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	36	4	11

Föreslagna geografiska indelningar:	Kommun	Socken & Församling	Avrinningsområden	Övriga	Ej svar
Antal svar:	31	10	5	20	5

På denna tvådelade fråga var det fem respondenter som inte svarade alls. Huruvida de har nytta av statistik på länsnivå var det 36 som svarade ”ja” på och bara fyra ”nej”. Kvarvarande elva ville inte svara på den delen av frågan. På den andra delen av frågan tog i stort sett alla, precis som avsett, chansen att berätta vilka geografiska nivåer de ville ha statistik på. Här blev det tydligt att behovet av statistik uppdelad på kommunnivå är stort; inte mindre än 31 gånger nämndes att mer sådan behövdes. Stödet för sådan statistik är starkt inom både länsstyrelser och kommuner liksom hos LRF. Det näst vanligaste var den ännu mer detaljerade nivån socken/församling, där 10 respondenter ansåg sig behöva mer statistik. Det tredje vanligaste var avrinningsområden som nämndes fem gånger. Det var vanligare att de som använde statistiken ofta efterfrågade annorlunda indelningar.

15b: Vad gäller de icke-geografiska indelningarna och nivåerna i statistiken, har ni sett något behov av justeringar eller nya uppdelningar där?

Svar:	Kön	Ålder	Etnicitet	Driftsinriktning	Övriga	Nej	Ej svar
Antal svar:	6	5	3	3	14	26	8

21 respondenter svarade ja på denna fråga; oftast ville de ha mer statistik fördelad på etnicitet, kön och ålder. Mycket annat nämndes också, men sällan mer än en gång. Majoriteten, 26 respondenter, svarade dock ”nej” och hade inga förslag. Åtta svarade inte alls.

I svaren på denna fråga fanns för studien sällsynt tydliga mönster i de olika kategorierna av respondenter. Bortsett från de som svarade ”nej”, var det många av Länsstyrelserna som efterfrågade fler indelningar baserade på etnicitet och kön. LRF:s förslag handlade istället om olika indelningar kring företagsinriktningar. Kommunerna ville ha kontaktuppgifter till enskilda lantbrukare. Gemensamt för media och SLU var att de respondenterna i allmänhet efterfrågade mer detaljer.

16: Skulle ni ha nytta av någon ny typ av variabler eller större detaljnivå i de befintliga?

Svar:	Antal sysselsatta per näring	Övriga	Nej/vet ej	Ej svar
Antal svar:	2	13	35	6

På den här frågan valde sex respondenter att inte svara och 35 svarade ”nej”, varav fyra med viss osäkerhet. Av kvarvarande 15 som svarade ”ja” var det bara förändringar i variablerna för antalet sysselsatta som nämndes två gånger, att de skulle ändras i enlighet med LRF:s definitioner så inte jordbrukssektorn framställdes som så liten. Bland de övriga svaren kunde det skönjas att intresset för variabler relaterade till djur och driftsinriktning var något större än för övriga områden. Sällananvändarna stod, inte helt överraskande, för en oproportionerligt liten andel av förslagen.

17a: Skulle ni ha nytta av att fördröjningen innan olika statistikprodukter kommer ut minskade?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	34	17	5

Denna fråga svarade 17 respondenter ”nej” på och fem av dem motiverade sina svar; flera av dem var sällananvändare som inte väntade på statistiken, andra ansåg att det de studerade inte förändrades särskilt snabbt och att det därför inte var någon brådska. Antalet respondenter som inte besvarade frågan var också fem; alltså var svaret ”ja” i 34 fall. För många av dessa sistnämnda respondenter var frågan som ett öppet mål; det kan bara bli bättre av att något blir tillgängligt snabbare. Dock tillade åtminstone sex av dem att de insåg att det inte var så viktigt att få statistiken snabbare att det var värt en högre resursinsats; problemet ansågs litet. Bland de övriga ”ja”-svaren var 23 stycken motiverade. Många respondenter hade goda skäl till att vilja ha vissa statistikprodukter snabbare då de användes som underlag eller i obligatoriska redovisningar. Många av de som svarade ”ja” var också bland de som använde statistiken ofta.

17b: Skulle jordbruksstatistiken bli mer användbar för er om den publicerades med tätare intervall, alltså att den kom ut oftare?

Svar:	Ja	Nej	Ej svar
Antal svar:	20	30	6

Visserligen svarade 20 respondenter ”ja” på denna fråga men hela 14 av dem tillade att det egentligen inte är ett problem att statistiken kommer ut för sällan. Det var också 14 som förklarade varför de ville ha statistiken oftare; de var främst intresserade av djurrelaterad data och marknads- och prisutveckling. Några önskade också att de publikationer som ges ut med många års mellanrum skulle komma lite oftare. De flesta insåg att det inte är någon vits med att varken växt- eller arealdata publiceras oftare än på årlig basis. 30 respondenter svarade ”nej” och sex svarade inte alls. De som använde statistiken ”medel-ofta” svarade i större utsträckning ”ja” medan sällananvändarna oftast svarade ”nej”; de har helt enkelt ingen nytta av att statistiken publiceras oftare om de ändå bara använder den någon enstaka gång per år. Sammantaget kan svaren inte tolkas på annat sätt än att det knappast kan vara ett problem att statistiken kommer ut för sällan.

18: Har ni några synpunkter på avgränsningsvärdena för populationerna i jordbruksstatistiken?

Svar:	Ja, rörande Hästundersökningen	Ja, rörande Arealer	Ja, övriga områden	Nej	Ej svar
Antal svar:	3*	7*	4*	38	6

*Summan är större än antalet svar, eftersom vissa respondenter nämnde flera områden.

De flesta respondenter, 38 stycken, svarade ”nej” på den här frågan. Få verkade förstå frågan direkt och ännu färre hade reflekterat över sådant tidigare. När så behövdes gavs exempel på avgränsningsvärden för att förklara vad frågan betydde och då oftast de som gäller för arealdata. Förmodligen är det därför som mer än hälften av de som har synpunkter på avgränsningsvärden, sju av tolv, nämner just *Arealer*. Åsikterna är inte samstämmiga, men

några av dem kopplas ihop med förekomsten av hästar i landet. Ytterligare tre av de tolv nämner avgränsningsvärdena för "Häst och anläggningar med häst 2010". Dock verkar varken de som ifrågasätter avgränsningsvärdena för Hästar eller de som gör det för *Arealer*, med koppling till häst vara särskilt insatta i vad som faktiskt gäller. En slutsats av svaren på denna fråga skulle alltså därför kunna vara att antalet hästar är något som intresserar respondenterna, men det behöver inte nödvändigtvis vara något fel på avgränsningsvärdena. Sex respondenter svarade inte alls på denna fråga. Bland de som ofta använde statistiken var det vanligare än genomsnittligt att svara "ja" medan bara en av "medel-ofta" hade synpunkter. Sällananvändarna svarade genomsnittligt.

19: Vad skulle kunna göras för att förbättra jordbruksstatistikens tillgänglighet?

Svar:	Förändringar av databasen	Marknadsföra och utbilda om statistiken	Övriga förbättringar	Ingenting	Ej svar
Antal svar:	7*	7*	7*	32	5

*Summan är större än antalet svar, eftersom vissa respondenter hade flera förslag.

32 respondenter menade att ingenting kunde eller behövde göras för att förbättra tillgängligheten och fem svarade inte alls på frågan. Men 19 respondenter lämnade totalt 21 förbättringsförslag. De flesta av dem rörde statistikdatabasen; de ville se både att den utökades med mer statistik och att den gjordes mer lättbegriplig. Den befanns vara lättare att använda och navigera i än SCB:s webbdatabas, men den skulle också kunna ha bättre definitioner. Just nu finns det inga synliga beskrivningar av ens vilken enhet som avses i tabellerna och det hade underlättat mycket om det funnits. Andra menade, både i sina svar här och i sina övriga kommentarer till fråga 24, att statistiken är tillräckligt tillgänglig och att det de egentligen skulle ha mest nytta av vore en utbildning i vad som finns och vad som kan göras med statistiken. Ganska många verkade mena att de saknade en komplett överblicksbild av statistiken och ville gärna utbildas i vad de kunde göra med den. Följaktligen efterfrågade de både någon form av utbildning, kanske en nätkurs, och mer "marknadsföring" av statistiken.

20: Vilka av jordbruksstatistikens egenskaper är viktigast att förbättra?

Statistik-egenskap:	A: Aktualitet	D: Tillgänglighet	E: Samanvändbarhet	G: Detaljnivå och innehåll	I: Indelningar i presentationen
Poäng (ranking):	108 (1)	105 (2)	57 (5)	69 (4)	78 (3)

Detta var ytterligare en rangordningsfråga, respondenterna ombads poängsätta de fem viktigaste egenskaperna hos statistiken att förbättra. Tio alternativ erbjöds som speglade de övriga frågorna. Tyvärr fungerade inte frågan särskilt bra. Det blev för svårt för de flesta att besvara den som det var tänkt. 14 respondenter, bland dem alla de statliga, svarade inte alls. 28 valde att besvara den på ett annat sätt än det avsedda (vilket accepterades) och bara 14 besvarade den fullständigt korrekt. De potentiella förklaringarna till detta fenomen är flera och utesluter inte varandra. Dels är det en relativt besvärlig fråga i slutet av ett långt frågebatteri och respondenterna kanske helt enkelt inte orkar sätta sig in i den. Dels går det inte att besvara den för de som tycker att statistiken är bra som den är. Även för de som ser problem kan det vara svårt att avgöra vilka som är viktigast att åtgärda. Oavsett förklaringarna är det ett faktum att många som svarat utförligt på tidigare frågor om problem inte haft några

förslag i detta fall, samtidigt som de som tidigare bara svarat ”nej” utan svårighet kunnat rangordna problemområdena i denna fråga. Det syntes ingen skillnad i benägenheten att besvara frågan korrekt beroende på hur ofta respondenten använde statistiken.

Om de faktiska svaren skall analyseras framstår aktualiteten och tillgängligheten som de klart och likvärdigt viktigaste områdena att förbättra. Samtidigt har många av de som svarat ”aktualiteten” tonat ned betydelsen av att statistiken kommer ut snabbt i samband med fråga 17a, vilket kan tyda på att inga av egenskaperna behöver förbättras särskilt akut. Statistikens indelning i presentationen var det tredje viktigaste området att förbättra. Med tanke på hur många som tycktes vara i trängande behov av mer statistik på kommunnivå är det förvånande att detta inte ansågs som viktigare att förbättra. Variablernas detaljnivå och innehåll ansågs vara det fjärde viktigaste, även det förvånande med tanke på de ganska svaga svaren på fråga 15b och 16. Samanvändbarheten rankades som femte viktigast.

Resultaten av denna fråga behäftade med betydande osäkerhet av flera skäl och bör tolkas med försiktighet.

21: Är det något särskilt ni vill lyfta fram, som är bra och viktigt för er, som inte får ändras?

Svar:	Tidsserierna och definitionerna	Basdata	Länsnivån	Övrigt	Inget särskilt	Ej svar
Antal svar:	12*	8*	8*	25*	12	5

*Summan är större än antalet svar, eftersom vissa respondenter hade flera förslag.

39 respondenter tog här chansen att lyfta fram det som var viktigt för dem. Olika typer av basdata och möjligheten att arbeta med långa tidsserier var det vanligaste, följt av statistik på länsnivå. Statistikens goda tillgänglighet och årsboken nämndes också ofta som något som absolut inte får förändras. 12 respondenter ville inte nämna något särskilt och fem svarade inte alls på denna fråga. De som använde statistiken mycket hade aningen oftare något de ville lyfta fram här, men det fanns ingen samstämmighet. Däremot var ”grunddata” och ”årsboken” relativt vanliga svar bland de medelfrekventa användarna och sällananvändarna.

22: Finns det något område inom jordbruksstatistiken där ni skulle önska mer statistik?

Svar:	Landsbygdsstatistik	Kommunbaserad statistik	Ekonomisk statistik	Övriga områden	Nej	Ej svar
Antal svar:	14*	8*	7*	64*	10	7

*Summan är större än antalet svar, eftersom vissa respondenter föreslog flera områden.

Även här valde 39 av de intervjuade att göra sin röst hörd. Statistik kopplad till landsbygden var det mest efterfrågade vid en grov kategorisering. Häri ryms sådant som mer data om småföretagare på landsbygden, förädlingsverksamheter, bisysslor bland jordbrukare, sociala förhållanden bland landsbygdsföretagare med mera. Mer data på kommunnivå efterfrågades också ofta, i linje med tidigare svar. Mer ekonomisk data, liksom statistik om livsmedel och djur efterfrågades också. Tio respondenter svarade nej och sju svarade inte alls. Bland de som

använde statistiken ofta lyfte alla utom en fram någonting, vanligtvis något som kan kopplas till landsbygdsstatistik. Sällananvändarna lyfte också ofta fram något, men utan samstämmighet. De med medelfrekvent användning hade vanligtvis inget de ville framhålla.

**23: Hur ser ni på er framtida statistikanvändning, vilken utveckling räknar ni med?
Hur kan jordbruksstatistiken anpassas för att möta era framtida behov?**

Svar:	Ökad användning	Oförändrad användning	Minska användning	Ej svar
Antal svar:	28	22	1	5

28 respondenter, flertalet med medelfrekvent användning, spådde en ökad framtida användning av jordbruksstatistik inom sin organisation eller sitt kontor. Anledningarna var många och vitt skilda, men LRF:s arbete med livsmedelsstrategin, ett ökat behov av GIS-data och förändringar inom landsbygdsprogrammet var de vanligast förekommande. De som trodde på en oförändrad användning var 22 till antalet och använde redan statistiken ofta. Endast en respondent såg en minskad framtida användning framför sig. Hur Jordbruksverket kan anpassa statistiken till dessa framtida behov var det inte lika många som nämnde något om. De förslag som framfördes rörde främst ökad detaljnivå geografiskt och fler variabler. Tillgång till rådata mot slutande av sekretessavtal efterfrågades också.

24: Övriga kommentarer och synpunkter?

Svar:	Bra att undersökningen genomförs	Nöjda med statistiken och Statistikenheten	Inga kommentarer eller synpunkter	Ej svar
Antal svar:	6	15	23	5

28 respondenter hade övriga kommentarer och dessa rörde ett flertal olika frågor. Sex av dem lyfte fram att de såg positivt på att en användarundersökning av det här slaget genomfördes och sättet den genomfördes på. 15 stycken, ofta representerande LRF, ville berätta hur nöjda de var med jordbruksstatistiken och servicen från Statistikenheten rent generellt. Inga negativa åsikter eller omdömen framfördes. De som inte hade något att säga här var 23 till antalet och de som inte svarade på frågan alls var fem.

Statistikanvändningen hos olika användarkategorier

I detta stycke jämförs svaren mellan olika kategorier av respondenter. Länsstyrelsen och LRF är de största kategorierna och också de som är lättast att jämföra med varandra, varför de beskrivs aningen utförligare än övriga kategorier. Dock beskrivs i huvudsak hur de olika kategorierna av respondenter skiljer sig från genomsnittet.

Länsstyrelserna

Telefonintervjuer genomfördes med företrädare för alla de 21 Länsstyrelserna. I första hand kontaktades lantbruks- och landsbygdsdirektörerna men i de fall ingen sådan fanns tillgänglig kontaktades främst cheferna för motsvarande avdelningar. Ibland hänvisade de vidare till någon av sina medarbetare som de tyckte var bättre lämpad att besvara frågorna. På länsstyrelsen i Dalarna valde chefen för lantbruksenheten att även låta en medarbetare delta och ge sin bild; därav finns 22 respondenter i denna kategori.

För att vara så homogena organisationer varierar bilden av Länsstyrelsernas statistikanvändning förvånansvärt mycket. Kanske beror det på att det inte är personer med exakt samma befattning och roll som besvarat enkäten, trots att alla ombads svara för hela sin länsstyrelse om möjligt. Hur ofta de trodde att jordbruksstatistiken användes varierade mellan flera gånger i veckan och endast någon enstaka gång per år. Jordbruksverket och DAWA, en databas som Länsstyrelserna är de enda respondenter som har tillgång till, är deras främsta statistikkällor. Men de hämtar även data från SCB i ganska stor utsträckning. Till dessa källor kan läggas ett antal mer eller mindre ovanliga källor. Något som utmärker Länsstyrelserna gentemot LRF:s regionförbund var att de inte alls använde Jordbruksverkets databas lika ofta, kanske beroende på tillgången till DAWA.

Variabler som visar antal av något, eller arealdata, var de klart vanligast använda typerna och det överensstämmer med vilka statistikområden Länsstyrelserna sa sig använda mest: *Arealer*, *Husdjur* och *Företag och företagare*, i den ordningen. Det var väldigt sällan som någon länsstyrelse uppgav sig vara intresserad av statistik på *Trädgårdsområdet*. Vad gäller geografiska indelningar var de förstas främst intresserade av statistik på länsnivå, men även riksnivå användes när de ville ha något att jämföra sin egen situation med. Många av dem behövde dock ha mer detaljerad statistik, varför även kommunnivån nämndes ofta. Bland de ickegeografiska uppdelningarna, såsom på ålder, kön eller företagsform; var det inga som nämndes så ofta att ett tydligt mönster uppstod. Detta speglar i stora drag vad statistiken används till. Det rör sig främst om presentationer av situationen i länet och uppföljningar av olika åtgärder. Till det behöver de både aktuell och äldre statistik för att kunna se förändringar. Dock svarade ett fåtal att de bara var intresserade av den allra senaste statistiken.

Vad gäller upplevda problem med statistiken och användningen av den sticker inte Länsstyrelsernas svar ut särskilt mycket. Undantaget är fråga åtta, där de är överrepresenterade bland dem som uppger sig ha svårt att hitta den statistik de behöver. Men precis som i övriga fall rör det sig oftast om en specifik typ av statistik de letar efter, som inte finns alls. Med undantag för viss kritik mot DAWA, vars data inte verkar överensstämma med den från andra källor och därför misstros, har de inte några utbredda problem med varken statistikens definitioner eller dess kvalitet. Just att DAWA:s data inte stämmer med den från

andra källor återkommer i svaren på fråga tio om sam användbarhet. Utöver det finns inget mönster i problemen, men ett flertal konstaterar att de helt enkelt inte försökt sam använda jordbruksstatistiken med någon annan och att de därför omöjligen kan ha stött på svårigheter. Även vad gäller övriga problem svarade Länsstyrelserna oftast ”nej”, att de inte upplevt några, precis som genomsnittet.

Som sagt är länsnivån en viktig geografisk indelning för Länsstyrelserna. Men behovet av och stödet för utförligare statistik ner på kommunnivå är mycket starkt; 18 av de 22 respondenterna anser sig behöva det. Bland övriga typer av indelningar är det främst sådana om kön och etnicitet de efterfrågar. De har i uppdrag att arbeta med frågor inom båda områdena men särskilt inom det sistnämnda saknas statistik för både lägesanalyser och utvärderingar av utvecklingen. Några hade idéer om ytterligare variabler, men det enda de förslagen hade gemensamt var att de skulle innehålla mer detaljerade data.

Precis som de flesta andra skulle Länsstyrelserna ha nytta av att statistiken kom ut med kortare fördröjningar, men fler än bland övriga respondenter uppger att det inte skulle gagna dem om statistiken kom ut oftare. På fråga 18, om synpunkter på avgränsningsvärdena för undersökningspopulationerna, svarade de flesta nej men några hade starka åsikter om hästdata och dess trovärdighet. Angående vad som kan göras för att förbättra statistikens tillgänglighet, fråga 19, var det ett fåtal som efterfrågade mer och tydligare information om vilken statistik som finns var och vad den kan användas till. Men de flesta hade inga synpunkter. Generellt tycktes de vara nöjda med tillgängligheten, då denna var det respondenterna främst lyfte fram som inte fick förändras. Andra saker de var nöjda med och inte ville se ändrade var årsboken, länsindelningen och möjligheten att använda mycket gammal statistik.

Liksom övriga respondenter hade Länsstyrelserna svårt för att besvara fråga 20, vilka potentiella problemområden det var viktigast att förbättra. Deras svar överensstämmer också med övrigas; aktualiteten var viktigast att förbättra. Därefter följde tillgängligheten och variablernas relevans. Tillgängligheten konstaterades vid frågan dessförinnan vara till belåtenhet och ingen gav något exempel på hur variablernas relevans kunde förbättras, så aktualiteten torde vara det enda svar som möjligtvis indikerar någonting. På denna fråga framkom ytterligare något, som ställde länsstyrelserna i kontrast till LRF:s regionförbund. När de stöter på någon typ av problem är det flera som uppger att de ger upp om det inte ser ut att kunna lösas. Men respondenterna från LRF berättade istället att de brukar ringa upp Statistikenheten och få hjälp att lösa eventuella problem.

När Länsstyrelserna fick frågan om på vilka områden de skulle vilja ha mer statistik nämndes det ekonomiska området och mer detaljer på djurområdet. Men de ville också ha mer statistik som gick att använda i GIS-sammanhang och det behovet var förmodligen det mest påtagliga. Flertalet av Länsstyrelserna spår ett ökat behov av statistik i framtiden och då främst GIS-kompatibel sådan. På fråga 24, som inbjöd till fria kommentarer, var det få respondenter som ville framföra något. Det som sades gällde mest DAWA.

Den 25:e frågan ställdes bara till de respondenter som företrädde länsstyrelser. Då det framkommit att det inom vissa länsstyrelser fanns ett behov av att diskutera sin statistik användning utförligare än vad denna undersökning tillät, inte bara med Jordbruksverkets statistikenhet utan också med andra länsstyrelser, tillfrågades

respondenterna om de kände igen sig i detta. Tolv av dem ansåg sig ha sådana behov i någon form, nio att de inte hade det och en av dem svarade inte alls på frågan. Det totala antalet tillfrågade blir alltså 22, vilket som sagt beror på att Dalarnas länsstyrelse företrädades av två respondenter.

Lantbrukarnas riksförbund

LRF har 13 regionala förbund och regioncheferna för dem har kontaktats. I två fall hänvisade dessa till sina medarbetare, men i övrigt är det också regioncheferna som deltagit i intervjuerna. Intervjuer har också gjorts med företrädare för LRF Konsult och LRF:s centrala analysenhet. Inga bortfall förekom i denna användarkategori; alla deltog i intervjuerna.

Liksom bland Länsstyrelserna är variationen stor mellan LRF:s regionförbund vad gäller användningsfrekvens; vissa använder jordbruksstatistiken dagligen medan de på andra kontor använder den som mest en gång per månad. LRF Konsult och LRF:s analysenhet använder den flera gånger i veckan. När de ska hämta jordbruksstatistik går de främst till den jordbruksstatistiska årsboken, men de har också mycket egen data. Vissa regionförbund framhäver att de får mycket hjälp med att ta fram rätt statistik från sin centrala gren, men analysavdelningen tonade ner förekomsten av detta. En respondent gissade att Jordbruksverkets statistik var inblandad ungefär hälften av gångerna de använde jordbruksstatistik. Troligen är det många som fortfarande använder sig av den tryckta årsboken, för det var flera som gav intryck av att ha besökt Jordbruksverkets webbplats först i samband med att de förberedde sig för intervjun. Liksom flertalet andra respondenter är de från LRF mest intresserade av variabler som anger antal; antal djur och antal företag. Företagens situation är något de har större intresse för än övriga kategorier av respondenter och det märktes på svaren på fråga 3. *Företag och företagare* var det statistikområde de tittade mest på, följt av *Sysselsättning* och först därefter *Arealer*.

Av de geografiska indelningarna var länsnivån den mest använda. Till viss del tittade de också på statistik på kommunnivå men det var inte fullt så vanligt som bland Länsstyrelserna. Eftersom de fortfarande anser sig behöva statistik fördelad på kommuner är en trolig förklaring att den statistik de använder inte lika ofta finns på den nivån. Alla de övriga, icke-geografiska, indelningarna såsom driftsinriktning, typ av gröda eller typ av djur tycks vara intressanta i någon mån, även om inte alla respondenter nämner alla indelningar. Respondenterna från LRF uppvisar det mest vidsträckta användningsmönstret; det är många av dem som använder jordbruksstatistiken på vitt skilda områden. Det som utmärker dem mest från de övriga är att de i hög grad uppger sig använda den till lobbying, eller påverkansarbete, gentemot lokala makthavare. De sprider den också vidare till andra parter som söker statistik hos dem. Slutligen hämtar de också statistik enbart för att veta "hur någonting är", alltså för kunskapens egen skull, vilket andra respondenter inte svarat. Föga förvånande uppger de flesta av dem att både den senaste och äldre statistiken är intressant.

I svaren på frågorna om problem med jordbruksstatistiken och användningen av den blir det tydligt att statistik på kommunnivå är mycket viktigt även för LRF. Brist på sådana data är den främsta förklaringen till att flertalet av förbunden uppger att de haft problem med att hitta den statistik de behöver. Med jordbruksstatistikens definitioner eller kvalitet har de dock generellt inga problem. Vid sam användning med annan statistik är det ett fåtal som stött på svårigheter, men dessa tycks inte vara allt för stora utan hade förmodligen inte uppstått om

Jordbruksverket och framförallt andra statistikällor uppgett sina definitioner lite klarare och mer lättbegripligt. I fråga 14 gavs respondenterna möjlighet att resonera friare om de problem de haft med statistiken. De flesta hade inget att berätta om, men några hade hindrats att göra det de ville på grund av sekretessreglerna. Åter igen beskrevs också bristen på lämpliga geografiska nivåer som ett hinder. Behovet av kommunnivå framhölls av flera.

Det sistnämnda visade sig starkt även i fråga 15a. Länsnivån var förstås viktig men hela 75 % av respondenterna ansåg sig behöva mer data på kommunnivå. En förmodat tyngre uppgiftslämnarbörda på medlemsföretagen ansågs vara ett pris klart värt att betala enligt spontan utsago av vissa av företrädarna för de större regionförbunden. I svaren på fråga 15b hade LRF:s företrädare många förslag att komma med. Framförallt ville de se mer specifika indelningar av företagen och deras inriktningar när data presenterades. Till exempel föreslog ett förbund att det vore bra om det gick att se om jordbruksföretagen var inriktade på kött djur eller mjölkproduktion istället för att bara kunna se att de sysslar med nöt. Flera förslag framkom även i svaren på fråga, men deras tankar om nya variabler var inte samstämmiga. Ingenting särskilt stod ut.

De flesta av LRF:s företrädare trodde att de skulle ha nytta av att fördröjningen innan statistiken kommer ut minskade. Till exempel upplevdes grisproduktionsstatistiken som inaktuell redan när den publiceras. Ungefär hälften av dem trodde också att de skulle kunna dra fördel av att statistiken gavs ut med tätare intervaller, vilket förmodligen kan stämma med tanke på att de använder jordbruksstatistik minst en gång per månad. De hade inga synpunkter på undersökningspopulationerna som stod ut särskilt mycket och kom bara med ett fåtal tips på hur tillgängligheten kan förbättras. Ett sådant tips var att lägga in data om stödformer och stödbetalningar som finns i årsboken även i statistikdatabasen.

På fråga 20 svarade de i linje med det totala resultatet; aktualiteten bedömdes vara viktigast att förbättra, följt av tillgängligheten och de olika indelningarna. Med tanke på att behovet av statistik på kommunnivå varit så framträdande i de tidigare (och senare) svaren är det konstigt att både aktualiteten och tillgängligheten, som knappt någon hade något att invända mot, rankas högre men sådant är resultatet. Det var också många som poängterade att problemen egentligen är små eller obefintliga och att inget av områdena egentligen "behövde" förbättras. Ingenting stod ut bland svaren på frågan om något behövde lyftas fram som särskilt viktigt och inte får ändras. Vad gäller områden de vill ha mer statistik om var det *Trädgårdsproduktion* och statistik som kan klassas som landsbygds-relaterad som var de vanligaste. I framtiden såg de flesta fortsatta starka, men inte ökande, behov av statistik inom de områden de redan arbetar med liksom inom landsbygds-relaterade statistikområden och på kommunnivån. De kommer att jobba mycket med något de refererar till som "livsmedelsstrategin", ett projekt för att öka volym och värde av svenskproducerade livsmedel. En stor andel av respondenterna valde att berätta hur nöjda de är, både med statistiken generellt och i synnerhet med att de fick delta i undersökningen, när de fick chansen att fälla övriga kommentarer. Det märktes att de inte såg det som något problem att delta i undersökningen och ville gärna komma med synpunkter och besvara frågor.

Statliga organisationer

I kategorin för statliga respondenter ryms respondenter från Landsbyggsdepartementet och myndigheterna Energimyndigheten, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Skogsstyrelsen och KemI tillfrågades också men de verkade inte använda jordbruksstatistik. Landsbyggsdepartementet fick en bantad version av frågeformuläret att besvara via e-post, varför inte alla frågor är besvarade av dem. Länsstyrelserna är förstås också statliga, men har som bekant redovisats separat eftersom de är så många.

De statliga respondenterna hade väldigt olika verksamheter och därför väldigt olika användningsmönster, allt från daglig användning till någon enstaka gång per år. Gemensamt för dem är att de hade svårt att svara på många av frågorna; ”ej svar” dyker upp väldigt ofta i svarsdokumentet. Sällananvändarna har angett Jordbruksverket som främsta statistikälla medan de som använder jordbruksstatistik ofta har angett många andra källor, varav flera internationella. Vilka statistikområden som är mest intressanta är svårt att säga eftersom endast en respondent besvarade fråga tre korrekt och två inte besvarade den alls, men utifrån poängsättningen är *Arealer* populärast precis som hos de övriga kategorierna. Därefter följer *Husdjur* och *Priser och prisindex*. Precis som hos andra är antals-variablerna de vanligast använda.

När det kommer till de mest intressanta geografiska indelningarna avviker de lite från genomsnittet; stödområden, rike- och länsnivåerna är de som nämns. Med tanke på att myndigheterna knappast behöver veta hur något är i enskilda kommuner är detta inte så förvånande. Istället använder de oftast statistiken till analysarbeten eller enskilda arbetsuppgifter; som till exempel Energimyndighetens årliga beräkning av energibalanserna. Alla dessa respondenter hämtar både den senaste och den äldre statistiken.

Vad gäller upplevda problem i samband med användning av jordbruksstatistik är det svårt att säga så mycket om de statliga respondenterna, eftersom de flesta inte svarat på flertalet frågor. Fråga åtta och nio är undantagen det går att säga något om. Flera nämner att de har svårt att hitta de data de behöver, men då är det något de söker som inte finns, såsom konsumtionsdata för särskilda varugrupper eller priser för vissa insatsvaror. Flertalet upplever problem med definitionerna, t. ex. att det är svårt att läsa sig till vad variablerna i den jordbruksekonomiska undersökningen och EAA-kalkylerna innebär och baseras på, eller att sammanslagningar och ändringar av varugrupper ställer till det.

Länsnivån är inte särskilt viktig för dessa respondenter. Det som efterfrågas är avrinningsområden och fler stödområdesindelningar. På frågorna 15b till och med 18 har de inte svarat något nämnvärt. I svaren till fråga 19, om något kan göras för att förbättra tillgängligheten, framkom förslaget att databasen borde utökas så att den innehåller så mycket som möjligt av Jordbruksverkets statistik. Fråga 20, om vad som vore viktigast att förbättra, var det inte en enda respondent som besvarade. Någon fick inte möjlighet och någon tyckte inte att något behövde förbättras. Övriga avstod eller undvek att svara. Svaren på fråga 21 och 22 var i enlighet med respektive respondents verksamhet; just det de använde sig av fick inte tas bort eller ändras och de kom med en del förslag på tillägg. I framtiden är det några som tror på oförändrade statistikbehov och någon på ökade. Landsbyggsdepartementet förutspådde behov av att studera företag och deras lönsamhet på nya sätt, med mer detaljerade indelningar efter företagskategorier och verksamheter. Särskilt kombinationsverksamheter med inriktning

på vidareförädling och turism kunde bli intressant för dem. Vid den sista frågan, om eventuella övriga kommentarer, var de statliga respondenterna mer benägna att framföra något än genomsnittet och berättade då hur nöjda de var med jordbruksstatistiken rent generellt.

Kommuner

I Sverige finns 290 kommuner och det var inte realistiskt att försöka intervjua representanter för dem alla i samband med undersökningen. Därför gjordes ett urval bestående av en kommun från varje län, alltså 21 stycken. Kommunernas organisatoriska uppbyggnad ser inte likadan ut överallt, så kontakt har inte kunnat sökas med innehavare av en viss befattning. Istället har växeln tillfrågats om vem som är lämpligast att prata med och därefter har tipsen om olika befattningsinnehavare följts för att hitta den i kommunen som har den bästa överblicken. I många fall har det blivit ett flertal kontakter innan en kommun kunnat avskrivas på grund av för liten användning, eller en intervjukandidat har hittats. Trots att 107 samtal ringdes till dessa kommuner blev resultatet skalt; bara fem ställde upp på intervjuer. De övriga 16 i urvalet använde helt enkelt inte jordbruksstatistik. I några fall bidrog dock samtalet till att kontakten fick upp ögonen för jordbruksstatistik och började undersöka vad den kunde användas till. Det följande resonemanget om kommunernas användning är alltså baserat på underlaget från endast fem intervjuer och det är viktigt att komma ihåg att majoriteten förmodligen inte använder statistiken alls.

De kommuner som har deltagit i intervjun kan alla kategoriseras som sällananvändare med antingen årliga eller sporadiska hämtningar från statistikkällorna, som huvudsakligen är Jordbruksverket och SCB. I vissa fall kände respondenterna bara till den senare källan. Användningen var på en relativt enkel nivå i huvudsakligt syfte att planera för och följa upp olika miljömål. Till det behövde de statistik om arealer och antal djur och företagare. De högst rankade alternativen på fråga tre var i tur och ordning statistikområdena *Företag och företagare*, *Arealer*, *Husdjur* och *Animalieproduktion*. Den kommunala nivån var givetvis den mest intressanta indelningen. Somliga tittade bara på den senaste statistiken medan de andra även jämförde med den äldre.

Att döma utifrån de fem intervjuer som genomfördes hindras inte kommunerna i sin användning av några större problem kopplade till statistiken; för frågorna 8 t. o. m. 14 är det vanligaste svaret ”nej”. Däremot framhåller flera av dem ett annat problem, som inte har med Jordbruksverket att göra. Förr, när kommunerna var ansvariga för både miljöskydd och djurskydd, hade de mycket egen statistik men den förlorades när djurskyddsansvaret övergick till Länsstyrelserna. Flera av de tillfrågade upplever fortfarande ett behov av den statistiken, liksom tillgång till det Centrala nötkreatursregistret, CDB, och andra statliga register. Men det har de inte längre och det uppfattas som ett stort hinder för deras användning. I samtalen med kommuner som uppgav sig inte använda jordbruksstatistik antydde det ibland att de gjort det tidigare men att det inte var lönt längre. Det är möjligt att flera kommuner slutade använda jordbruksstatistik i samband med överföringen av djurskyddsansvaret och att de kommuner som valde att ställa upp på intervjuer försöker bibehålla övriga användningsområden för statistiken som de andra valt att avveckla.

Statistik på länsnivå förefaller inte vara särskilt viktigt för de svarande kommunerna. De använder den i brist på kommunnivå, vilket är vad de verkligen vill ha. Vad gäller övriga indelningar vill de se mer statistik baserat på djurenheter, vilken de kan använda som indikator för behovet av miljöskydd. Helst av allt skulle de vilja ha register över individuella lantbrukare, med kontaktuppgifter, men det får de inte ha. Några av dem skulle ha nytta av att statistiken kom ut snabbare och tätare, eftersom de använder den som beslutsunderlag, några inte. Synpunkter på avgränsningsvärden och tillgängligheten förekom, men inga av dessa var specifika för kommunerna.

Kommunerna ansåg det vara viktigast att förbättra statistikens tillgänglighet och sammanvändbarheten. Inget av dem verkar vara ett stort problemområde av svaren på de övriga frågorna att döma. Det enda som nämndes som inte bör ändras med statistiken var funktioner och tillgänglighet för Jordbruksverkets webbplats, liksom möjligheten till direktkontakt med Statistikenheten vid frågor. Gemensamt för deras önskemål om mer statistik var att många av dem var relaterade till miljöstatistik och en del till företag. Detta förutom att de förstås behöver mer data på kommunnivå. Respondenternas syn på sin organisations framtida behov var långt ifrån samstämmig, snarare spretig. Någon trodde på minskad användning, någon på ökad, någon på en förskjutning i användningsområdena. Alla utom en hade synpunkter de ville ta upp under ”övrigt”, men inga av dessa är nämnvärda i detta sammanhang.

Media

Kontakt söktes med fem mediala aktörer som då och då använder sig av jordbruksstatistik i sina reportage. De fem var Tidningarnas Telegrambyrå (TT), Sveriges Radio Ekot (Jönköping) och tidningarna Land Lantbruk, ATL och Jordbruksaktuellt. Med de två sistnämnda kunde ingen kontakt upprättas, så intervjuer genomfördes bara med representanter för de tre första.

Respondenterna i denna kategori använder jordbruksstatistik minst en gång i månaden och hämtar den främst från Jordbruksverket. Land Lantbruk har även direkta kontakter med branschorganisationer såsom LRF, Arla och Scan från vilka de får statistik. Det är främst det djurrelaterade som intresserar media: *Husdjur*, *Animalieproduktion*, *Jordbrukets ekonomi* och *Djurhälsa* var det de tittade på mest. Variabler som visar konsumtion sades vara de viktigaste. Framförallt var de intresserade av statistik på riksnivå, men gick ibland ned också på länsnivå för att undersöka saker. Representanten för TT uppgav att han nog mest tittade på den allra senaste statistiken, men hade kollegor han inte kunde svara säkert för. De övriga två respondenterna använde både den nyaste och den äldre statistiken. Det huvudsakliga användningsområdet var förstås journalistiskt, till artiklar och reportage. Men de använde den även för att undersöka och ofta avslå potentiella uppslag där statistiken visar att det egentligen inte finns någon ”story”.

Svårigheter med att hitta rätt statistik förekommer; webbplatsen och databasen upplevs som svårnavigerade och den statistik de vill ha kan vara hopklumpad med något mindre intressant. Dock brukar det lösa sig när de tar direktkontakt med Statistikenheten. Databasen kritiserar också i definitionssammanhang, då det kan vara svårt att avgöra till exempel vilken enhet något anges i när det inte står tydligt. En respondent har försökt sammanvända statistik från Jordbruksverket och SCB men upptäckt att de inte överensstämmer. Då blir det svårt att veta vilken som ska användas. Lyckligtvis är det ingen som noterat några kvalitetsbrister i

statistiken, men två av respondenterna har övriga problem med den. En av dem upplever att statistiken dröjer för länge och är inaktuell när den kommer. Den andre finner det ibland svårt att tolka statistiken och behöver då få hjälp med detta, vilket inte alltid är så lätt att få.

Trots att den inte används så ofta är statistik på länsnivå viktig för respondenterna, men de har inga önskemål om andra geografiska indelningar. Vad gäller övriga uppdelningar och presentationsnivåer för statistiken efterfrågar de helt enkelt mer detaljerade sådana. En av dem skulle också vilja ha en variabel som visar antalet djur per lantbrukare för att undersöka eventuella trender där. Alla tre respondenterna är övertygade om att det vore bra om statistiken publicerades snabbare; i nuläget känns den ofta inaktuell. Men huruvida det vore bra att den kom ut oftare är de som grupp lika splittrade i sin inställning till som de övriga respondenterna.

En respondent önskar att avgränsningsvärdena redovisades tydligare och att markplättar och djur som hamnar utanför statistiken på grund av dessa avgränsningar ändå ska redovisas någonstans. De andra två har däremot inga synpunkter. För att förbättra tillgängligheten föreslår en respondent, precis som så många bland de övriga, att en kurs eller guide till databasen. En annan kom med ett unikt förslag, nämligen att vissa grundfakta som snabbt ger en bild av utvecklingen skulle kunna presenteras ganska direkt på webbplatsen, så att den blir väldigt lättillgänglig. Ett förmodat exempel, som inte gavs av respondenten, på hur detta skulle kunna göras är startsidan på SCB:s webbplats.

Anmärkningsvärt nog lyckades alla tre respondenter svara mer eller mindre korrekt på fråga 20 om vilka områden som är viktigast att förbättra. Precis som övriga kategorier fokuserar de på aktualitet och tillgänglighet. Skillnaden här är att respondenterna lagt stor vikt vid just de frågorna tidigare under intervjuerna. De önskar mer statistik på miljöområdet och om jordbrukarnas sociala situation. På frågan om vad som inte får ändras svarar de grunddata, länsindelningen och sökbarheten i databasen. Då databasen saknar sökfunktion förmodas att de med det sistnämnda menar dess format och upplägg. De ser oförändrade behov av statistik i framtiden och betonar att den personliga kontakten med Statistikenheten är viktig.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fyra olika institutioner inom SLU och dessutom Agrifood kontaktades och erbjöds möjlighet att delta i en intervju. Institutionerna "Husdjurens utfodring och vård" och "Husdjursgenetik" tackade nej med hänvisning till att de inte använder jordbruksstatistik alls eller i mycket liten omfattning. "Kliniska vetenskaper" kunde ingen kontakt upprättas med. Kvarstår gör den ekonomiska institutionen och Agrifood, vars representanter gav utförliga intervjuer.

Vid båda kontoren används jordbruksstatistik mer eller mindre dagligen och de har många olika källor utöver Jordbruksverket och SCB. Företagens situation är något de arbetar mycket med, så variabler på detta område används mer än andra. De statistikområden som fick högst poäng på fråga tre var *Företag och företagare*, *Arealer* och *Jordbrukets ekonomi*. Både SLU:s ekonomiska institution och Agrifood använder statistik redovisad på produktionsområden och NUTS-nivåer, vilket inte är så vanligt bland övriga respondenter. Agrifood behöver inte den allra senaste statistiken till sina analyser. Långsiktiga trender är viktigast för dem så de har som enda respondent svarat "B" på fråga sex. Den ekonomiska institutionen svarade "C", både den senaste och den äldre statistiken. Båda respondenternas statistik användning går att

klassa som avancerad. Agrifood använder statistiken främst till analyser och ekonomiska modeller, medan den ekonomiska institutionen har ett bredare användningsområde; de använder den både i egna publikationer, som underlag för andra studier och forskningsansökningar, hypotesprövningar och olika jämförelser.

De båda respondenterna verkar inte ha haft några större problem med statistiken och på både frågan om möjligheten att hitta statistik och frågan om definitioner svarade de att de inte upplevt några svårigheter. Agrifood hade upplevt problem med sammanvändbarheten hos jordbruksstatistiken. Tydligt fungerade det inte alltid till belåtenhet att jämföra svensk statistik med EU:s statistik. Eftersom den svenska skickas in till EU och utgör en del av deras statistik är det illavarslande och kan vara värt att undersöka. Agrifood hade också ett behov av att överföra statistik mellan produktionsområden och NUTS-nivåer i samband med sådan sammanvändning och tydligt uppstod en del oväntade problem även då. Dock tycktes de inte vara särskilt allvarliga. Vad gäller kvaliteten är respondenterna på det hela taget nöjda, men några oförklarliga luckor hade upptäckts i databasen. Sekretessreglerna hade också satt käppar i hjulen vid något tillfälle, men i övrigt var det inga nämnvärda problem. Båda skulle bli glada om det fanns mer detaljerade data baserad på ett större underlag, så att de kan gå ner på lägre nivåer utan att osäkerheten blir för stor.

Länsnivån var viktig för Agrifood som också gärna ville ha statistik på kommunnivå eller egentligen individnivå. Helt enkelt önskade de sig stor flexibilitet i den geografiska indelningen, så att de kan ta fram data för områden med olika typer av jordmån eller där växtnärläckage förekommer. Att de vill ha mer detaljer är genomgående för resten av båda respondenternas önskemål. Specifikt frågar de efter mer på driftsinriktning på fråga 15b. Att statistiken kommer ut tidigare är inget de bryr sig särskilt mycket om. Agrifood kunde ha nytta av att prisstatistiken utkom med tätare intervaller, men i övrigt behöver jordbruksstatistiken inte publiceras oftare heller.

Angående avgränsningsvärden har båda respondenterna synpunkter. Agrifood förutspår att mer miljödata kommer att behöva publiceras inom kort och tycker att Jordbruksverket redan nu borde fundera över vilka avgränsningsvärden som ska användas till denna statistik. Den ekonomiska institutionens synpunkt sticker ut ganska mycket; medan de flesta respondenter med en åsikt i denna fråga ifrågasätter att jordbrukare med mindre än två hektar åkermark inte räknas med, är denna respondent av motsatt åsikt. Enligt henne är gränsen för låg vilket gör att för många lantbruk som egentligen inte borde räknas, sett till arbetsinsatsen, kommer med och ger intryck av att det svenska lantbruket är mer småskaligt än vad det egentligen är.

Inga synpunkter på tillgängligheten som berörde Jordbruksverket lämnades. Trots det rankades tillgängligheten högt som ett område där förbättringar kan genomföras av båda. I Agrifoods fall förklarades det dock av att mikrodata avsågs, vilket i normala fall inte är tillgängligt. Statistikens precision och indelningarna i presentationen fick också höga poäng. Data om jordbrukets ekonomi och prisnivåer är något de båda jobbar med och följaktligen var det de områdena de nämnde som sådant som inte får ändras eller tas bort. De skulle gärna se mer detaljerad statistik, gärna mikrodata, på företags- och miljöområdet. Båda förutspår ökat arbete med jordbruksstatistik, däremot kanske inte behoven ökar. I övrigt hade de inga särskilda kommentarer.

Statistikanvändningen hos respondenter beroende på användningsfrekvens

I detta tredje och sista stycke beskrivs respondenternas svar fördelade efter hur ofta de uppgav sig använda jordbruksstatistik inom organisationen. Respondenterna har delats in i tre kategorier: högfrekventa användare, medelfrekventa användare och sällananvändare. Det finns inga starka, övertygande mönster i svaren beroende på hur ofta respondenterna säger sig använda statistiken och kategorierna utgör inte homogena grupper. Men vissa tendenser kan ändå urskiljas.

Högfrekventa användare

De som använder jordbruksstatistik minst en gång i veckan har klassats som högfrekventa användare och de utgör 19 av de intervjuade. Generellt har denna typ av användare relativt många olika statistikkällor, däribland egen statistik. De värdesätter också att hämta data genom direktkontakter och gör egna beställningar. Mindre vanliga källor till jordbruksstatistik, som kanske främst är inriktade på något helt annat, nämns främst av denna användargrupp. De använder jordbruksstatistik inom vitt skilda intresseområden och vill därför i hög grad ranka alla alternativ på fråga tre, jämfört med övriga respondenter. Precis som de andra tittar de mest på antals-variabler, men ekonomiska, skörde- och konsumtionsvariabler är också vanliga. Vilka indelningar i statistiken som intresserar dem mest skiljer sig inte från övriga svar, varken vad gäller geografiska eller övriga. Det verkar heller inte finnas någon skillnad i hur benägna de är att göra trendanalyser med hjälp av både äldre och nyare statistik. Vad gäller användningen går det möjligen att skönja att de som använder statistiken ofta gör fler nulägesanalyser och presentationer med den, men annars syns inget särskilt mönster.

Trots att de använder statistiken oftare än de övriga har dessa respondenter minst lika stora svårigheter att hitta den data de behöver. En gissning är att de letar efter ovanligare statistik och statistik som inte finns och därför stöter på problem lika ofta som genomsnittet. Det var också aningen vanligare att bristande definitioner av variabler orsakat svårigheter. Även det kan bero på att de använder statistiken mer och på mer avancerade sätt, vilket ökar sannolikheten för att stöta på brister. Nästan hälften hade också stött på problem med sammanvändbarhet gentemot annan statistik, troligen på grund av att de oftare försöker sammanvända den. I övrigt är de oftast nöjda med statistiken och dess kvalitet. De har inga övriga problem som sticker ut gentemot andra användargrupper.

Statistik på länsnivå är lika viktigt för denna användargrupp som någon annan och de vill också ha mer på kommunnivå. Det som särskiljer de högfrekventa användarna är att de i något högre grad efterfrågar även andra geografiska indelningar, som inte nämns i lika stort antal. Dock rör det sig inte om samma indelningar, där finns inget mönster. Det är också betydligt vanligare att dessa respondenter anser att de skulle ha nytta av att statistiken kom ut snabbare än bland de övriga. Däremot var inte sannolikheten större att de skulle ha nytta även av att den kom ut oftare än hos resten av respondenterna. I svaren på resten av frågorna märks om inte ett starkare intresse så åtminstone att dessa användare tänkt mer på jordbruksstatistiken. De har fler synpunkter på avgränsningsvärdena, hur tillgängligheten kan förbättras, vad som är viktigast att förbättra och har fler övriga kommentarer. Tillsammans

värdesatte de dessutom förbättring av indelningarna i statistiken högre än förbättring av tillgängligheten. Synpunkterna de framförde spretar ganska kraftigt. Det råder ingen samstämmighet eller tydlig trend i svaren förutom på fråga 22 om vilka områden de skulle önska sig mer statistik inom. Här lade alla respondenter utom en fram förslag och många av dem rörde sådant som skulle kunna rymmas under begreppet landsbygdsstatistik.

Flertalet tror på oförändrade framtida behov av statistik, vilket förefaller naturligt då det rimligtvis borde vara färre, relativt sett, av dessa respondenter som kan öka sin användning. Trots det fanns det de som förutsåg ökade behov, men de målar inte upp någon unison bild av varför. De som använder statistiken ofta är ingen homogen grupp, men de har det gemensamt att de är relativt insatta och har funderat en del över jordbruksstatistiken utöver vad som behövs för att klara de omedelbara uppgifterna.

Medelfrekventa användare

De medelfrekventa användarna är de som uppgett att de använder jordbruksstatistik minst en gång i månaden men mindre än en gång i veckan. De är 16 till antalet. Respondenterna i denna kategori hämtar vanligtvis sin statistik från Jordbruksverkets webbplats och det är sällan de har några egna data. Relativt genomsnittet och de övriga kategorierna använder dessa respondenter oftare statistik på risknivå medan mer detaljerade geografiska nivåer, såsom kommun, är mindre intressanta. Inget särskiljer dem i övrigt vad gäller vilken statistik de använder. De främsta användningsområdena är olika typer av presentationer och informationsåtgärder och att besvara frågor från allmänheten och andra organisationer. Det finns varken särskilda typer av svårigheter eller problemområden som utmärker gruppen. Både problem med att hitta statistik och med sam användbarhet är märkbart ovanligare. Sammantaget indikerar detta att denna typ av användare sannolikt använder statistiken relativt regelbundet men till enkla och standardiserade arbetsuppgifter som inte fordrar detaljkunskap om datamaterialets egenskaper.

Utöver det välbekanta önskemålet om mer statistik på kommunnivå kommer den genomsnittliga medelfrekventa användaren inte med några uppseendeväckande förslag och idéer. Bristen på förslag är genomgående, men denna typ av användare tycks ha en lite annorlunda syn på sin roll som statistikanvändare. Många ser en framtida ökning av både behov och användning av jordbruksstatistik. De är positiva till både statistiken och Statistikenheten. På frågan om vad som absolut inte får ändras svarar de oftast årsboken eller någon slags grunddata, som t ex antal företag, där sannolikheten att den skulle försvinna kan antas vara låg. Uppstår problem med något menar många att det beror på deras egen okunskap. Flertalet hävdar att det skulle gagna dem om statistiken kom ut oftare. Sammantaget ger det här en bild av en genomsnittlig mellanfrekvent användare som ganska nyligen upptäckt jordbruksstatistiken. Den har börjat få upp ögonen för vad statistiken kan användas till men anar att den långt ifrån känner till allt och vill därför inte lämna allt för många förslag, prata om problem eller komma med kritik som kan visa sig bero på att respondenten inte känner till allt ännu. Denna bild av en lite naiv men mycket positiv statistikanvändare är förmodligen bara ett spratt spelat av slumpmässiga svarskombinationer och tendenserna ska inte överdrivas, men användare med drag av detta återfinns förmodligen oftare här.

Sällananvändare:

Som sällananvändare klassades de som svarat att de använder jordbruksstatistik mer sällan än en gång per månad, sporadiskt eller som inte kunde svara på frågan. Att inkludera de sistnämnda är förstås vanskligt, men de passar förmodligen inte bättre in i någon annan kategori heller. Representanter för alla organisationstyper återfinns bland dessa 21 respondenter och när de väl använder jordbruksstatistik är det inte bara för att lösa enklare uppgifter. Tvärtom är användningsområdena många, även om nulägesanalyserna är något vanligare än bland andra respondenter. Att statistiken hämtas från Jordbruksverket eller SCB är förstås vanligast, men många tog direktkontakter med producentorganisationerna eller använde andra ovanliga källor för att hämta mer än bara grundläggande statistik. Detta märktes också på svaren om vilka variabeltyper de var mest intresserade av; även om antalvariablerna också här var vanligast var deras ställning inte alls lika dominant och mer avancerade variabler nämndes relativt frekvent. Dock syntes inget särskilt i vilka statistikområden de tittade på. Här var svaren precis som snittet. Även vad gäller geografiska indelningar svarade de ungefär som de andra; de tittade på riks- och länsnivå och ibland på kommunnivå. Användningsområdena indikerar en potentiellt avancerad användning, men två faktorer motsäger en slutsats att dessa respondenter generellt gör avancerade saker med statistiken när de väl använder den. Den första är att ytterst få svarar på vilka indelningar av statistiken de är intresserade av, mer än de geografiska. Den andra är att det är relativt vanligare att de bara tittar på den allra senaste statistiken och inte intresserar sig för trender.

Den problembild respondenterna målar upp styrker inte heller teorin om att de generellt har en rätt så avancerad användning. Det är många som har svårt att hitta rätt statistik på grund av ren ovana, vilket kanske inte är så konstigt. Men vore de avancerade användare trots det skulle de förmodligen ha fler synpunkter på definitioner, kvalitet och sammanvändbarhet än snittet. Dock är fallet det motsatta. Inte heller bland önskemålen finns någon tendens som stödjer en sådan teori. Något färre än genomsnittligt säger sig ha nytta av statistik på länsnivå. Däremot är det lika vanligt som annars att de vill ha mer statistik fördelad på kommuner. Jämfört med de andra önskar de sig i hög grad också statistik om etnisk bakgrund samt ålders- och könsfördelningar.

Föga förvånande har dessa respondenter inte svarat likadant som de övriga på fråga 17a och b; de har varken nytta av att statistiken kommer ut snabbare eller oftare. Det förekommer synpunkter på både avgränsningsvärden och tillgänglighet. Vad gäller det sistnämnda rör det sig mest om att de vill ha tydligare information på webbplatsen och i databasen om vad som finns och vad som kan göras. De högst rankade förbättringsområdena är desamma som i det totala resultatet, dock i en något annorlunda ordning då tillgängligheten ansågs viktigare att förbättra än aktualiteten. Detta ligger helt i linje med deras övriga svar, men det är konstigt att aktualiteten ändå rankas som det näst viktigaste när i stort sett ingen brydde sig om den i samband med fråga 17. Nästan lika mystiskt kan tyckas vara att förbättringar i möjligheterna till sammanvändbarhet med annan statistik rankas högt, men förklaringen är att ett fåtal respondenter givit det höga poäng.

I svaren på övriga frågor utmärker sig gruppen inte på något sätt. Kanske är det något färre som önskar sig mer statistik men totalt har de ändå många åsikter som dessutom går vitt isär. Så gör också deras prognoser över sin framtida användning. På den allra sista frågan avviker

de från övriga så till vida att ovanligt få har något att säga när de får möjlighet att fritt kommentera vad de vill.

Sammantaget ger sällananvändarna intryck av att vara en heterogen grupp, vars användning och svar spretar åt alla möjliga håll. Många av dem är ovana, inte bara vid jordbruksstatistik utan även vid statistikanvändning i allmänhet och ställs därför främst inför enklare problem. Men där finns också avancerade användare som förmodligen borde sorteras bland de som använder statistiken väldigt ofta; Landsbygdsdepartementet är en sådan respondent.

5. Slutsatser och Analys

I detta kapitel görs till att börja med ett försök att ge en sammanfattande bild av resultaten. I tabellen nedan redovisas hur populära de olika statistiska ämnesområdena framstår i jämförelse med varandra i de olika statistiska underlagen och i genomsnitt. Alla statistikområden har funktioner att fylla och användare som behöver dem, så tabellen ska inte tolkas som att den indikerar vilka ämnesområden som behövs och vilka som inte gör det. Den kan bara göra anspråk på att antyda vilka som används oftast och av flest. Men i kapitlet kommer mycket mer att tas upp; till att börja med slutsatserna av e-postfrågorna, besöksiffrorna och telefonfrågorna. Därefter kommer några varnande ord om underlaget från telefonintervjuerna; det har brister och dessa behöver belysas. Men sedan kan de intressanta ämnen som togs upp till diskussion under intervjuerna lyftas fram. Bland annat beskrivs förbättringsförslag rörande Jordbruksverkets statistiska databas, landsbygdsstatistik och de geografiska indelningarna i materialet. Kommunernas statistikanvändning är också något som måste analyseras i ett eget stycke.

Sammanfattning av underlagen om användningen av jordbruksstatistik

	Webbesök	Databasen	Telefonfrågor	E-postfrågor	Intervjuer	Genomsnitt
Arealer	4	3	4	5	1	3,4
Animalieproduktion	5	5	9	1	4	4,8
Djurhälsa	12	-	9	10	8	9,75
Företag och företagare	6	7	4	6	2	5
Husdjur	3	2	1	3	3	2,4
Jordbrukets ekonomi	9	9	5	8	6	7,4
Priser och prisindex	1	1	2	2	7	2,6
Sysselsättning	11	10	9	9	4	8,6
Trädgårdsodling	10	-	7	-	9	8,67
Vattenbruk	-	-	-	-	10	10
Vegetabilieproduktion	7	6	9	5	5	6,4
Livsmedel	2	4	3	4	-	3,25
Övrig	8	8	6	7	-	7,25
Utrikeshandel	-	-	8	-	-	8

Tabell 12: Ranking av jordbruksstatistiska ämnesområden i olika underlag

De olika underlagen i denna användarundersökning ger inte någon enhetlig bild av de statistiska ämnesområdena och deras popularitet. Snarare kan den tyckas motsägelsefull, men den belyser skillnaderna i hur olika användargrupper nyttjar jordbruksstatistik. Kolumnen längst till höger i Tabell 12 visar ämnesområdets genomsnittliga popularitet när alla de olika underlagen kombinerats. Det är ingen rättvis eller alltigenom logisk sammanräkning. Den ska bara ses som en indikation på vilka områden som är populära och vilka som inte är det.

Som synes är *Arealer* ett populärt ämnesområde, särskilt för Länsstyrelserna som rankade det högt i telefonintervjuerna. Dock är det *Priser och prisindex* som får flest besök på webbplatsen och nedladdningar i databasen, medan det inte rankades så högt i telefonintervjuerna. Överlag synes *Husdjur* vara ett ämnesområde som intresserar många, då det placerar sig i toppen i alla underlagen. Återigen var det särskilt Länsstyrelserna som intresserade sig mest för det, sannolikt på grund av att de har ansvar för djurskydd. *Livsmedel* framstår också som ett ämnesområde som många intresserar sig för. Kanske var det ett större misstag än befarat att det inte togs upp vid telefonintervjuerna.

Vegetabilieproduktion, Företag och företagare och *Animalieproduktion* tycks alla placera sig i mittensskiktet i termer av genomsnittlig popularitet. Men ämnenas ranking varierar mellan underlagen och är förmodligen mer intressanta för somliga användargrupper än andra. Till exempel rankades både *Företag och företagare* och *Animalieproduktion* högt av LRF i telefonintervjuerna. Återstående ämnesområden förefaller vara mindre efterfrågade, även om de också är intressanta för vissa.

För *Utrikeshandel* och *Vattenbruk* är underlaget för litet för att något ska kunna konstateras, men förmodligen innehåller de iallafall inte den mest använda statistiken. *Djurhälsa* rankas genomgående lågt i underlagen, liksom *Trädgårdsodling* som kan förväntas ha en begränsad målgrupp. Ämnesområdet *Övrigt* tillhör också de mindre efterfrågade, men på grund av det diversifierade innehållet är det svårt att jämföra med de andra. SCB poängterade i sin användarundersökning att publikationerna i området *Jordbrukets ekonomi* intresserade ytterst få i förhållande till arbetsinsatsen som krävdes för att ta fram dem. Telefonintervjuerna visade dock att det finns användare av alla slag som tycker att det är ett viktigt område, även om de är få till antalet. Inte ens området *Sysselsättning* kan förpassas till de icke använda ämnesområdenas skamvrå, då åtminstone några av telefonintervjuernas respondenter fann det viktigt.

Slutsatser av e-postfrågor

De flesta e-postfrågor som inkommer Jordbruksverkets statistikenhet kommer från den offentliga sektorn och allmänheten. Men att utifrån det dra slutsatsen att det också är där som användarna finns vore förhastat; vilka som behöver hjälp med att hitta statistik säger lite om vilka de faktiska användarna är. Svårigheten att dra slutsatser är genomgående för dessa data, åtminstone med nuvarande kategorisering av frågor och frågeställare. Detta gäller särskilt för analyser av utvecklingen över tid; antalet frågor är helt enkelt för få per kategori för analyser på en detaljerad nivå. Beror en ökning i antalet frågor på ett större intresse för statistiken, eller på att den blivit svårare för användaren att tillgodogöra sig? Utifrån den tillgängliga informationen har det i många fall varit svårt att säkert säga vem en frågeställare är och troligen gömmer det sig både lantbrukare, företag och studenter i kategorin ”privatpersoner”. Även vad gäller de separata kolumnerna, om till exempel frågor från utlandet, går det inte att göra så mycket mer än att konstatera hur det ser ut. Vad gäller de utländska frågorna kan deras minskade andel bero på allt ifrån att Jordbruksverkets webbplats numera är lättare att navigera på, till att Eurostat konkurrerar om användarna, till att intresset för statistiken ökat i Sverige utan motsvarande ökning utomlands. Det är svårt att säga vilken, om någon, som är den huvudsakliga orsaken.

Dock går det att dra försiktiga slutsatser vid andra typer av analyser. Till exempel visar en jämförelse mellan antalet frågor från kommuner och antalet från länsstyrelser åtminstone att kommunerna oftare ställer frågor, men sett till respektive organisationstyps antal ställer Länsstyrelserna frågor klart oftare. Vad som än är förklaringarna till de trender som syns så finns det en ljusglimt, en positiv utveckling, värd att lyfta fram; nämligen att andelen av frågorna som är konstateranden av fel på webbplatsen eller i statistiken är mycket mindre bland frågorna från 2011 och framåt än den är i resten av frågorna.

Slutsatser av besöksiffror för webbsida och statistikdatabas

Intervjuer och sammanställningar av inkomna frågor må ge en bild av vilka ämnesområden användarna finner mest intressanta, men det är besöks- och nedladdningsstatistiken som visar svart på vitt vad som faktiskt används. Intervjusvaren och besöks- och nedladdningssiffrorna visar inte riktigt samma sak. Intervjuerna speglar inte helt alla användares åsikter. Därför är det viktigt att jämföra de resultaten med besöksstatistiken, för att få ett mer korrekt perspektiv. Att dra slutsatser av nedladdningssiffrorna för statistikdatabasens tabeller försvåras lite då den modifieras då och då; till exempel var inte alla statistikområden som finns där nu tillgängliga under 2011 när nedladdningarna räknades. Som visas i tabellen överensstämmer webbesöksstatistiken ganska bra med nedladdningarna från databasen i termer av vad som är populärast, vilket minskar sannolikheten att underlaget ger en missvisande bild. Dessutom stämmer siffrorna överlag överens med resultatet av den användarundersökning SCB lät göra, varför de borde vara än trovärdigare. Dock hade det varit lockande att dra slutsatsen att de ”vanligare” användarna hämtar sina data från publikationerna, medan de avancerade använder statistikdatabasen. Men med tanke på att båda underlagen har likartade mönster faller den teorin, så vida inte de båda användargrupperna har i stort sett samma intresseområden. Den enda anmärkningsvärda skillnaden mellan webbesöksunderlaget och det från statistikdatabasen var att området *Livsmedel* inte alls var lika populärt i databasen som bland publikationerna.

Slutsatser av telefonfrågor

De loggade frågorna som inkommit till Statistikenheten och dess medarbetare kan inte ses som mer än ett smärre bidrag till användarundersökningens underlag. Det mönster som framträder när telefonfrågorna sammanställs påminner om det från de övriga underlagen, men det här är mycket osäkrare. När medarbetarna skulle logga de frågor de fick valde de godtyckligt en vecka och flera av de som genomförde loggningen, vilket inte var alla, menade att veckan de valt inte kunde anses representativ. Även detta är ju förstås godtyckliga uppfattningar och det vore svårt att välja en ”representativ” vecka, särskilt med tanke på olika Statistiska meddelandens publiceringsdatum. För att få någorlunda säkerhet skulle loggningen behöva göras under ett år, men det var inte praktiskt genomförbart. Medarbetarna har heller inte loggat frågorna på exakt samma sätt, även om de utgått från en mall. Att de flesta frågor inte går att klassificera, att frågeställaren ofta är okänd eller att det vanligen slutar med att frågeställaren skickas vidare till en annan instans gör att de återstående resultaten än mer höljs i dunkel. Med andra ord är dess bidrag av begränsat värde, men det pekar åtminstone i någorlunda samma riktning som de andra underlagen.

Slutsatser av telefonintervjuerna

Svagheter i underlaget

Frågeformuläret var långt ifrån perfekt utformat och det visade sig i resultaten; fallen är många där frågorna inte besvarats fullständigt eller där svaren motsäger varandra. Det relativt långa formuläret anpassades inte till de olika respondenterna, istället har de uppmanats att förbise frågor som inte varit relevanta utifrån deras verksamhet. På det hela taget har det fungerat bra, även om det förstås lätt till att svarsfrekvensen är något lägre på vissa frågor. I de fall en respondent velat hoppa över en fråga har det i sig ändå kunnat användas i analysen av förekomsten av det problem frågan tar upp.

Bland de som faktiskt ställt upp på en intervju har intresset varit stort för att ge sin bild av jordbruksstatistiken och bidra till att den utvecklas. Trots det var det inte helt ovanligt att respondenterna inte hunnit eller orkat läsa igenom frågorna före intervjun och alltså varken var förberedda eller hade stämt av svaren med sina kollegor. Detta gav dock inga synbara effekter på de oförberedda respondenternas svar, de var lika benägna att kunna svara på frågorna och diskuterade samma typer av problem, om än kanske lite mindre detaljerat.

I de sammanställda svaren var det som bekant tre frågor som stod ut extra mycket på grund av att svaren inte blev som det var tänkt. Frågorna 13 och 14 var helt enkelt inte bra; oftast hade respondenterna inte förstått dem när de själva läst dem. Därför förklarades innebörden i dem vid intervjuerna, men de därpå följande spontana svaren var oftast inte relevanta alls eller så tog de upp problem som redan diskuterats i samband med andra frågor. Inga större växlar har dragits av svaren på dessa frågor. Fråga 20 var den tredje frågan där resultaten inte blev som förväntat. Det var tänkt att respondenterna skulle rangordna de fem viktigaste områdena som kunde förbättras inom jordbruksstatistiken. För den som tycker att statistiken redan är bra blir det förstås svårt. Ett sådant svarsalternativ borde ha erbjudits från början. Nu var det bara cirka 25 % av respondenterna som besvarade frågan med fem rankade alternativ. Det är frestande att dra slutsatsen att återstående 75 % inte kunde komma på fem saker att förbättra, men det går inte riktigt. Det var uppenbart under intervjuerna att många av svarsalternativen var för avancerade eller komplicerat formulerade för att alla respondenter skulle förstå vad de innebar. Även om respondenten diskuterat ett stort problem med till exempel de geografiska indelningarna på en tidigare fråga var risken stor att denne inte fann det motsvarande svaralternativet på fråga 20. Det motsatta var också allt för vanligt; i det sammanlagda resultatet framstår statistikens aktualitet som det viktigaste att förbättra. Exemplet är dock otaliga på respondenter som på fråga 17a svarat att aktualiteten visserligen kunde förbättras men att det är ett väldigt litet problem, för att sedan ranka det som det viktigaste att förbättra på fråga 20. Samtidigt har de beklagat sig över bristen på statistik på kommunnivå och hur det hämmar verksamheten kraftigt, men rankar det kanske som det femte viktigaste området att förbättra. Det är bara fyra respondenter som svarat fullständigt på frågan men inte tagit upp aktualiteten. Frågan är om detta ska tolkas som att det egentligen inte finns några stora problem med statistiken eller som att respondenterna är inkonsekventa? Troligtvis ligger det rätta svaret närmre det sistnämnda, eftersom samma mönster visat sig i vissa andra frågor. Till exempel händer det att respondenterna tar upp en uppenbar kvalitetsbrist vid svaren på någon av de tidigare frågorna. Väl vid fråga 11, som handlar om just kvaliteten, har de inget att

komma med utan lovordar den. Många av svaren som kan ifrågasättas på detta sätt kommer dock från ovana användare. Frågorna fungerade bättre på vana och avancerade användare, eftersom de ofta stött på de problem som beskrevs (till exempel med sammanvändbarhet och kvalitet), om inte kopplat till jordbruksstatistik så åtminstone i något annat sammanhang. Därmed kunde de relatera till dem och ge tillförlitliga och intressanta svar.

Trots de relativt långa och utförliga intervjuerna, med för vissa till synes snarlika frågor, bibehöll respondenterna generellt intresset. Få av dem gav intryck av att vilja stressa igenom frågorna utan gav istället utförliga svar även på de sista. För många verkar undersökningen ha ökat intresset för jordbruksstatistik och vad som kan göras med den. Flera uppgav att de besökt Jordbruksverkets statistiksida, eller till och med upptäckt statistiken, först i samband med undersökningen.

Med frågeformulärets och svarens brister avhandlade kan nu fokus riktas mot de faktiska resultaten, för det finns en hel del slutsatser att dra. Som nämnts var det flera som uttalade sitt gillande för undersökningen och att de fick komma till tals. Hur benägna respondenterna var att komma med kritik och förbättringsförslag varierade, men på det hela taget inkom en ansevärd mängd idéer till potentiella förbättringar. 103 mer eller mindre unika förbättringsförslag och 27 påpekanden om direkta brister i jordbruksstatistiken identifierades i intervju svaren. Dessa finns listade i bilaga 2: förbättringsförslag.

Marknadsföring och utbildning

Många respondenter har önskat diskutera statistikens synlighet och användarnas kunskap om vad som finns och hur den kan användas. Alla som tar upp det menar att medvetandegraden hos användarna om statistiken kan förbättras. De förslag de sedan lämnat på hur detta kan göras har två olika inriktningar. Företrädarna av den första gör gällande att mer ”reklam” bör göras för statistiken, att Jordbruksverket bör marknadsföra den och vad som kan göras med den. Exakt hur det skulle gå till gavs det få exempel på, men det är svårt att tänka sig ett sammanhang där statistiken visas upp utan att det är positivt. Bloggen ”Jordbruket i siffror” är säkerligen ett bra sätt att marknadsföra jordbruksstatistiken, så länge den får genomslag. Eftersom flera respondenter spontant berättade att de lagt märke till den och berömde den, går det nog säga att så är fallet. Ett av få förslag på hur statistiken kan synliggöras var annars att ett fåtal utvalda värden som indikerar utvecklingen i sektorn skulle kunna lyftas fram på Jordbruksverkets webbplats. En besökare skulle utöver det som redan finns på startsidan mötas av en ram innehållande till exempel de senaste arrendepriiserna, hur mjölkproduktionen förändrats den senaste månaden eller kanske nuvarande slaktgrispriser. Förmodligen finns för många olika områden inom jordbruksstatistiken för att visa den senaste indikatorn för dem alla, men poängen är att direkt visa något intresseväckande som på en nyhetssida eller liknande. Andra sätt att synliggöra statistiken kunde vara att den och vad som kan göras med den alltid nämns i relevanta utredningar och kontakter med externa användare. Frågan är dock vad som skulle vinnas på detta; uppenbarligen var det många respondenter som inte kände till jordbruksstatistikens fulla omfattning men behöver de verkligen ett visst underlag kan de rimligtvis förutsättas undersöka om det finns. Å andra sidan kanske idéerna till användningsområden inte uppstår om kunskapen om statistiken inte finns.

Den andra typen av förslag rörande hur medvetandegraden kan höjas rörde olika typer av utbildningar och kurser. I de här fallen ville respondenterna bli undervisade i vilken statistik

som finns, vad den kan användas till och hur de då skulle göra, eftersom de uppfattade sina egna kunskaper som för dåliga. Undervisningen kunde bedrivas i form av fristående kurser eller, för Länsstyrelsernas del, i samband med eventuella diskussionsmöten om jordbruksstatistiken. Andra föreslog att det skulle finnas guider på Jordbruksverkets webbplats med både lotsningar och förklaringar till statistiken. Dessa guider kunde vara av grundläggande karaktär och demonstrera till exempel hur databasen används, eller mer avancerade och beskriva olika analysmetoder. Att Jordbruksverket tillhandahåller guider för hur data hämtas från statistikdatabasen förefaller rimligt, men det kan ifrågasättas om det är verkets uppgift att förse användarna med nödvändiga analysmetoder. Bedömt utifrån vad respondenterna berättat om sina statistikkällor och vad de använder statistiken till förser alla organisationstyper både varandra och allmänheten med statistik; ingen kategori kan klassas som enbart ”slutanvändare”. Ett typexempel på detta var LRF:s förbund i Västra Götaland, som vid flera tillfällen tillhandahållit media och föreläsare statistik som de i sin tur hämtat från Jordbruksverket. Följaktligen borde samhällsnyttan av en ökad medvetandegrad hos användarna om vilken jordbruksstatistik som finns vara betydligt högre än om de bara använde den för eget bruk. Chansen att de i sin tur kan hjälpa andra parter på ett effektivt sätt borde bli större om de fick bättre kunskaper om vilka data som finns.

I SCB:s användarstudie, med något annorlunda inriktning, fann de att åtminstone vissa statistikdelar skulle behöva synliggöras mer. Förutom att organisera jordbruksstatistiken under mer logiska rubriker på sin egen webbplats föreslår de även att webpubliceringsformatets fördelar ska utnyttjas mer, att publikationerna görs mer lättlästa med hjälp av färgsättning och grafisk design.² Detta vore kanske möjligt även för Jordbruksverket att göra. Dock fyller redan bloggen, Jordbruket i siffror åtminstone delvis den nischen så behovet förefaller inte lika stort.

Databasen

Utöver guider till databasen efterfrågades även förbättringar av dess funktion. Ett förslag som framfördes flera gånger var att en sökmotor skulle kunna adderas till databasen. Genom den ville respondenterna kunna söka på vissa ord, till exempel ”antal slaktade”, och då i resultatet få upp all statistik som har med det att göra. Andra ville att databasen skulle ha tydligare information, t.ex. att det på varje sida är angivet vilken enhet som data redovisas i. Det var också många som ville att databasen skulle utökas med statistik från olika områden, dels sådana som Jordbruksverket redan är ansvarigt för, dels andra områden som till exempel olika miljörelaterade data. En anledning som flera respondenter nämnde till att de ville se mer statistik i Jordbruksverkets databas var att de uppskattar enkelheten i den. I jämförelse med SCB:s onlinedatabas upplevdes den som mycket lätt och användarvänlig. Detta är förmodligen något att ta fasta på. Att lägga till en sökmotor och mer information av olika slag kanske inte skulle göra databasen svårare att använda i praktiken, men det skulle göra det aningen svårare att överblicka den och dess funktioner. Det var inte helt ovanligt att respondenter beskrev det som att de ville ha så få alternativ som möjligt, både i webbplatsens menyer och i databasen. Med tanke på att relativt många också tyckte sig behöva en guide till databasen, kanske det inte vore önskvärt att göra den mer komplicerad. En av respondenterna berättade att de hellre köper data billigt och enkelt från UC än hämtar den gratis från SCB, eftersom de upplever SCB:s databas som för komplicerad och tidsödande. Om inte

² SCB (2012):

användarvänligheten tas i beaktande vid eventuella modifieringar av Jordbruksverkets statistikdatabas finns alltså risken att den skrämmer bort åtminstone vissa användare.

Landsbygdsstatistik

När användarna fick möjlighet att efterfråga mer statistik inom valfritt område handlade den största andelen av svaren om data som kan kategoriseras som landsbygdsstatistik, särskilt inom företagarmrådet. Det rörde sig om statistik som beskriver företagens inriktningar och situation, vad jordbrukarna gör mer än just det som räknas som jordbruk. Respondenterna ville ha data med vilken sambanden mellan företagsutveckling och regional tillväxt kan undersökas, särskilt för landsbygden. Att sådan statistik efterfrågas av Jordbruksverket visar det rimliga i Jordbruksverkets pågående process för att bli en landsbygdsmyndighet i allmänhet och stödjer den kommande satsningen på landsbygdsstatistik i synnerhet.

Geografiska indelningar

Tillfredsställelsen med Statistikenheten och jordbruksstatistiken må vara god, men detsamma kan inte sägas om utbudet av statistik. Undersökningens resultat visar inte bara att länsuppdelningen är oerhört viktig för vissa användarkategorier; den är också i sig otillräcklig. Användningen av jordbruksstatistiken tenderar att fordra data på en allt mer detaljerad nivå. Både kommuner, länsstyrelser och LRF:s regionförbund verkar behöva all statistik på kommunnivå, gärna ännu mer detaljerat, för att kunna bedriva sin statistikverksamhet på ett tillfredsställande sätt. En genomgång av Jordbruksverkets publikationer visar att det idag bara är knappt 6 % av de jordbruksstatistiska variablerna som finns på kommunnivå, uteslutande inom områdena *Arealer* och *Husdjur*. Att kommunerna vill ha statistik på kommunnivå är kanske inte så konstigt, men varför vill länen och LRF:s regionförbund det? Under intervjuerna gavs många exempel och de kan sammanfattas med att förhållandena kan variera kraftigt inom länen, i många fall även inom kommunerna. Statistik över ett genomsnitt eller totalt värde för ett län säger ingenting om var någonting finns och det är egentligen det de flesta parter vill veta. Det behöver inte alltid vara exakt utan bara indikationer på i vilka områden produktion sker eller hur åldersfördelningen ser ut i indikativa områden kan räcka för en del. Men många efterfrågar punktdata i GIS-format. Med sådan mikrodata skulle lager kunna skapas som kan kombineras för att tillmötesgå alla respondenternas behov och besvara alla deras frågor. Sekretessreglerna hindrar naturligtvis att respondenterna skulle få tillgång till sådana data, men även om vi bortser från det problemet skulle framtagandet av sådan statistik medföra en enorm uppgiftslämnarbörda; alla måste rapportera in allt.

Då framstår mer statistik på kommunnivå som en rimligare lösning, även om kanske inte heller det är realistiskt när frågan är om till och med länsnivån går att upprätthålla. I den bästa av världar skulle behovet av kommunbaserad data förstås kunna tillgodoses, men i den verkliga kan alternativet vara värt att överväga. Det finns respondenter både inom Länsstyrelserna och LRF som har släppt funderingarna kring mer detaljerad data; det finns inte och därför fokuserar de på annat. Uppenbarligen klarar de sig ändå.

Kommunernas statistikanvändning

Det är många respondenter som vill ha mer statistik på kommunnivå, men de som torde lida mest av bristen på det måste vara kommunerna. De som försöker och behöver använda jordbruksstatistik står förstås ganska handfallna utan data för sin egen kommun och kan bara göra gissningar utifrån statistik för sitt eget län. Men bland kommunerna i urvalet var det trots

allt bara fem av 21 som hade sådana ambitioner. Övriga 16 använde sig inte av jordbruksstatistik över huvud taget, vad de visste. Här blir det en fråga om vad som kom först, hönan eller ägget. Finns så lite statistik på kommunnivå för att få kommuner behöver den? Eller använder så få kommuner jordbruksstatistik för att det de behöver inte finns? Tyvärr pekar intervjujvaren i båda riktningarna och frågan kan inte besvaras utifrån dem. Att kommunerna framtogs ansvaret för djurskyddskontrollerna och därtill hörande statistik berodde bland annat på att många av dem misslyckades med att upprätta de nödvändiga registren och utföra kontrollerna med den kvalitet som föreskrifterna krävde.³ Alltså har vissa kommuner framtogs den statistik många av dem efterfrågar, men det fanns också många kommuner som aldrig hade den.

En ytterligare komplicerande faktor är att många av de övriga respondenterna vill ha Jordbruksverkets basstatistik på kommunnivå, men det är inte nödvändigtvis den statistiken kommunerna avser. De vill nämligen också ha tillgång till sekretessbelagd, individbaserad data; sådan de hade förut men som Länsstyrelserna nu har tagit över. I viss mån skulle de kunna köpa det de behöver från Länsstyrelserna eller SCB, men de verkar känna ett motstånd mot att betala för någonting de tidigare ”ägde”. Andra delar av statistiken de skulle behöva, som till exempel den som finns i det Centrala nötkreatursregistret, CDB, kan de inte få tillgång till alls. Statistik på kommunnivå är mycket viktigt för många användargrupper, men det är inte nödvändigtvis kommunernas situation som skulle förbättras mest av att mer sådan statistik togs fram.

Nuvarande jordbruksstatistik är helt enkelt inte anpassad för kommunernas behov och egentligen gäller det nog inte bara jordbruksområdet. Den respondent som företrädde LRF i Västra Götaland och Värmland uttryckte detta på ett träffande sätt; kommunerna ska fatta beslut i allt fler frågor men det statistiska underlaget fattas dem. Besluten decentraliseras, men uppgiftslämnarbyrån skall minskas vilket reducerar möjligheterna att ta fram detaljerad statistik. Dessa två tendenser kan inte koexistera smärtfritt.

³ SOU 2011:75

6: Sammanfattning

Resultaten av en sådan här undersökning låter sig inte sammanfattas så lätt. Baserat främst på telefonintervjuerna kan det nog trots allt konstateras att Jordbruksverkets statistik är viktig för flera nationella grupperingar av användare med koppling till Jordbrukssektorn. På det hela taget är användarna nöjda med statistiken och den service de får från Statistikenheten, men det finns utrymme för förbättringar. Lyckligtvis är inga av bristerna akuta.

Intervjuundersökningens underlag blev bitvis tunt på grund av få deltagande respondenter inom vissa användarkategorier, vilket försvagar resultatets slagkraft något. Även motsägelsefulla mönster i svaren bidrar till detta. Som exempel kan nämnas att mer data på kommunnivå framställs som väldigt viktigt att få i ena stunden, men i nästa är det viktigare att förbättra statistikens aktualitet, trots att den enligt utsago inte utgör något stort problem. De övriga delarna av användarundersökningen, främst besöks- och nedladdningsstatistiken, ger ingen komplex bild av användningen, men bilden är desto konkretare och överensstämmer dessutom någorlunda med motsvarande användarundersökning genomförd av SCB.

All statistik används. Vissa ämnesområden används mer än andra, men även de med den minsta användningen är det åtminstone några som intresserar sig för. Med andra ord är det inget ämnesområde som kan pekats ut som överflödigt. Däremot kan det vara en god idé att se över hur viss statistik, som till exempel EAA-kalkylerna, presenteras. Kanske skulle det gå att göra något mer med dem som fler skulle ha nytta av? Basstatistik, såsom *Arealer, Priser och prisindex, Husdjur* och *Animalieproduktion*, verkar vara den som används mest och av flest. Även ämnesområdet *Livsmedel* tycks väldigt populärt, trots att bara någon enstaka respondent upptäckte att det inte inkluderats i intervjudelen av undersökningen. Ett steg ovanför ämnesområdena befinner sig den *Jordbruksstatistiska årsboken*, som tycks vara uppskattad av många. Besöksstatistiken visar att online-versionen är mycket populär och intervjuerna avslöjade att många användare även har den tryckta versionen. Telefonintervjuerna avslöjade också att många användare sprider statistiken vidare till varandra, till jordbrukare och till allmänheten. Med andra ord är de användningsmönster Jordbruksverket kan se något av toppen på isberget.

I intervjuundersökningen gavs respondenterna möjlighet att lämna förbättringsförslag. Intresset för detta varierade, men ett flertal förslag lämnades trots allt. Generellt var respondenterna ganska realistiska i sina förslag; de var medvetna om vilken slags statistik som kan tas fram och att allt har ett pris. De märkte snabbt själva när de började rada upp förslag som påminde om en önskelista. Alla unika förslag listas i bilaga nummer 2: förbättringsförslag. När respondenterna själva fick prioritera olika förbättringsområden rankades statistikens aktualitet och tillgänglighet högst. Samtidigt var det få som sade sig ha några egentliga problem av det slaget med statistiken. Däremot verkade problemen vara relativt stora med avsaknaden av statistik på tillräckligt detaljerade geografiska nivåer. Behovet av data inom många ämnesområden på kommunnivå eller ännu lägre tycktes i det närmaste massivt, trots att det totalt sett bara kom på tredje plats på prioriteringslistan. Men i termer av hur det uttryckts är det det överlägset starkaste budskapet från respondenterna. En större geografisk precision, eller högre upplösning, i data medför dock en större uppgiftslämnarbörda, vilket skulle gå stick i stäv med den önskade utvecklingen. Faktum är dock att uppgiftslämnarbördan och användarbehoven står i konflikt här. Det är knappast troligt att vare sig uppgiftslämnare eller statistikanvändare skulle vara helt nöjda oavsett hur

liten eller stor bördan är, men av intervjuvärderna att döma tycks balansen förskjuten till uppgiftslämnarnas fördel; statistikanvändarna kan i flera fall inte klara av sina uppdrag utan mer detaljerad data. Men påminnas bör om att uppgiftslämnarna inte getts möjlighet att komma till tals i denna fråga, eller överhuvudtaget i samband med användarundersökningen.

Som tidigare beskrivits kretsade många av förbättringsförslagen kring att Jordbruksverket ska utbilda och marknadsföra mer kring jordbruksstatistiken. Det kanske rimligaste förslaget är att göra eftersökt statistik mer lättillgänglig, till exempel med hjälp av en sammanfattande broschyr med basstatistik eller vissa basvariabler som presenteras direkt på webbplatsen och uppdateras ofta. Dessa och de förslag och möjligheter som tidigare nämnts är inte omöjliga att genomföra. Frågan är snarare om det vore värt det och om det vore önskvärt? Till skillnad från om behoven av högre geografisk upplösning i statistiken ger användarundersökningen få ledtrådar om detta och rapporten står utan förslag och rekommendationer i frågan. Jordbruksverkets statistikdatabas var också föremål för en hel del synpunkter. De flesta kritiker uppskattade den som helhet, men menade att den behöver innehålla tydligare information om vad som visas, samt att den kan utökas med fler ämnesområden och tabeller. Samtidigt är dess styrka att den är relativt lättöverskådlig. Utökas den vore det lätt hänt att den blir mer lik SCB:s motsvarighet, vilken ett flertal ansåg vara svåröverskådlig i jämförelse. Relativ enkelhet till trots var det också som bekant ganska många respondenter som ansåg sig behöva utbildning för att kunna använda databasen även i sin nuvarande form, så eventuella förändringar bör genomföras med försiktighet.

Utöver förbättringsförslagen framkom även problemområden av en annan typ, som ligger utanför Statistikenhetens direkta ansvarsområde. Många av respondenterna i intervjuundersökningen beklagade sig över att statistiken i databasen och den i DAWA inte överensstämmer. Oavsett vad skälen är, skilda definitioner, metoder eller uppdateringstillfällen, är resultatet att användarna blir skeptiska till båda statistikkällorna och det kan vara bra att komma till rätta med. Antingen kan det göras genom att korrigera olikheterna, om det är lätt gjort, eller genom någon typ av informationskampanj för att minska okunskapen om vad som skiljer databaserna åt. Ännu längre från Statistikenhetens ansvarsområde ligger kommunernas problem kring jordbruksstatistiken. Det begränsade underlaget för denna användarundersökning indikerar att deras statistiktillgång inte motsvarar deras behov och att berörda parter förbittrats över detta och sättet de "berövades" "sin" statistik på. Som sagt har det ingen direkt koppling till Jordbruksverkets verksamhet, men det är en situation som är värd att känna till.

För att avsluta rapporten i glada ordalag är det positivt att så många av respondenterna efterfrågade landsbygdsstatistik från Jordbruksverket. Utvecklingen mot att bli en landsbygdsmyndighet bör alltså ha visst stöd bland jordbrukssektorns aktörer och kunna ses som en förändring i rätt riktning. Jordbruksverket tycks dessutom ha gott anseende som statistikkälla, vilket borgar för att en framtida publicering av landsbygdsstatistik kommer att mottas väl.

Referenser

SOU 2011:75 : “*Ny Djurskyddslag*” (sidan 361)

Landsbygdsdepartementet, Regeringen. 2011

<http://www.regeringen.se/sb/d/14129/a/181371>

SCB (2012): “*Kartläggning av användarbehoven – Slutrapport till Jordbruksverket*”

Statistiska centralbyrån. 2012

Bilaga 1: Frågematerialet

Hur kan vi underlätta din användning av jordbruksstatistiken?

Bakgrund

Jordbruksverket är en av Sveriges statistikansvariga myndigheter. Vi producerar och publicerar statistik inom ett antal områden, enligt tabellen nedan. EU-kommissionen är en stor användare, men även inom landet finns ett stort antal användare i både offentlig och privat sektor, liksom bland privatpersoner. Det är viktigt att statistiken motsvarar behoven hos dessa användare och det är därför som Jordbruksverkets statistikenhet nu genomför en användarundersökning.

Jordbruksstatistiken fördelas på nedanstående områden*		
Animalieproduktion	Arealer	Djurhälsa
Företag och företagare	Husdjur	Jordbrukets ekonomi
Priser och prisindex	Sysselsättning	Trädgårdssektorn
Vattenbruk	Vegetabilieproduktion	

*Dessutom sammanställs statistiken från alla ovanstående områden i publikationen "Jordbruksstatistisk årsbok"

Syftet med undersökningen/intervjuerna

Som del av användarundersökningen kontaktar vi de förmodade användarna av statistiken för att samla in information om vilka data ni använder och varför. Vi är även intresserade av synpunkter ni kan tänkas ha; med hjälp av dem hoppas vi kunna förbättra statistikprodukterna så att de så långt som möjligt uppfyller era behov. Är det något som inte fungerar vill vi veta det så att vi kan lösa problemet, likaså om det är något som kan förbättras.

Varför frågar vi dig?

Användarundersökningen kommer att baseras på data insamlad med flera olika metoder, varav en är telefonintervjuer med användare inom olika organisationer. Vi tror att du, tack vare din befattning, har en god uppfattning om hur ni använder jordbruksstatistiken i din organisation och vi hoppas att du kan förmedla den och era synpunkter genom en telefonintervju.

Intervjuernas upplägg och redovisning av svar

Vi önskar ringa dig någon gång under maj månad och genomföra intervjun; den tar ungefär 20 minuter i anspråk. De frågor vi vill ställa bifogas längre ned i detta dokument så att du kan förbereda dig. Det går bra att ändra den överenskomna tiden, ifall det skulle behövas. Svaren kommer att användas i framtagandet av rapporten "Nationella behov av svensk jordbruksstatistik", där de även kan komma att redovisas. Alla respondenter kommer att beredas möjlighet att ta del av rapporten och komma med synpunkter innan den publiceras.

Bättre statistik med användarmedverkan

Era åsikter är viktiga för oss, det finns ingen som är bättre kvalificerad att berätta hur vår statistik kan förbättras. Med Er hjälp kan vi tillhandahålla rätt statistik på ett effektivt sätt!

Frågor som kommer att ställas under telefonintervjun

Med jordbruksstatistik menas i detta formulär statistik som berör jordbruk, trädgårdsproduktion och vattenbruk. Om inget annat anges står du fri att besvara frågorna så som du finner lämpligast. När du formulerar dina svar önskar vi att du om möjligt utgår från hur din organisation använt jordbruksstatistiken de senaste tolv månaderna. Under varje fråga finns ett kommentarsfält ifall du vill ta upp någonting som berör frågan men som inte riktigt passar in i svaret.

Användningen av jordbruksstatistik inom Er organisation

1: Hur ofta använder Ni jordbruksstatistik i organisationens arbete?

Kommentar:.....
.....

2: Var hittar Ni den jordbruksstatistik Ni behöver inom organisationen? Källor kan vara till exempel databaser, webbplatser, telefon- eller mailkontakter.

Kommentar:.....
.....

3: Vilka av nedanstående områden använder ni oftast jordbruksstatistik ifrån? Rangordna de fem vanligaste med siffrorna 1 till 5, där 1 är det vanligaste området.

Område	Rangordning
A: Företag och företagare	
B: Arealer	
C: Husdjur	
D: Sysselsättning	
E: Animalieproduktion	
F: Trädgårdssektorn	
G: Jordbrukets ekonomi	
H: Priser och prisindex	
I: Djurhälsa	
J: Vattenbruk	
K: Vegetabilieproduktion	

Kommentar:.....
.....

4: Vilka typer av variabler i jordbruksstatistiken är det Ni oftast är intresserade av och använder? Några exempel på variabler är ”antal djur”, ”skörd av spannmål”, ”konsumtion av odlade bär per capita” samt ”A-index” och andra prisindex.

Kommentar:.....
.....

5: Jordbruksstatistiken presenteras ofta med hjälp av ett flertal olika indelningar och nivåer. De vanligaste är riksnivå, länsnivå, riksområden, NUTS II-områden, stödområden, produktionsområden, och skördeområden bland de geografiska indelningarna. Storlek på åker- eller jordbruksmarken, företagsform, driftsinriktning, besättningsstorlek och brukningsform är vanliga när företag är inblandade. Andra vanligt förekommande indelningar är typ av gröda eller djur samt ålder, kön och anställningsform i samband med sysselsättningsstatistik.

Vilka av de indelningar som finns för närvarande är din organisation mest intresserad av?

Kommentar:.....
.....

6: Vilken av nedanstående kategorier av jordbruksstatistik är Ni främst intresserade av att hämta?

A: Den senaste statistiken, som beskriver nuläget

B: Äldre statistik, för längre tidsserier och trender

C: Både den senaste och den äldre statistiken

Kommentar:.....
.....

7: Till vad använder Ni jordbruksstatistiken Ni hämtat?

Kommentar:.....
.....

Eventuella problem med jordbruksstatistiken och användningen av den

8: Har Ni upplevt några svårigheter med att hitta den jordbruksstatistik Er organisation behöver?

Kommentar:.....
.....

9: Har bristfälliga definitioner av värden, variabler och liknande orsakat problem i Er användning av jordbruksstatistiken? I så fall, vilka definitioner?

Kommentar:.....
.....

10: Händer det att Ni upplever problem med sam användbarheten hos jordbruksstatistiken gentemot annan statistik?

Kommentar:.....
.....

11: Hur uppfattar Ni kvaliteten i jordbruksstatistiken i övrigt? Har Ni noterat några brister?

Kommentar:.....
.....

12: Har Ni stött på andra typer av problem som försvårat Er användning av jordbruksstatistiken? I så fall, vilka?

Kommentar:.....
.....

13: Publiceras jordbruksstatistik om Era intresseområden som Ni inte har användning för? Vad är skälet, om så är fallet?

Kommentar:.....
.....

14: Är det något Ni skulle vilja använda jordbruksstatistiken till, men som av ett eller annat skäl inte är möjligt. I så fall vad, och varför?

Kommentar:.....
.....

Önskemål och förbättringsförslag rörande jordbruksstatistiken

15a: Förutom aggregerat på riksnivå är länsnivå den vanligaste geografiska indelningen av jordbruksstatistiken. Har Ni nytta av statistik på länsnivå? Finns det andra geografiska indelningar ni skulle behöva eller ha nytta av?

Kommentar:.....
.....

15b: Även andra typer av uppdelningar används i presentationen av jordbruksstatistiken, till exempel kan den i vissa fall redovisas efter driftsriktning, företagsform eller åldersgrupp och könsfördelning hos anställda. Har Ni sett något behov av andra uppdelningar eller kanske justeringar av de befintliga? I så fall vilka?

Kommentar:.....
.....

16: I den nuvarande jordbruksstatistiken finns ett stort antal variabler, till exempel ”antal sysselsatta inom trädgårdsnäringen” eller ”totalskörden av åkerböror i ton”. Men trots sitt antal behöver de inte vara heltäckande. Har Ni märkt att Ni skulle ha nytta av andra variabler, eller kanske större detaljnivå i de befintliga?

Kommentar:.....
.....

17a: Mellan det att en tidsperiod, som exempelvis ett kvartal, tagit slut och att statistiken för den publiceras kommer det alltid att finnas en fördröjning. Skulle jordbruksstatistiken bli mer användbar för Er om denna fördröjning minskade?

Kommentar:.....
.....

17b: Skulle jordbruksstatistiken bli mer användbar för Er om den publicerades med tätare intervaller, exempelvis varje kvartal istället för en gång per år? Om ja, vilken statistik avser ni främst?

Kommentar:.....
.....

18: Har du eller din organisation några synpunkter på hur den population som används i jordbruksstatistiken avgränsas? Finns något statistikområde där ni tycker att de behöver ändras?

Kommentar:.....
.....

19: Skulle något kunna göras, som inte redan tagits upp, för att förbättra jordbruksstatistikens tillgänglighet för Er?

Kommentar:.....
.....

20: Vilka av nedanstående egenskaper hos jordbruksstatistiken skulle ni helst se förbättringar inom? Rangordna om möjligt de fem viktigaste med siffrorna 1-5, där "1" = mest viktigt.

Förbättringsområde	Prioritet
A: Aktualitet (tidsfördröjningen innan publicering)	
B: Publiceringsfrekvensen	
C: Statistikens precision	
D: Statistikens tillgänglighet	
E: Statistikens sammanvändbarhet med annan statistik	
F: Variablernas definitioner	
G: Variablernas detaljnivå och innehåll	
H: Variablernas relevans	
I: Indelningar i presentationen	
J: Avgränsningsvärden för undersökningspopulationerna	

Kommentar:.....
.....

21: Är det någonting inom jordbruksstatistiken Ni vill lyfta fram som särskilt bra, som absolut inte får ändras?

Kommentar:.....
.....

22: Finns något område inom jordbruksstatistiken där Ni skulle önska mer statistik? I så fall vilket/vilka?

Kommentar:.....
.....

23: Hur ser Ni på Er framtida statistikanvändning? Vilken utveckling räknar Ni med? Hur kan jordbruksstatistiken anpassas för att möta Era framtida behov?

Kommentar:.....
.....

24: Övriga kommentarer och synpunkter?

Tack för Er medverkan!

Bilaga 2: förbättringsförslag

Följande förslag på förbättringar och påpekanden om brister gjordes under telefonintervjuerna. Dubletter eller snarlika förslag är inte redovisade. Ingen hänsyn har tagits till om förbättringsförslagen är logiska eller realistiska, ej heller till huruvida påpekanden om brister är befogade.

Förbättringsförslag	
Nr	Förbättringsförslag
Allmänt	
1	Alla definitioner behöver förtydligas, i nuläget svårbegripliga för de icke insatta.
2	Variabler med löpande medelvärden behövs, underlaget är för litet för vissa län för att årlig statistik ska kunna tolkas med säkerhet.
3	Osäker statistik behöver markeras som just sådan. Respondenten vet att statistiken för eget län är osäker på grund av för litet underlag, men ser att andra användare brukar den som om den vore säker pga okunskap.
4	Respondenten önskar att statistik publicerades redo för GIS-användning, då de själva saknar kapacitet att bearbeta statistiken för sådant.
5	Många respondenter vill att mer statistik ska vara uppdelad på driftsinriktning, kön och ålder och att säkrare rådata för dessa indelningar ska samlas in.
6	Indelningar efter etnicitet behövs på diverse områden, då länsstyrelserna ibland ombeds undersöka integrationsfrågor. Önskas av många. Jordbruksstatistiken anses ligga efter.
7	Fler variabler med kopplingar till ekologisk drift önskas inom alla relevanta områden.
8	Respondenten önskar statistik som visar de gröna näringarnas betydelse för samhällsnyttan på kommunal nivå.
9	Statistik på "vissa" områden skulle behöva komma ut oftare, gärna per kvartal, för att insatsers effekter på ska kunna analyseras med trender.
10	Ingen undersökning borde göras mer sällan än årligen. De stora undersökningarna borde slutföras snabbare.
11	All statistik borde tillgängliggöras i kartform.
12	Stödbeloppen i olika stöd är mycket intressanta och skulle behöva publiceras tidigare.
13	Lite väl snällt att ha 2ha som gräns för vad som räknas som lantbruksföretag, ytterst få av dem är förmodligen det, särskilt om man jämför med arbetsbehoven. Skulle vilja se mer särredovisning här. Som det är nu snedvrider det bilden och ger ett felaktigt intryck av att det svenska lantbruket i många fall är småskaligt.
14	Möjligheterna till GIS-användning av statistiken behöver förbättras, SCB erbjuder redan sådana möjligheter.
15	Näringslivets statistik är helt annorlunda, de använder andra snitt och definitioner. Jordbruksstatistiken bör anpassas till den, för att möjliggöra sam användning.
16	En ny slags DAWA-rapport med skulle behövas, som visar "allt" som går att få på ett län eller en kommun.
17	Metadata i DAWA behöver förbättras.

18	All statistik bör ha koordinater för GIS-användning.
19	Respondenten vill att det tillsammans med populationsavgränsningarna ska redovisas vilka och hur många som exkluderas i undersökningar.
20	Statistiken skulle rent allmänt kunna ha bättre, intressantare presentationer.
21	Respondenten skulle vilja att ett nyhetsbrev fanns, som det gick att prenumerera på. (Denne tipsades om bloggen)
22	Eurostats data är svårtillgänglig, där finns stor förbättringspotential. Kanske skulle Jordbruksverket på sin hemsida kunna ha en samling med länkar till Eurostats jordbruksstatistik.
23	Statistik behövs som visar utvecklingen i anslag till forskning och utveckling, till exempel inom livsmedelssektorn.
24	Det vore bra med lättöverskådlig data som snabbt och lätt visar utvecklingen, enkel statistik med indikatorer och diagram som visas direkt på hemsidan.
25	Bönderna är alltid säkra på att allt är bättre utomlands. För att undersöka det korrekta i detta skulle statistik behövas som möjliggör produktivitetjämförelser mellan Sverige och övriga EU-länder. I normala fall brukar skillnaderna vara större inom länder än mellan länder men detta tror inte bönderna på om det inte kan visas. Indexvärden för produktiviteten i Sverige och andra länder behövs!
26	Statistiken kommer behöva anpassas så att man med den kan mäta uppfyllelsen av miljömål. Men detta får inte ske på bekostnad av äldre variabler, bara om det är möjligt att lägga till nya.
27	Jordbruksverket skulle behöva ha omvärldsbevakning så att nya statistikbehov upptäcks i förväg och kan tillgodoses i tid.
28	Respondenten önskar god upplösning i rådata för att själv kunna skraddarsy sina uttag och göra kartor.
29	Mer GIS-baserad data behövs till planering, var finns allt? Data behövs för ytanvändning och användning av bekämpningsmedel. Vill även kunna beräkna kväveläckage.
30	Angående skyddsområden för vattentäkter: Olika län och kommuner bedömer detta väldigt olika, vad gäller hur mycket gödsel och kemikalieanvändning som går att tolerera inom ett vattentäktområde. Gränsvärdena borde vara enhetliga över landet men så är absolut inte fallet. Jordbruksverket borde styra upp detta.
31	Respondenten önskar en rapportgenerator så att denne slipper ha kontakt med statistikenheten.
32	Övergödning och klimatpåverkan är viktiga frågor som har mycket med jordbruket att göra. Jordbruksverket borde ha länkar till sådan information lättillgänglig.
Animalieproduktion	
33	Aggregerade siffror för hela mjölksektorn skulle behövas, i nuvarande form är den för uppdelad på olika typer av kor och annat i alla typer av redovisningar.
34	Högre upplösning behövs i statistiken över mjölkproduktionen. Antalet djur och arealer behöver kunna kopplas till produktionsnivåerna, på kommunnivå.
35	Nötdjursstatistiken skulle kunna delas upp mer, bevisligen går det. (?)
36	Animalieproduktion skulle behöva publiceras snabbare, enligt ett flertal.

37	Mer data om mjölkproduktionen önskas, respondenten vill se svensk mjölks månatliga statistik inlyft.
Arealer	
38	Fäbodsbetet bör inte räknas med i "betesmarker" den arealen är fiktiv och kommer från stödansökningarna
39	Fördelas arealerna på de län där jordbrukarna är skrivna eller de län där de faktiskt finns rent fysiskt? Definitionen behöver förbättras och förtydligas.
40	Totala konventionella arealer borde finnas på kommunnivå. Arealerna för ekologisk produktion gör det, men då det inte går att jämföra med de konventionella fyller statistiken inget syfte.
41	Avgränsningsvärdena borde redovisas tydligare i publikationerna och antalet och storleken på de arealer som faller utanför bör redovisas.
42	Avgränsningar bör inte göras i arealundersökningarna, för många småbruk faller bort i vissa kommuner. Dessutom kan även små odlare göra stor skillnad inom frukt och grönt.
43	Statistiken borde kunna kopplas till blockdatabasen.
44	Respondenten vill se utökad arealstatistik; hur den fördelar sig mellan betesmark och jordbruksmark på kommunnivå. Vilka arealer betesmark som får miljöersättning på kommunnivå, samt särskilda värden på kommunnivå.
45	Mer om statistik om ekologisk odling, odling av vall och våtmarker önskas på kommunnivå.
Databasen	
46	En sökfunktion behövs i databasen.
47	Databasen skulle behöva vara lika lätt att använda som årsboken.
48	Databasen skulle kunna utvecklas så att den innehåller mer data.
49	Data om stödformer och betalningar, som finns i årsboken, borde finnas i databasen också.
50	En sökmotor skulle behövas som kan koppla ihop publikationer med databasen. Även så att tabeller i databasen kopplas direkt till relevanta publikationer.
51	Det borde vara möjligt att få ut obehandlad rådata ur databasen, vill inte ha de färdiga tabellerna.
Företag och företagare	
52	Enskilda firmor står alltid på en enda person, oftast mannen i ett förhållande. Det skulle behövas statistik som visar när firmorna egentligen är samägda. Bristen gör att det blir svårt att bedöma det verkliga antalet kvinnliga företagare.
53	Mer data behövs på samägandeområdet.
54	Statistik skulle behövas över ALLA gröna näringsgrenar. Det stora finns, men många små verkar saknas; t ex strutsuppfödning.
55	Mer statistik om yngre och tätare intervaller för åldersuppdelningen i befintlig data skulle behövas, för att generationsskiften ska kunna följas.
56	Det skulle behövas data för nystartade företag, det är en uppdelning som är nödvändig.
57	Respondenten vill se vilka Trädgårdsföretag som finns på regional nivå.

58	Respondenten har behov av att följa upp lönsamheten för nya företagskategorier, t.ex. stora företag, bolag och företag med omfattande sidoverksamheter. Skulle därför vilja se sådana indelningar.
59	Flera respondenter önskar helt enkelt mer statistik på området.
60	Förtydligande behövs att det är i den här statistiken data finns om vad företagen ägnar sig åt i huvudsak när det gäller djurhållning och att det inte finns i husdjursstatistiken. Kanske ett förtydligande i tabellhuvudena skulle räcka?
Geografiska indelningar	
61	Odlingsområdena behöver definieras om. I nuläget befinner sig t ex Jämtland i samma odlingsområde som Norrlandskusten, trots att förutsättningarna är helt olika.
62	På kommunnivå skulle företag med husdjur behövas. Företag och husdjur finns separat, men går ej att kombinera.
63	Indelningen kust-inland som finns i LB-programmet skulle behövas i statistiken.
64	Kompensationsbidragsområden är en geografisk indelning som skulle behövas.
65	Respondenten menar att den skulle ha nytta av att se all statistik på en mer detaljerad nivå, rent geografiskt.
Gränssnitt	
66	Det vore smidigt om tabeller från SM kunde klistras in i andra dokument utan att det blir oordning på siffrorna. Just nu går det inte, vilket är mycket frustrerande för respondenten.
67	Kompatibilitetsproblem tycks uppstå när data ska visas i Excelformat. Kan behöva undersökas.
Husdjur	
68	Respondenten skulle vilja ha statistik på antal djur per lantbrukare, till trendanalys.
69	Mer statistik behövs på hästområdet.
70	Alla hästägare måste räknas, inte bara de som är lantbrukare. Arealer bör inte spela in.
71	Respondenten vill se mer statistik om djurskydd. Behöver bättre data över antalet sällskapsdjur.
72	Bättre data behövs över antalet sällskapsdjur.
73	Djuren delas inte in enligt ålder på samma sätt i statistiken som i stödsystemen. Det är svårt att jämföra djurenheter med individer, definitionerna behöver ändras för att möjliggöra sam användning.
74	Häststatistiken behöver utökas med användningen av foder, hur många som rider och antalet hästar.
75	Förtydligande behövs om att det är i Husdjursstatistiken data finns om det totala antalet av en viss sorts djur hos ett företag, men inte vad företaget ägnar sig åt i huvudsak. Kanske ett förtydligande i tabellhuvudet skulle vara bra.
Jordbrukets ekonomi	
76	Statistiken behöver publiceras oftare.
77	Statistik över blommor som inkomstkällor önskas.
78	Statistik över utbetalningar önskas på kommunnivå.
Jordbruksverket hemsida	
79	Hemsidan är bra, men den skulle kunna förbättras för förstagångsanvändaren och bli

	tydligare. En sökmotor vore bra att ha. (Eftersom en sådan redan finns avsågs förmodligen en sökmotor för statistiken)
80	Respondenten önskade möjlighet att prenumerera på statistiska meddelanden. (Hon upplystes om att möjligheten redan finns och guidades till prenumerationsformuläret.)
81	Indelningen i kategorier på hemsidan får inte bli mer komplicerad, respondenten vill inte tvingas välja och navigera så mycket för att hitta rätt.
Landsbygdsstatistik	
82	Mer om kombinationsverksamheter, jordbrukare som även är skogsbrukare.
83	Landsbygdsföretag med häst behövs det statistik på.
84	Data om verksamheter i kombination med jordbruk behövs, såsom turism, bioenergi, matförädling, småskaliga slakterier. Detta fanns i viss utsträckning redan, men respondenten önskar att det samlades hos Jordbruksverket.
85	Respondenter vill ha mer om landsbygdsutveckling; turism, gårdsbutiker, bisysslor, slakterier, ekonomi mm.
86	Respondenten vill ha " De gröna näringarnas statistik" med mer från förädlingsindustrin och om förädlingsvärden.
87	Statistik kring kombinationsverksamheter, främst med inriktning på t.ex. vidareförädling av mat och skogsråvara, turism och evenemang (Matlandet och Skogsriket) kommer att bli mer efterfrågad. Sådan statistik borde Jordbruksverket ha.
Livsmedel	
88	Respondenten skulle vilja ha mer detaljerad statistik om olika livsmedelsgrenar såsom trädgård, honung och bärödling.
89	Statistiken behöver publiceras snabbare.
90	Respondenten önskar specifik data om småskalig livsmedelsproduktion.
91	Respondenten önskar att Jordbruksverket skulle publicera mer data på livsmedelsområdet, då andra källor inte är lika trovärdiga.
Marknadsföring och utbildning	
92	Jordbruksstatistiken borde marknadsföras mer, med bilder, figurer och texter som är intresseväckande.
93	En utbildning i statistikanvändning skulle behövas, med presentationer av dess användningsmöjligheter.
94	En användarmanual till statistikdatabasen vore bra att ha.
95	Bättre information behövs om var statistiken finns och vad den kan användas till, reklam.
96	En användarkurs skulle behövas, innehållande en guide till databasen.
Priser och prisindex	
97	Mer detaljerad information önskas om indexvärden, så att det går att frikoppla priser och volymer.
98	Tätare publiceringar önskas, särskilt om marknadsutveckling, försäljning och priser.
99	Presentationerna av EAA är visserligen bra men mer skulle kunna göras med dem, de skulle kunna utvecklas till att visa mer avancerade saker.
100	Prisdata och annan ekonomisk data måste bli mer detaljerad.

SCB	
101	SCB:s databas borde vara mer som Jordbruksverkets, just nu är den så krånglig att respondenten hellre köper statistiken än lägger tid på att leta den hos SCB.
Sekretess och tillgänglighet	
102	Respondentens kommun skulle behöva tillgång till CDB, men det är tyvärr förbjudet.
103	Respondenten önskar att kontaktuppgifter till lantbrukarna inkluderades i statistiken.
104	Adressuppgifter önskas i kombination med data för Animalieproduktion, Arealer och bisysslor.
105	Respondent önskar data över djurhållning, odlingar och ålder på lantbrukarna i kartform, så det går att se var det finns.
106	Respondenten tror att jordbruksstatistik i allmänhet kommer behöva bli mer tillgänglig i framtiden.
Sysselsättning:	
107	Sysselsättningsdata på kommunnivå skulle behövas, arbetsförmedlingen har motsvarande data men den är skattad och går inte att använda.
108	Respondenten vill se antal sysselsatta per näring, nedbrutet per åldersgrupp och andra specifika nivåer.
109	Mer data om utländsk arbetskraft behövs, för att kunna skriva informations- och utbildningsmaterial på deras hemspråk. Just nu finns inget sätt att se hur involverade utländska bemanningsföretag är.
110	Flera önskar mer detaljerad sysselsättningsdata i allmänhet.
Trädgårdsodling	
111	Högre upplösning skulle behövas, t ex i olika grödor inom ekologisk produktion.
112	Respondent vill se mer statistik på området.
Årsboken	
113	Årsboken har för grova indelningar vad gäller husdjur. För antal nöt skulle respondenten vilja se uppdelningar på mjölk- och köttdjur, för höns äggläggning och slaktkycklingar, likaså med svin. Vill ha statistiken uppdelad på driftsinriktning. Även när det gäller företag och företagande.
114	Årsboken behöver komma ut snabbare, enligt ett flertal respondenter.
Övrig statistik	
115	Mer specifik statistik behövs på miljöområdet, nedbruten på lägre nivåer.
116	Respondent vill se utökad statistik på investeringsområdet.
117	Fler miljövariabler. Miljöstatistik som finns på annat håll bör samlas hos Jordbruksverket.
118	Även mer statistik om gödselanvändnings och utsläpp av näringsämnen önskas.
119	Respondent vill ha data om energianvändningen inom jordbruket, specifikt för traktorerna och dieselanvändningen.
120	Data önskas om utvecklingen av småbiotoper, exempelvis diken, alléer och stora stenar. Gärna kopplat till miljöstöden.

Fel, brister och klagomål	
Nr	Fel/brist
Allmänt	
1	Definitioner i statistiken förändras för mycket och förstör tidsserierna.
2	DAWAs och ARARAT s statistik visar inte samma sak.
3	Data i DAWA och årsboken stämmer sällan överens.
4	Heby kommun tillhör numera Uppsala län, men återfinns fortfarande i Västmanlands län enligt DAWA. Respondenten måste därför räkna om siffrorna manuellt, ett visst medarbete.
5	DAWA är svårt att lära sig och för krångligt beträffande behörigheter.
6	Respondenten anser sig veta att mycket av statistiken för sitt eget län är baserad på ett för litet underlag och att den därför inte går att använda.
7	Det är en potentiell felkälla att bönderna fyller i fel i stödansökningsblanketterna, vilket gör statistiken felaktig.
8	Olika typer av indelningar, från geografiska till individbaserade, finns inte alltid på de områden de skulle behövas.
9	Variablerna är för detaljerade för det arbete som bedrivs inom respondentens kommun.
10	All data känns gammal när den kommer ut.
11	Gränssnittet på Jordbruksverkets webbplats är svårt för förstagångsanvändaren.
12	Uppdelningen i Animalieproduktion och Husdjur är förvirrande och ologisk för icke insatta.
Animalieproduktion	
13	Respondenten finner definitionerna konstiga för fjäderfä och slaktkycklingar. Misstänker att moderdjursregistret inte stämmer. Ställer sig tveksam till om den geografiska fördelningen av djur är korrekt. Upplever statistiken som osäker.
14	Siffrorna från SCB om mjölkproduktion stämmer inte med Arlas siffror för Östergötland. Trenderna går dessutom åt olika håll. Vågar därför inte använda SCB:s statistik.
15	Variabeldefinitionerna ändras för ofta för mjölkproduktionen tidsserierna blir inte bra.
16	Grisproduktionsdata är inte relevant längre när den kommer ut, läget förändras så snabbt.
Arealer	
17	Definitionerna av grödor ändras för mycket över tid, det blir svårt att förstå grafer över åkeranvändningen.
18	Arealdata stämmer ej med motsvarande uppgifter respondenten får från kommunerna.
19	Arealbegränsningarna är inte bra, då många hästägare utesluts.
20	Statistiken för betesmarker upplevs som helt felaktig, fäbodsbete bör ej inkluderas. Anledningen är att fäbodsbete räknas på olika sätt vid olika tillfällen och det är då svårt att veta hur data ska behandlas.
Företag och företagare	
21	Små företag tycks inte komma med i statistiken. Till exempel saknas lokalt kända

	producenter av t ex ostkakor och sylt i källmaterialet.
Husdjur	
22	Häststatistiken går inte att sammanvända med andra djurräkningar.
23	Häststatistiken upplevs rent allmänt som dålig, enligt flera respondenter.
24	Respondenten menar att statistiken rörande får är så osäker att den inte går att använda och att detta är ett känt faktum.
Priser och prisindex	
25	Respondenten anser att värdena i Priser och prisindex inte stämmer. Ringer därför runt till aktörer och samlar in egen data.
26	Åkermarkspriserna och arrendepreiserna överensstämmer inte alls med respondentens egen data över marknadsutvecklingen, de känns för låga.
Sysselsättning	
27	Jordbruksverkets sysselsättningsstatistik skiljer sig för mycket från motsvarande från SCB, går ej att sammanvända dem eller jämföra dem med varandra.
28	Sysselsättningsdata stämmer ej överens med de data respondenten får från kommunerna.
Övrig statistik	
29	SCB:s växtnäringsdata är inte bra, enligt respondenten.